

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-інформаційний інститут
Факультет економіки та управління
 (повне найменування інституту, факультету)
Фінанси, банківська справа і страхування
 (повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

магістра

(ступінь вищої освіти)

на тему *Управління фінансовими потенціалами*
підприємства з метою підвищення
ефективності його діяльності

Виконав: студент(ка) _____ курсу, групи *ФЕУ-НДМ*

Спеціальності *Фінанси, банківська справа*
і страхування (код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

Фінанси і кредити
Лотасє С.Т.
 (прізвище та ініціали)

Керівник *Андрущенко Т.Є.*
 (прізвище та ініціали)

Рецензент *Гончарко Р.В.*
 (прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний університет «Запорізька політехніка»
 (повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет ЕІУ, ФЕУ
 Кафедра Фінанси, банківська справа і страхування
 Ступінь вищої освіти магістр
 Спеціальність Фінанси, банківська справа і страхування
 Освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит
(код і найменування)
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри проф. Р. Р. Н. Шаров С. В.
 « 17 » 12 2020 року

ЗАВДАННЯ
 НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Томасів Віталієм Тимотійовичем
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Управління фінансовими ресурсами підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності
 керівник проекту (роботи) р.р.н., проф. Андрющенко Г.Є.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « 21 » 10 2020 року № 261

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 25.05 - 23.12.20

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Баланс ПАТ «ВІТ» за 2014-2019 роки, Відом про фінансові результати ПАТ «ВІТ» за 2014-2019 роки, Відом про рух грошових коштів ПАТ «ВІТ» за 2014-2019 роки, Відом про власний капітал ПАТ «ВІТ» за 2014-2019 роки

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1 Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства, Розділ 2 Аналіз фінансових показників діяльності підприємства ПАТ «ВІТ», Розділ 3 Шляхи оптимізації управління фінансовими ресурсами підприємства ПАТ «ВІТ», Розділ 4 Оцінка майбутнього стану бізнесу в інформаційних системах

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 Рис. 11 Мікроскопічний аналіз структури капіталу підприємства ПАТ «ВІТ», Рис. 12 Аналіз фінансових показників діяльності підприємства ПАТ «ВІТ», Рис. 13 Аналіз грошових коштів підприємства ПАТ «ВІТ»

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	приймає виконане завдання
1	Андрушченко Т.Е., д.е.н., проф.	<i>Міжур</i>	<i>Міжур</i>
2	Андрушченко Т.Е., д.е.н., проф.	<i>Міжур</i>	<i>Міжур</i>
3	Андрушченко Т.Е., д.е.н., проф.	<i>Міжур</i>	<i>Міжур</i>
4	Муравель С.М., ст. викладач	<i>Міжур</i>	<i>Міжур</i>
Нормоконтракт	Григорішина Н.О., ст. викладач	<i>Міжур</i>	<i>Міжур</i>

7. Дата видачі завдання « 25 » травня 2020 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітки
1.	Вибір теми		
2.	Огляд та аналіз наук. та спец. літератури	14.04. - 14.05	
3.	Вибір робочої теми ДМР за умовт. з наук. рук.	18.05. 20	
4.	Написання 1 розділу та вступу до роботи на кафедрі з друкованому вигляді	20.05 - 20.06	
5.	Написання 2 розділу та вступу до роботи на кафедрі з друкованому вигляді	20.06 - 20.07	
6.	Написання 3 розділу та вступу до роботи на кафедрі	20.07 - 20.08	
7.	Написання 4 розділу та вступу до роботи на кафедрі	20.08 - 20.09	
8.	Формулювання висновків і підсумок проведеної роботи	20.09 - 01.10	
9.	Підготовка тексту ДМР	20.11. - 21.11	
10.	Виконання висновку наук. керівника і рецензента	22.11. 20	
11.	Надання роботи на кафедрі з част. оформленням	01.12. 20	
12.	Захист ДМР перед спеціальною комісією	23.12. 2020	

Студент(ка)

Міжур
(підпис)

Антонів С.Т.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

Міжур
(підпис)

Андрушченко Т.Е.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ДО ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
1.1. Економічна сутність фінансового потенціалу підприємства.....	13
1.2. Теоретичні та методологічні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства.....	20
1.3. Оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства.....	29
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ВІТ»	44
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства	44
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства.....	48
2.3. Аналіз ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства.....	75
2.4. Оцінювання ефективності системи управління фінансовим потенціалом на ПАТ «ВІТ» засобами таксономічного аналізу.....	95
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ВІТ»	100
3.1. Шляхи покращення управління фінансовим потенціалом підприємства	100

3.2. Вдосконалення економічних показників розвитку в системі управління фінансовим потенціалом підприємства	107
3.3. Механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності підприємства.....	115
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	124
ВИСНОВКИ.....	146
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	148
Додаток А. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 роки	
Додаток Б. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 роки	
Додаток В. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 роки	
Додаток Д. Звіт про власний капітал ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 роки	

АНОТАЦІЯ

Потась С.Г. Управління фінансовим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності. – Дипломна магістерська робота.

Дипломна магістерська робота зі спеціальності 072 магістр фінансів, банківської справи та страхування. – Кафедра фінанси, банківська справа та страхування, Запорізький національний технічний університет, 2020.

Метою магістерської дисертації є дослідження теоретичних основ та обґрунтування організаційно-прикладних засад удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовим потенціалом підприємства.

Предметом дослідження є методика і організація управління фінансовим потенціалом підприємства ПАТ «ВІТ» з метою підвищення ефективності його діяльності.

Для вирішення поставлених завдань у роботі було використано такі методи: діалектичний метод пізнання, наукової абстракції, індукції та дедукції, системний аналіз – для вивчення фінансового потенціалу підприємства; статистикоекономічний – як основа формування даних та виявлення закономірностей, резервів, факторів впливу на розвиток досліджуваного об'єкта. методи сучасних комп'ютерних технологій обробки економічної інформації, зокрема, прикладна програма MS Excel.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у наступному:

– розроблено механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності підприємства;

– дістало подальшого розвитку: система аналізу управління фінансовим потенціалом та система заходів для покращення управління фінансовим потенціалом.

Ключові слова: ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ, ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ.

ANNOTATION

Potas S.G. Management of the financial potential of the enterprise in order to increase the efficiency of its activities. – Master Dissertation.

Graduate Masters Degree in Specialty 072 Master of Finance, Banking and Insurance. – Department of Finance, Banking and Insurance, National University “Zaporizhzhia Polytechnic”, 2020.

The purpose of the master's thesis is to study the theoretical foundations and justification of the organizational and applied principles of improving the management of the financial potential of the enterprise in order to increase the efficiency of its activities

The object of the study is the process of managing the financial potential of the enterprise.

The subject of the study is the methodology and organization of management of the financial potential of the enterprise JSC "VIT" in order to increase the efficiency of its activities.

The following methods were used to solve the tasks: dialectical method of cognition, scientific abstraction, induction and deduction, system analysis - to study the financial potential of the enterprise; statistical-economic - as the basis of data formation and the identification of laws, reserves, factors of influence on the development of the object under study. methods of modern computer technology for the processing of economic information, in particular, the application MS Excel.

The scientific novelty of the study is as follows:

- the mechanism of influence of tools of management of financial potential on efficiency of activity of the enterprise is developed;
- received further development: a system of financial capacity management analysis and a system of measures to improve financial capacity management.

Key words: FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY,
MANAGEMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY, FINANCIAL
POTENTIAL, MANAGEMENT EFFICIENCY, ORGANIZATION OF
MANAGEMENT.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ДО ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Потась С. Г., Фінансовий потенціал підприємства як інструмент підвищення ефективності його діяльності/ І. Є. Андрущенко, С.Г. Потась // Соціально-економічний розвиток регіонів: методичні та практичні аспекти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково- практичної конференції (м. Київ, 17 жовтня 2020 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. – с.67-69.

2. Андрущенко І. Є., Потась С. Г. Методики та інструменти оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8307> (дата звернення: 02.12.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.1

ВСТУП

Актуальність теми. За умов євроінтеграційних перетворень, впливу глобалізаційних чинників існує нагальна потреба щодо своєчасної адаптації і твiдновлення стабільності функціонування підприємств, розвитку окремих галузей і регіонів держави. Захищеність інтересів на усіх рівнях управління пов'язана із багаторівневим та багатофункціональним поняттям безпеки. Забезпечення фінансової безпеки пов'язане із потенційними можливостями підприємств зміцнити та примножити виробничий, ресурсний, фінансовий потенціали.

Динамічність сучасних умов господарювання і зростання залежності від зовнішніх чинників змушує підприємства приділяти увагу не тільки підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, а й пошуку потенційних можливостей щодо їхнього нарощування. Ці потенційні можливості є складовою фінансового потенціалу підприємств, який є базисом у діяльності підприємств і повинен бути зорієнтований на динамічний розвиток.

В таких умовах важливого значення набуває розробка ефективного економічного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства, під яким необхідно розуміти цілеспрямовану та керовану систему організаційних, економічних, нормативних, управлінських та регулюючих дій, способів, технологій та інструментів, які активно впливають на процеси формування (залучення), акумулювання та розподілу фінансових ресурсів за окремими видами діяльності й напрямками їх використання, а також трансформації їх в інші види економічних ресурсів для забезпечення ними виробничих, інвестиційних, соціальних та інших потреб підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичним, методичним і практичним аспектам формування і використання фінансового потенціалу підприємств присвячено наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема:

Андрійчука В. Г., Ареф'євої О. В., Бланка І. А., Вишневської О. М., Гайдуцького П. І., Дем'яненка М. Я., Іртищевої І. О., Ключник А. В., Краснокутської Н. С., Маліка М. Й. Напрями і складові сукупного потенціалу підприємств було досліджено у наукових працях Баневої І. О, Гавриша В. І., Гончаренко І. В., Гудзинського О. Д., Єрмакова О. Ю., Кішака І. Т., Котикової О. І., Новікова О. Є., Погріщука Б. В., Яценка В. М. З урахуванням потреби зміцнення фінансових позицій і взаємозв'язків у формуванні та використанні фінансового потенціалу підприємств існує потреба щодо подальших наукових досліджень у напрямку вдосконалення управління фінансовим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності. Актуальність питань обумовила вибір теми дослідження, постановку мети і визначення основних задач.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних основ та обґрунтування організаційно-прикладних засад удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності.

Досягнення мети передбачає формування та вирішення наступних наукових і практичних завдань:

- дослідити економічну сутність фінансового потенціалу підприємства;
- вивчити моделі та підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства;
- обґрунтувати механізм оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства;
- надати характеристику виробничо-господарської діяльності підприємства;
- здійснити аналіз фінансово-економічного стану підприємства;
- надати оцінку та аналіз ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства;

- дослідити використання математичних методів і моделей в дослідженні ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства;
- розробити теоретичні підходи удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємства;
- здійснити обґрунтування пропозицій з покращення управління фінансовим потенціалом підприємства;
- визначити вплив запропонованих заходів на економічну ефективність реалізації пропозицій з удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовим потенціалом підприємства ПАТ «ВІТ» з метою підвищення ефективності його діяльності. Предметом дослідження є методика і організація управління фінансовим потенціалом підприємства ПАТ «ВІТ» з метою підвищення ефективності його діяльності.

Методи дослідження. В процесі виконання дипломної роботи використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, взаємопов'язаних та послідовно застосованих у загальній логіці фінансового управління: діалектичний метод пізнання, наукової абстракції, індукції та дедукції, системний аналіз – для вивчення фінансового потенціалу підприємства; статистико-економічний – як основа формування даних та виявлення закономірностей, резервів, факторів впливу на розвиток досліджуваного об'єкта.

Практичне значення отриманих результатів. Реалізація пропозицій автора сприятиме підвищенню ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства, збільшення фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності, а також підвищення рівня контролінгу за раціональним використанням фінансових ресурсів на підприємстві.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансового потенціалу підприємства

Трансформаційні процеси національного та світового розвитку відображають посилення фінансової глобалізації та активізацію руху різних форм та видів фінансових ресурсів. Відповідно посилюється значення фінансового потенціалу для забезпечення діяльності, позиціонування, формування й реалізації стратегічних та тактичних цілей економічних суб'єктів.

Фінансовий потенціал стає чинником, що впливає на фінансові, кредитні, інвестиційні, інтеграційні та інші відносини між економічними суб'єктами у процесі їх діяльності на різних рівнях та сферах функціонування. Таким чином, важливе значення для забезпечення відновлювального поступу економіки в посткризовий період має не лише формування відповідної ресурсної бази, що дозволяє профінансувати відповідні програми та проекти, але й сформувані умови для забезпечення розвитку національної економіки.

У науковій літературі використовуються різні підходи до тлумачення поняття «потенціал», що у сукупності сформувало різновекторні підходи його видів, окремі з яких тісно взаємопов'язані, що визначає наукові підходи до розкриття сутності, ролі та структуризації складових фінансового потенціалу.

Термін «потенціал» походить від латинського слова «potentia», що в перекладі означає «приховані можливості».

У загальному розумінні «потенціал» розглядається як «засоби, запаси, джерела, які є в наявності й можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення якого-небудь завдання; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній області» [1, с.5].

Н.М. Левченко здійснено узагальнення наукових позицій щодо тлумачення терміну «потенціал» та визначено, що «у 42% випадків він асоціюється із сукупністю природних умов і ресурсів «багатств», можливостей, запасів, коштів, цінностей; у 18% – з потужністю виробництва, фондів, ресурсів країни, регіону; у 16% – з ресурсними, економічними, природними можливостями; у 8% – зі здатністю виробничих сил досягти певного ефекту» [2, с.115].

Наукова література при дослідженні потенціалу застосовує ресурсний, цільовий, системно-функціональний та факторний підходи. Останній акцентує увагу на необхідність врахування «системи матеріальних та трудових чинників (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва» [3, с.78].

Ресурсний підхід характеризує потенціал як сукупність наявних засобів, ресурсів та можливостей, а також їхніх резервів, що свідчить про співставлення ресурсів та засобів й можливостей.

Т.Б. Кузенко відзначив наявність двох ресурсних позицій: перша полягає у розгляді виробничого потенціалу як сукупності різного роду ресурсів без урахування їх взаємозв'язку, прив'язана до місця та часу, та інша, що полягає в тому, що виробничий потенціал трактується «як сукупність ресурсів, здатних виробляти певну кількість матеріальних благ, тобто враховується взаємозв'язок ресурсів у процесі виробництва та звертається увага на пошук оптимального поєднання елементів виробничого потенціалу з метою ефективного його використання» [4, с.124]. Другий підхід визначає спрямованість формування, застосування й використання засобів, ресурсів та можливостей, оскільки від цього залежить результативність та ефективність діяльності.

Системно-функціональний підхід передбачає застосування системних і комплексних методів при розробці й реалізації фінансових планів та програм з метою виконання поставлених завдань та забезпечення зростання потенціалу та ефективності об'єкта [5, с.100].

Підхід до потенціалу як системи матеріальних та трудових чинників (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва: «засоби праці, предмет праці та робоча сила як чинники виробництва та елементи утворення нового продукту виступають як можливості, що підкреслює їх потенційний характер. Для перетворення цієї можливості на дійсність вони мають з'єднатися».

Даний підхід розкриває теоретико-методологічні засади, розроблені К. Марксом щодо чинників виробництва, від ступеню поєднання яких залежать потенційні можливості суб'єкта економічної діяльності [6, с.226].

В умовах ринкової економіки фінансова складова економічного потенціалу стає ключовою, оскільки фінансові методи, інструменти та важелі впливу на соціально-економічні процеси в державі набувають дедалі вагомішого значення.

На думку О. С. Хринюк, В. А. Бова «потенціал, що об'єднує в собі як просторові, так і тимчасові характеристики, концентрує одночасно три рівні зв'язків і відносин» [1, с.7]. Перший рівень, на думку даних науковців, визначається як результат минулого нагромадження системою сукупних властивостей, які зумовлюють можливість її до функціонування та розвитку, а поняття «потенціал» набуває значення поняття «ресурс». Другий рівень розглядається ними як такий, де реалізуються наявні реалізовані та нереалізовані можливості, а поняття «потенціал» відповідає поняттю «резерв». Третій рівень свідчить, що потенціал «орієнтується на майбутнє», містить елементи майбутнього розвитку та виступає «єдністю стійкого і мінливого станів».

Потенціал характеризується наявним станом системи, що обумовлена тісною взаємодією зазначених вище рівнів, які у сукупності визначають рівень потенціалу, що відрізняє його від понять «ресурс» та «резерв» [7, с.92].

Враховуючи усе зазначене вище, фінансовий потенціал доцільно розглядати в контексті кількісних та якісних характеристик, на що вже звертали увагу науковці. Так, Н.М. Левченко зазначає, що на кількісні

показники фінансового потенціалу країни впливають: розміри фінансових ресурсів, що є у розпорядженні держави, вартість природних ресурсів; вартість запасів корисних копалин, вартість водних ресурсів, можливість продажу «повітря» [2, с.115].

Якісний підхід, на нашу думку, відображає характерні особливості його формування, накопичення, зростання, а також на реальні та потенційні можливості його використання, управління ним у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах із урахуваннями причинно-наслідкових зв'язків. При врахуванні зазначеного вважаємо за доцільне передбачати можливості взаємного впливу кількісних та якісних аспектів (за певних умов кількість, як відомо, переходить в якість). При цьому кількісний аспект, на нашу думку, визначає не лише ресурсну складову.

Формування та використання фінансових ресурсів – це невід'ємна складова фінансових відносин, необхідна умова здійснення фінансово-економічної діяльності, що безпосередньо визначає та впливає на його фінансовий потенціал та виступає його головною складовою [8, с.147].

Фінансовий потенціал найчастіше розглядається авторами як складова частина економічного потенціалу підприємства. Тому, зміст фінансового потенціалу остаточно не визначено. Узагальнимо трактування поняття «фінансовий потенціал підприємства» науковцями у вигляді табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Трактування поняття «фінансовий потенціал підприємства»

Автор	Тлумачення
1	2
Ресурсний підхід	
Т.В. Безбородова [9, с.22]	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності; він характеризується можливістю їх залучення для фінансування майбутньої діяльності і певних стратегічних напрямів розвитку підприємства.
В.Н. Гавва [10, с.190]	Фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Т.О. Загора [11, с.164]	Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, з приводу яких на підприємстві виникають відповідні організаційно-економічні відносини, які в кінцевому рахунку спрямовані на забезпечення його високоефективного та прибуткового функціонування.
А.Г. Костирко [12, с.76]	Фінансовий потенціал характеризує забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання.
С.Н. Петренко [13, с.312]	Фінансовий потенціал – обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат.
І.О. Школьник [14, с.113]	Фінансовий потенціал – здатність до оптимізації фінансової системи із залучення та використання фінансових ресурсів.
Г.К. Яловий [15, с.116]	Фінансовий потенціал – спроможність акумулювати фінансові ресурси за допомогою використання наявних дохідних джерел та формування сприятливого інвестиційного клімату завдяки застосуванню відповідних фінансових інструментів з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку відповідної території.
Результативний підхід	
Л.М. Докієнко [16, с.77]	Фінансовий потенціал створює фундамент для трансформації наявного у підприємства ресурсного потенціалу в конкретні результати господарської діяльності підприємства.
К.В. Ізмайлова [16, с.99]	Сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів.
М.І. Камлик. [18, с.226]	Акцентує увагу на можливостях формування, нарощування та ефективного використання фінансових ресурсів відповідно до внутрішніх та зовнішніх умов для задоволення потреб суб'єктів регіону та забезпечення його соціально-економічного розвитку.
Т.Б. Кузенко [4, с.125]	Фінансовий потенціал – це відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату.
Р. Манн [19, с.62]	Фінансовий потенціал характеризується можливістю залучення фінансових ресурсів для фінансування майбутньої діяльності і певних стратегічних напрямів розвитку підприємства.

За результатами проведеного дослідження можна виділити два підходи – ресурсний та результативний, за якими здійснюється тлумачення поняття «фінансовий потенціал». За ресурсним підходом, фінансовий потенціал ототожнюється з фінансовими ресурсами, а за результативним – із показниками стабільності фінансового стану підприємства.

Більшість авторів зводить фінансовий потенціал до фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні підприємства з метою здійснення поточних та майбутніх витрат. Під фінансовими ресурсами мається на увазі безпосередньо ресурси, які беруть участь у господарській діяльності та

залучаються для фінансування певних стратегічних напрямків розвитку підприємства.

Фінансові ресурси можна розглядати в аспекті складової фінансового потенціалу, як грошові доходи та накопичення, що отримані підприємством від використання наявних ресурсів в процесі здійснення їх обороту. Проте, визначати фінансовий потенціал, як сукупність фінансових ресурсів є недостатнім, оскільки тут не знаходять відображення, наприклад, «потенційність» їх віддачі чи можливості трансформації їх в інші складові елементи (фактори) виробництва [19, с.67].

Узагальнюючі наведені вище трактування даного терміну, можна зазначити, що фінансовий потенціал підприємства – це сукупність наявних і потенційних можливостей підприємства щодо мобілізації та нарощення їхнього обсягу і трансформації їх в інші фактори виробництва у відповідності до потреби з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства. Варто зазначити, що фінансовий потенціал не існує окремо, це складова економічного потенціалу підприємства, яка функціонує поряд із виробничим, організаційним та маркетинговим потенціалом підприємства (рис. 1.1).

Рис. 1.1 Місце фінансового потенціалу у системі економічного потенціалу підприємства [20, с.337]

Фінансовий потенціал, як і інші складові економічного потенціалу має такі риси [4, с.124]:

- призначення (мета з якою формується потенціал);
- динамічність (здатність до змін у процесі розвитку суб'єкта господарювання);
- функціонування у системі;
- взаємодія з іншими видами потенціалу підприємства.

Основою формування фінансового потенціалу підприємства, як зазначалося вище, є фінансові ресурси, які з'являються на етапі створення підприємства. В той же час фінансові ресурси не слід ототожнювати із грошовими коштами, адже вони є безпосередньо джерелами формування інших активів підприємства.

У свою чергу, фінансові ресурси поділяються на власні, залучені та позичені і проявляються у вигляді капіталу підприємства.

Сутність фінансового потенціалу полягає насамперед не так у наявності фінансових ресурсів у конкретний проміжок часу, як у здатності підприємства формувати та відтворювати необхідні активи у повному обсязі з мінімальними витратами та у стислі терміни.

Від рівня фінансового потенціалу безпосередньо залежить рівень конкурентоспроможності підприємства – здатності підприємства конкурувати на ринках з виробниками й продавцями аналогічних товарів за допомогою забезпечення більш високої якості, доступних цін, створення зручних умов для покупців, споживачів.

Проте за великого об'єму фінансових ресурсів і за відсутності можливостей виробничого, організаційного та маркетингового потенціалу, а також відсутності можливості ефективного використання кадрових ресурсів, фінансовий потенціал не може бути ефективно реалізований, оскільки підприємство не може використовувати наявні фінансові ресурси для досягнення визначених цілей.

Це свідчить про те, що всі складові економічного потенціалу діють в системі і мають бути збалансованими, для забезпечення ефективної діяльності підприємства та належного рівня конкурентоспроможності [21, с.331].

Як вже зазначалося раніше, фінансовий потенціал не слід розглядати як ізольовану категорію, а як елемент у системі, що впливає на розвиток підприємства і на нього мають безпосередній вплив усі фактори як внутрішнього середовища, так і зовнішнього.

Фінансовий потенціал виконує наступні функції (рис. 1.3):

Рис. 1.3. Функції фінансового потенціалу підприємства [11, с.117]

Використання запропонованого підходу до фінансового потенціалу як економічної категорії дозволяє забезпечити системний та комплексний його розгляд, розвинути теоретико-методологічні засади використання фінансового потенціалу, визначити причинно-наслідкові зв'язки його формування та накопичення, забезпечити єдність засад управління та механізму формування.

1.2. Теоретичні та методологічні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства

Обсяги та результативність господарської діяльності кожного підприємства значною мірою залежить від фінансових можливостей, які

формує його фінансовий потенціал. Спроможність підприємства максимально ефективно використати свій фінансовий потенціал визначається ефективністю системи управління процесами його формування і розвитку. За допомогою управління досягається узгодженість дій всіх учасників економічних процесів, об'єднання їх зусиль для досягнення мети і завдань спільної діяльності.

Проблема пошуку шляхів удосконалення системи управління фінансовим потенціалом підприємства як у науковому, так і у методично-прикладному аспекті багатогранна. Тому вимагає комплексного та системно-цільового підходу до її дослідження й вирішення. При цьому, відповідно до методології наукових досліджень, основну увагу необхідно зосередити на селекції аналітичних методів дослідження, розробці науково-методологічних та організаційно-економічних передумов, а також методів формування механізму управління фінансовим потенціалом підприємства [5, с.103].

Процес управління завжди базується на відповідному економічному механізмі. У сучасній науковій літературі він розглядається як складне та багатопланове економічне явище, що має широкий спектр форм прояву. Тому існує необхідність визначитися з його змістовою інтерпретацією.

У загальному випадку під механізмом розуміють внутрішню будову, систему, сукупність станів і процесів, з яких складається звичайне явище, або систему чи спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності, деяких ланок та елементів, які приводять їх у дію.

Виходячи з цього в економічному контексті з позиції системного аналізу механізм розглядається як «сукупність цілеспрямованих впливів організаційно-економічного характеру на організацію як відкриту соціально-економічну систему чи на процес з метою підвищення ефективності процесу (системи) або досягнення певного результату» [21, с.55].

Підсумовуючи результати проведеного аналізу наукових позицій у цій сфері економічної теорії та враховуючи тематику цієї роботи можна констатувати, що економічний механізм управління фінансовим потенціалом підприємства - це цілеспрямована та керована система організаційних,

економічних, нормативних, управлінських та регулюючих дій, способів, технологій та інструментів, які активно впливають на процеси формування (залучення), акумулювання та розподілу фінансових ресурсів за окремими видами діяльності й напрямками їх використання, а також трансформації їх в інші види економічних ресурсів для забезпечення ними виробничих, інвестиційних, соціальних та інших потреб підприємства.

Побудова економічного механізму управління фінансовим потенціалом базується на врахуванні окремих теоретико-методологічних та організаційно-економічних передумов.

Головні з них наступні [2, с.115]:

- процеси формування, розвитку та реалізації фінансового потенціалу відбуваються в умовах динамічної та стохастичної зміни зовнішнього економічного оточення та внутрішнього фінансово-економічного становища, що обумовлює необхідність забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості та фінансової адаптивності;

- управління фінансовим потенціалом відноситься до компетенції функціонального управління - фінансового менеджменту - і підпорядковане загальним стратегічним та тактичним завданням економічної діяльності підприємства;

- як об'єкт фінансового менеджменту, фінансовий потенціал потребує власного інструментарію та технології управління;

- якість управління фінансовим потенціалом визначається рівнем виконання його функціональних завдань: формування (залучення) необхідних і достатніх обсягів фінансових ресурсів, акумулювання та розподіл їх за окремими видами діяльності і напрямками використання, а також швидкість і ефективність трансформації в інші види економічних ресурсів для забезпечення виробничих, інвестиційних, соціальних та інших потреб підприємства;

– система управління фінансовим потенціалом повинна забезпечувати динамічний та пропорційний розвиток усіх його компонентів, а також економіки підприємства в цілому;

– управління фінансовим потенціалом характеризується внутрішніми протиріччями, які обумовлені високим рівнем перманентної конкуренції за отримання обмежених обсягів фінансових ресурсів між окремими видами діяльності та напрямками їх використання.

Існує цілий перелік завдань управління фінансовим потенціалом підприємства. На наш погляд, їх необхідно краще структурувати, виділивши дві групи: ті, що безпосередньо ним вирішуються, та ті, що можуть бути досягнуті з його допомогою.

Іншими словами, визначимо завдання управління фінансовим потенціалом за двома групами: функціональні (дійові) та цільові (результативні).

До першої групи, на наш погляд, можна віднести [15, с.120]:

- мобілізацію фінансових ресурсів;
- контроль за раціональним, цільовим та ефективним використанням фактичного обсягу фінансових ресурсів підприємства;
- забезпечення нормального виробничого циклу;
- своєчасне виконання зобов'язань перед фінансово-кредитними установами, бюджетом та державними цільовими фондами, перед постачальниками, а також працівниками підприємства;
- пошук шляхів нарощення фінансового потенціалу.

До другої групи віднесемо [15, с.121]:

- пошук напрямків максимізації прибутку підприємства;
- підвищення рентабельності підприємства;
- підвищення фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності підприємства.

Наступним кроком є визначення показників, які у кількісному виразі характеризують результати формування та використання фінансового

потенціалу відповідно до цільових параметрів його управління. У цьому ж контексті важливе значення має встановлення критеріїв та показників ефективності управління фінансовим потенціалом, методичних підходів до їх розрахунку, а також інтерпретації отриманих в процесі розрахунку результатів.

Важливе значення для забезпечення ефективності функціонування економічного механізму має розробка методів та інструментів управління фінансовим потенціалом.

Фінансовою теорією та фінансовим менеджментом нині розроблено потужний арсенал інструментальних засобів управління фінансовою діяльністю підприємств, у тому числі й використання інструментів фондового ринку. Їх вибір залежить від специфіки фінансової діяльності підприємства, його виробничої спеціалізації та потужності, рівня фінансового потенціалу та конкретних умов економічної діяльності.

Розробка методів та інструментів управління фінансовим потенціалом має на меті ліквідацію причин та чинників інерційного підходу до ухвалення управлінських фінансових рішень та здійснення оперативного переходу до сучасних методів, які ґрунтуються на науково-методичних рекомендаціях та використанні наявних потенційних можливостей трансформації економічного механізму.

Сучасні технології управління фінансовою діяльністю передбачають необхідність опрацювання системи моніторингу та контролю за процесами формування й використання фінансового потенціалу, які дозволяють оперативно виявити відхилення від запланованих параметрів економічного розвитку та своєчасно внести необхідні корективи. Без реалізації цього завдання проблематично забезпечити дієвість функціонування всього економічного механізму.

Важливим етапом побудови економічного механізму управління фінансовим потенціалом є розробка системи внутрішніх часових і ресурсних нормативів, локальних процедур та регламентів з прийняття, реалізації та

коригування управлінських рішень в сфері формування та використання фінансового потенціалу. На завершальному етапі формується система забезпечення управління фінансовим потенціалом.

Вона включає наступні елементи [8, с.145]:

– організаційне забезпечення. Процес управління завжди передбачає формування відповідної структури та організаційної форми його реалізації. Досвід показує, що у великій кількості вітчизняних підприємств відсутні самостійні структурні підрозділи апарату управління, в компетенції яких знаходиться функції фінансового менеджменту. Створення таких структур не може бути самоціллю.

Тому питання вирішується виходячи з практичної необхідності та принципів економічного прагматизму. Організаційне забезпечення реалізовується шляхом реконструкції системи цілей (виділення пріоритетів), раціоналізації організаційної структури та гармонізації взаємодії й взаємопроникнення між її окремими елементами. Актуально, щоб у контексті формування економічного механізму управління фінансовим потенціалом була здійснена персоналізація компетенцій та відповідальності у цій сфері.

– інформаційне забезпечення. Підготовка та прийняття ефективних управлінських рішень по усіх аспектах формування, розвитку та використання фінансового потенціалу базується на оперативній, достовірній та якісній інформації.

– Процес інформаційного забезпечення передбачає проведення цілеспрямованого та безперервного збору необхідних кількісних та якісних показників, а також їх накопичення, оцінку, обробку та систематизацію відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів підприємства. На основі цієї інформації здійснюються аналітичні та прогнозно-планові розрахунки, контроль і моніторинг фінансових процесів, обґрунтування та ухвалення управлінських фінансових рішень.

– ресурсне забезпечення. Здійснення управлінської, як і будь-якої іншої діяльності не можливе без використання певного обсягу інтелектуальних, трудових, матеріальних, інформаційних та фінансових ресурсів.

В умовах ринку їх залучення та використання здійснюється на умовах платності. До того ж, у багатьох випадках існує конкуренція та інші обмеження на отримання певних видів економічних ресурсів. Тому система ресурсного забезпечення виступає важливою умовою ефективного функціонування економічного механізму [8, с.146].

– аналітичне забезпечення. Управлінська діяльність нерозривно пов'язана з виконанням аналітичної функції, яка представляє собою комплекс досліджень, спрямованих на виявлення загальних тенденцій, особливостей та закономірностей розвитку об'єкту управління, а також ключових чинників, що впливають на ці процеси. На цій основі розробляється, у тому числі, і комплекс заходів по удосконаленню економічного механізму управління фінансовим потенціалом.

– система планування і прогнозування - це елемент системи забезпечення управління фінансовим потенціалом, що включає в себе, як уже зазначалося раніше, комплекс різних фінансових планів і прогнозів, які взаємодіють один з одним і мають на меті формування моделі кількісних параметрів процесів формування (залучення) та використання фінансових ресурсів на коротко-, середньо- та довгостроковий часовий період.

У процесі фінансового планування та прогнозування здійснюються [22]:

– обґрунтований вибір ключових параметрів формування фінансових ресурсів для забезпечення виробничої та інноваційної діяльності підприємства;

– розподіл їх між окремими напрямками використання, вибір джерел фінансування та оптимізація їх структури;

– визначення конкретних фінансових завдань по окремих часових відрізках і закріплення їх за виконавцями.

– моніторинг та контроль фінансових операцій та процесів є невід’ємним елементом ефективного функціонування економічного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства. Вони необхідні для своєчасного виявлення різних фінансових проблем і оперативного їх вирішення, попередження виникаючих загроз і ризиків, а випадку їх настання - локалізації їх наслідків з мінімальними економічними втратами. Крім того, вони є важливим елементом ефективної системи стимулювання діяльності як самого підприємства, так і його окремих структурних підрозділів.

Раціональне поєднання сукупності методів, ресурсів, принципів, інструментів, регламентів, нормативів і процесів формує технології управління фінансовим потенціалом підприємства.

Застосування ефективних технологій управління дозволяє за допомогою використання засобів і методів забезпечити генерування чистих грошових потоків, за рахунок яких формуються власні фінансові ресурси; покращити умови їх залучення у господарський оборот із зовнішніх джерел; здійснити акумулювання й ефективний розподіл у фінансові ресурси за окремими видами діяльності і напрямками їх використання. На цій основі відбувається зростання і розвиток фінансового потенціалу, а також його ефективне використання.

Для підвищення фінансового потенціалу необхідно застосовувати ефективний інструмент перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства, що підпорядковується реалізації цілей загального його розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників, системи державного регулювання ринкових процесів, кон’юнктури фінансового ринку та пов’язаної з цією невизначеністю - фінансової стратегії [23].

Фінансова стратегія - один з найважливіших видів функціональних стратегій підприємства, який забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності і фінансових відносин шляхом формування

довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного коригування напрямків формування та використання фінансових ресурсів при змінах умов зовнішнього середовища.

Фінансова стратегія охоплює питання теорії і практики формування фінансів, їх планування, вирішує завдання, що забезпечують фінансову стійкість підприємства в ринкових умовах господарювання.

Механізм формування стратегії управління фінансовим потенціалом ділиться на ряд етапів [9, с.22]:

- аналіз і виділення із загальної стратегії розвитку підприємства пріоритетів при формуванні стратегії управління фінансовим потенціалом;
- розробка цільових орієнтирів, в основі яких лежать такі процедури: аналіз і прогноз фінансово-економічного стану зовнішнього середовища, аналіз внутрішнього середовища підприємства, виявлення сильних і слабких сторін;
- адаптація до умов зовнішнього середовища;
- визначення основних напрямків формування, накопичення, розподілу ресурсів та пошук нових джерел позикового фінансування.

Необхідно відзначити, що зазначені елементи стратегії управління фінансовим потенціалом зрештою визначають конкурентоспроможність будь-якого підприємства, що має своєю метою вилучення позитивного економічного ефекту. Досягнення саме цієї мети і повинна забезпечити в перспективі система менеджменту в цілому.

Отже, управління фінансовим потенціалом підприємства багато в чому залежить від правильності сформованої стратегії управління фінансовим потенціалом. Формування та реалізація стратегії управління фінансовим потенціалом, спрямованої на підтримку конкурентоспроможного фінансового потенціалу підприємства, ґрунтується на використанні механізмів та інструментів фінансового менеджменту.

1.3. Оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства

Фінансовий потенціал підприємства визначається сукупністю параметрів, які виражають наявність, доцільність розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів, реальні та потенційні фінансові можливості. Він є синтетичним індикатором, який впливає на ефективність господарської діяльності підприємства. У свою чергу ефективність формування та розвитку фінансового потенціалу підприємства прямо залежить від результатів його діяльності. Якщо господарська діяльність є прибутковою, то утворюються додаткові джерела засобів, які в кінцевому результаті сприяють зростанню фінансового потенціалу підприємства. Нестача або неправильне формування і використання активів може виявитися головною причиною несвоєчасності оплати заборгованості перед постачальниками за одержану сировину та матеріали, неповного та неритмічного забезпечення необхідними ресурсами, а отже, й погіршення результатів виконання підприємством своїх зобов'язань перед найманими працівниками, власниками та державою [24, с.104].

Забезпеченість підприємства активами (фінансовими ресурсами) в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників формування фінансового потенціалу.

Фінансовий потенціал та ефективність системи його управління треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити “больові точки” у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення. Метою оцінки фінансового потенціалу підприємства є пошук

резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Основними структурними складовими оцінювання фінансового потенціалу підприємства є [25, с.111]:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Основною метою оцінювання фінансового потенціалу підприємства являється отримання невеликого числа ключових (найбільш інформативних) параметрів, які дають об'єктивну і точну картину фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, змін в структурі активів і пасивів, в розрахунках з дебіторами і кредиторами.

Діагностика фінансового потенціалу включає в себе оцінку діяльності підприємства в минулому, на сьогодні та в майбутньому. Його мета – визначити стан фінансових ресурсів підприємства, своєчасно виявити і усунути недоліки в діяльності; знайти резерви покращення фінансового стану підприємства.

Оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом може здійснюватися як управлінським персоналом підприємства, так і будь-яким зовнішнім аналітиком, оскільки такий аналіз базується на загальнодоступній інформації. Відповідно виділяють два види аналізу фінансового потенціалу: внутрішній і зовнішній. Внутрішній аналіз проводиться працівниками

підприємства. Інформаційна база для його проведення набагато ширша і включає будь-яку інформацію, циркулюючу всередині підприємства та корисну для прийняття управлінських рішень. Відповідно розширюються і можливості аналізу.

Внутрішній аналіз фінансового потенціалу необхідний для задоволення власних потреб підприємства. Його метою є забезпечення надходження грошових коштів, розміщення власних і залучених джерел таким чином, щоб отримати максимальний прибуток і уникнути банкрутства. Результати аналізу використовуються для планування, контролю і прогнозування фінансового стану підприємства [26, с.123].

Зовнішній аналіз проводиться аналітиками – сторонніми особами для підприємства, які не мають доступу до внутрішньої інформаційної бази. Його метою є прогнозування ступеня ризику вкладення інвестицій і рівня його доходності. Зовнішній аналіз менш деталізований і більш формалізований.

Сучасний менеджмент поділяє цілі підприємства на дві групи: оперативні (короткострокові) і стратегічні (довгострокові). Тому оцінювання фінансового потенціалу дозволяє здійснювати постійний контроль за досягненням як стратегічних, так і оперативних цілей діяльності підприємства. Отже, ця система містить у собі два головних аспекти: стратегічний і оперативний. Відповідно поділу аналізу і оцінювання на оперативний та стратегічний рівні виділяють і методи діагностики: оперативні та стратегічні. Далі розглянемо їх більш детально.

До методів оперативної діагностики належать [27, с.23]:

- оцінка якості системи фінансового управління підприємством. Для оцінки якості системи фінансового управління розроблена синтезована система показників, яка відбиває особливості цілей, завдань, функцій управління, специфіку управлінської праці. При цьому враховуються різні підходи до виміру ефекту управління, що характеризують аспекти якості фінансового управління підприємством;

– експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства займається оцінкою різних сторін діяльності підприємства з метою виявлення «вузьких місць», можливостей і небезпек для прийняття оптимальних оперативних і стратегічних рішень [2, с.115];

– аналіз беззбитковості – встановлення того, що відбудеться з фінансовим результатом, якщо обсяги виробництва зміняться. Цей метод зводиться до визначення мінімального обсягу реалізації продукції, за якого підприємство може, з одного боку, забезпечити беззбиткову операційну діяльність у плановому періоді, з іншого – створити умови для самофінансування підприємства;

– аналіз чутливості – спрямований на дослідження змін, які відбуваються з операційним прибутком підприємства під впливом змін певних параметрів його діяльності. Призначення цього аналізу полягає у визначенні певних показників (витрат, обсягу реалізації, прибутку) при заданих параметрах інших показників.

Таким чином, оперативний аналіз і його методи є важливими складовими концепції управління фінансовим потенціалом підприємства. Ці методи придатні насамперед для вирішення проблем, що виникають на підприємстві.

До методів стратегічної діагностики підприємства в системі оцінювання фінансового потенціалу належать [7, с.94]:

– методи діагностики ефективності фінансової стратегії – допомагає оцінити ефективність фінансової стратегії підприємства, зрозуміти стратегічну позицію підприємства в кожному з напрямів його діяльності, оцінити сильні й слабкі сигнали, що надходять із внутрішнього й зовнішнього середовищ;

– методи діагностики стратегічних позицій підприємства – діагностика фінансово-господарського положення в рамках стратегічного контролінгу містить у собі насамперед аналіз стратегічної позиції підприємства на ринку. Для цього застосовують спеціальні методи: SWOT-аналіз, матриця БКГ, матриця Мак-Кінсі, конкурентний аналіз.

– діагностика за слабкими сигналами. Сутність даного методу діагностики полягає в тому, щоб вчасно визначити слабкі сигнали – ранні і неточні ознаки настання кризових ситуацій – і своєчасно відреагувати на них;

Отже, існує багато різноманітних підходів до оперативної та стратегічної діагностики. Ми ж розглянули найпоширеніші з них. Далі проаналізуємо детальніше найбільш застосовуваний підхід до оцінювання ефективності формування та використання фінансового потенціалу, як оцінка фінансового стану підприємства.

В сучасних умовах для оцінки фінансового стану діяльності підприємства використовується система показників, що детально і всебічно характеризує фінансовий стан підприємства і надає об'єктивну оцінку цього аналізу.

Показники підприємства мають бути такими, щоб ті, хто в тій чи і мірі пов'язаний економічними відносинами з підприємством, міг отримати всю потрібну інформацію і знайти відповідь на всі запитання, наприклад, визначивши надійність підприємства, партнери і постачальники можуть вирішити чи являється доцільною подальша співпраця з даним суб'єктом господарювання [28].

Початковим етапом в оцінці фінансового стану підприємства являється розрахунок показників майнового стану підприємства, що з одного боку дають загальну вартісну оцінку активів – показник суми господарських коштів, що є у розпорядженні підприємства, а з іншого – показують частку зношених основних засобів у загальній їх вартості – коефіцієнт зносу основних фондів.

Крім того, саме тут, ми можемо прослідкувати в динаміці, яка частина основних засобів була оновлена – коефіцієнт оновлення основних засобів, а яка вибула, через моральний і фізичний знос – коефіцієнт вибуття основних засобів.

Розрахунок і нормативне значення показників оцінки майнового стану приведено в табл. 1.3.

**Порядок розрахунку та нормативне значення показників
майнового стану підприємства [28]**

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	зменшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Вартість основних засобів, що надійшли}}{\text{Первісна вартість основних засобів на кінець року}}$	збільшення
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\frac{\text{Вартість основних засобів, що вибули}}{\text{Первісна вартість основних засобів на початок року}}$	повинен бути менше ніж коефіцієнт оновлення основних засобів

Особливе місце серед показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, належить показникам поточної платоспроможності або ліквідності – це здатність підприємства платити за своїми поточними зобов'язаннями за рахунок оборотних активів різного рівня ліквідності.

Ліквідність підприємства визначається оперативно за допомогою коефіцієнтів ліквідності: загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал [29, с.200].

Коефіцієнт покриття дає загальну оцінку платоспроможності підприємства.

Він визначається співвідношенням усіх оборотних активів та короткострокових зобов'язань:

$$K_{\text{покр.}} = \frac{OA}{ПЗ} \quad (1.1)$$

де OA – оборотні активи, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Стан поточної платоспроможності підприємства вважається задовільним, якщо даний показник досягає або наближається до 2.

Коефіцієнт швидкої ліквідності є більш жорсткою оцінкою ліквідності підприємства. Цей коефіцієнт також називається «кислотним тестом», і він

розраховується з використанням тільки частини поточних активів – грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень та дебіторської заборгованості, які порівнюються з поточними зобов'язаннями:

$$K_{шв. лікв} = \frac{ГК+ПФІ+ДЗ}{ПЗ} \quad (1.2)$$

де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти, ПФІ – поточні фінансові інвестиції, ДЗ – дебіторська заборгованість, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Рекомендоване значення цього показника – 0,7-0,8.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності, який показує негайну готовність підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість і визначається як відношення суми грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до суми поточних зобов'язань:

$$K_{абс.лікв.} = \frac{ГК + ПФІ}{ПЗ} \quad (1.3)$$

де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти, ПФІ – поточні фінансові інвестиції, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Рекомендована нижня межа цього показника – 0,25, а його зростання в динаміці як правило розглядається як позитивна характеристика фінансовогосподарської діяльності підприємства [29, с.200].

Чистий оборотний капітал показує яка кількість оборотних активів залишиться у розпорядженні підприємства після того як воно погасить усі поточні зобов'язання і забезпечення:

$$ЧОК = ОА - ПЗ \quad (1.4)$$

де ОА – оборотні активи, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Нормативне значення даного показника є більше 0, при чому позитивним вважається його постійне збільшення, що може свідчити про нарощення підприємством вартості або кількості оборотних активів чи зменшення поточних зобов'язань та забезпечень.

Основними показниками фінансової стійкості підприємства є такі: коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії), коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами.

Коефіцієнт автономії показує, яка частка власників підприємства в загальній сумі коштів, інвестованих у підприємство:

$$K_a = \frac{ВК}{\text{Баланс}} \quad (1.5)$$

де ВК – власний капітал, Баланс – сума балансу.

Теоретично вважається, що якщо цей коефіцієнт більше або дорівнює 50 %, то ризик кредиторів мінімальний: реалізувавши половину майна, сформованого за рахунок власних коштів, підприємство зможе погасити свої боргові зобов'язання.

Коефіцієнт фінансування характеризує обсяг залучених позикових коштів на одиницю власних коштів. Розраховується цей показник як співвідношення позикових і власних коштів підприємства:

$$K_{фин.} = \frac{ДЗ+ПЗ+ЗНА}{ВК} \quad (1.6)$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, ЗНА – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, ВК – власний капітал.

Зростання цього показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про зниження фінансової стійкості. Таким чином, нормативним є значення даного показника менше 1.

Коефіцієнт фінансової стійкості є оберненим до коефіцієнта фінансування, він характеризує обсяг власних ресурсів, що припадає на одиницю залучених:

$$K_{\text{фін.стійк.}} = \frac{ВК}{ДЗ+ПЗ+ЗНА} \quad (1.7)$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, ЗНА – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, ВК – власний капітал.

Нормативним є значення даного показника більше 1, при чому позитивним також є його постійне збільшення.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яку частку займає власний капітал, інвестований у оборотні активи підприємства, в загальній сумі власних коштів (тобто, яка частина власного капіталу перебуває у високооборотній і високоліквідній формі):

$$K_{\text{ман.ВК}} = \frac{ОА-ПЗ}{ВК} \quad (1.8)$$

де ОА – оборотні активи, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, ВК – власний капітал.

Нормативним є значення даного показника більше 0 та постійна позитивна динаміка, що свідчить про здатність підприємства за необхідності швидко трансформувати частину власного капіталу у грошову форму.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами розраховується як співвідношення чистого оборотного капіталу та оборотних активів підприємства [30, с.66]:

$$K_{звоз} = \frac{OA - ПЗ}{OA} \quad (1.9)$$

де OA – оборотні активи, ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

Нормативним є значення даного показника більше 0,1, що свідчить про те, що після сплати усіх поточних зобов'язань у підприємства повинно залишитися як мінімум 10% вартості всіх оборотних активів.

Аналіз фінансової стійкості може буди доповнений детальним аналізом забезпеченості і ефективності використання оборотних коштів підприємства за їх видами, зокрема виробничих запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів.

У процесі аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно проаналізувати дебіторську заборгованість, установити її склад і структуру за термінами виникнення, виявити: нормальна вона чи невиправдана.

Зокрема, на фінансову стійкість підприємства впливає не сама по собі наявність дебіторської заборгованості, а її розмір, рух і форма [30, с.68].

Для будь-якого суб'єкта господарювання значення представлених показників будуть відрізнятись. На загальну величину представлених коефіцієнтів чинять вплив наступні фактори: стадія життєвого циклу підприємства, галузь його діяльності, структура джерел коштів, оборотність оборотних та всіх активів.

Отже, використання коефіцієнтного підходу стикається з певними проблемами, враховуючи неможливість зробити однозначні висновки щодо ступеня фінансової стійкості підприємства.

Агрегатний підхід базується на обрахунку фінансової стійкості на базі агрегатів.

Цей метод органічно доповнює наведений вище, тому що виділяють чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства [31, с.67].

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпечення запасів джерелами формування [32, с.99]:

1. надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів

$$+ \Phi^B = K_B - Z, \quad (1.10)$$

2. надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів

$$+ \Phi^T = K_{B,ПЗ} - Z, \quad (1.11)$$

3. надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів

$$+ \Phi_o = K_o - Z, \quad (1.12)$$

За допомогою цих показників визначають трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства: 1, якщо $\Phi > 0$; $S(\Phi) = 0$, якщо $\Phi < 0$.

Після виконання розрахунків наведених вище показників підприємство може бути охарактеризоване одним із чотирьох типів фінансової стійкості:

– абсолютна фінансова стійкість трикомпонентний показник типу фінансової стійкості, що має такий вигляд: $S = (1,1,1)$, тобто:

–

$$ЗВ < ВОК, \quad (1.13)$$

де ЗВ – запаси та витрати; ВОК – розмір власних оборотних коштів підприємства.

Зазначений тип фінансової стійкості визначається тим, що всі запаси суб'єкта господарювання покриваються власними обіговими коштами, тобто компанія фактично не має залежності від зовнішніх джерел. Ця ситуація практично не зустрічається [31, с.67].

– нормальна фінансова стійкість показник типу фінансової стійкості $-S = (0,1, 1)$.

При цьому $ВОК < ЗВ < НДФ$, де НДФ – нормальні джерела формування запасів, які визначають як суму власних оборотних коштів, банківських позик для покриття запасів, кредиторської заборгованості за товари.

В даній ситуації суб'єкт господарювання використовує для покриття запасів, крім власних обігових коштів ще й довгострокові залучені кошти. З позицій фінансового управління цей тип фінансування запасів є «нормальним». Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

– нестійкий фінансовий стан (показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = (0,0,1)$). Він свідчить про такий стан, коли запасів і витрат більше, ніж нормальних джерел фінансування, тому підприємство змушено залучувати додаткові джерела фінансування.

У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

– кризовий фінансовий стан ($S = 0,0,0$) характеризується переважанням запасів над нормальними джерелами фінансування за наявності в складі позикових коштів несплачених у строк кредитів та простроченої кредиторської й дебіторської заборгованості.

Така ситуація свідчить про неспроможність підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями [31, с.68]. Для зручності визначення типу фінансової стійкості наведено в табл. 1.4.

**Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості
для визначення сформованого фінансового потенціалу
підприємства [31, с.68]**

Показник	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	нестійкий стан	кризовий стан
$\Phi^B = K_B - 3$	$\Phi^B \geq 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^T = K_{B.ПЗ} - 3$	$\Phi^T \geq 0$	$\Phi^T \geq 0$	$\Phi^T < 0$	$\Phi^T < 0$
$\Phi^O = K_O - 3$	$\Phi^O \geq 0$	$\Phi^O \geq 0$	$\Phi^O \geq 0$	$\Phi^O < 0$

Світова практика господарювання пов'язує поняття ділової активності з поняттям інвестиційної привабливості підприємства. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється насамперед у швидкості обороту його засобів. Аналіз ділової активності передбачає розрахунок показників представлених в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Система показників для аналізу ділової активності [33, с.23]

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$	збільшення
Тривалість одного обороту активів, дні	$\frac{\text{Тривалість періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності активів}}$	зменшення
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$	збільшення
Тривалість одного обороту оборотних активів, дні	$\frac{\text{Тривалість періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів}}$	зменшення
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна первісна вартість основних засобів}}$	збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$	збільшення

Для оцінки ефективності формування фінансового потенціалу використовуються показники рентабельності. Аналіз рентабельності полягає в дослідженні рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів рентабельності, що є

відносними показниками фінансових результатів діяльності підприємства. Формули для розрахунку показників рентабельності наведено в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Показники рентабельності діяльності підприємства [33, с.25]

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$	>0
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$	>0
Коефіцієнт рентабельності діяльності	$\frac{\text{Чистий фінансовий результат}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	>0
Коефіцієнт рентабельності продукції	$\frac{\text{(Валовий прибуток (збиток) + інші операційні витрати - інші операційні доходи)}}{\text{(Собівартість реалізованої продукції + Адміністративні витрати + Втрати на збут)}}$	>0

Таким чином, варто зазначити, що стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового потенціалу за допомогою цього підходу можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Отже, ресурсний потенціал трансформується у виробничий за наявності специфічних складових, що забезпечують процес виробництва. У свою чергу, фінансовий потенціал забезпечує процес виробництва і служить основою для результативності використання фінансово-економічного потенціалу підприємства.

Фінансовий потенціал забезпечує можливість трансформації ресурсного і виробничого потенціалів у результати діяльності підприємства. До певної міри фінансовий потенціал виступає в ролі важеля, що формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати діяльності підприємства. Не менш важлива і його роль у відтворювальних процесах на підприємстві.

Отже, за результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління фінансовим потенціалом підприємства можна зробити наступні висновки:

– обґрунтовано, що фінансовий потенціал підприємства – це сукупність наявних і потенційних можливостей підприємства щодо мобілізації та нарощення їхнього обсягу і трансформації їх в інші фактори виробництва у відповідності до потреби з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства.

– визначено, що основою формування фінансового потенціалу підприємства є фінансові ресурси, які з'являються на етапі створення підприємства. В той же час фінансові ресурси не слід ототожнювати із грошовими коштами, адже вони є безпосередньо джерелами формування інших активів підприємства. У свою чергу, фінансові ресурси поділяються на власні, залучені та позичені і проявляються у вигляді капіталу підприємства.

– логіка формування економічного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства передбачає певну послідовність реалізації необхідних організаційно-економічних заходів. Виходячи з цих передумов, а також з наведеного визначення сутності економічного механізму управління фінансовим потенціалом, запропоновано його логічно-структурну модель.

– доведено, що забезпеченість підприємства активами (фінансовими ресурсами) в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників формування фінансового потенціалу.

– оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом може здійснюватися як управлінським персоналом підприємства, так і будь-яким зовнішнім аналітиком, оскільки такий аналіз базується на загальнодоступній інформації. Відповідно виділяють два види аналізу фінансового потенціалу: внутрішній і зовнішній.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ВІТ»

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства

Історія створення підприємства.

Науково-дослідний інститут трансформаторобудування був створений у 1959 році (Рішенням Ради Міністрів СРСР від 17.08.1959 р. № 962).

Наказом Держкомітета з електротехніки при Держплані СРСР від 21.10.1963 р. №113 інституту було надано статус Всесоюзного інституту трансформаторобудування. У 1969 році інститут затверджено науково-технічним центром Радянського Союзу в області трансформаторобудування. НТЦ проводив науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки і здійснював координацію робіт в області науково-технічного прогресу 14-ти підприємств, 7-ми спеціальних конструкторських бюро.

Наказом Мінпромполітики України № 98 від 31.07.1992 р. інститут призначений головною організацією в галузі розробки силового трансформаторного обладнання та високовольної апаратури.

Розпорядженням Запорізької обласної ради народних депутатів від 24.01.1995 р. №27 інститут перетворено у Відкрите акціонерне товариство

«Український науково-дослідний, проектно-конструкторський та технологічний інститут трансформаторобудування» (ВАТ «ВІТ») відповідно до Наказу Президента України від 15.06.1993 р. №210/93 «Про корпоратизацію державних підприємств».

Відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» та на підставі рішення загальних зборів акціонерів ВАТ «ВІТ» від 10.06.2011 р. тип підприємства змінений на Публічне акціонерне товариство.

У 2006 році інститут увійшов до структури Холдингової компанії «Електро завод», м. Москва, Російська Федерація, якій належить контрольний пакет акцій ПАТ «ВІТ».

У 2003 році інститут отримав Міжнародний сертифікат на систему якості ISO 9001-2000. У 2009 році інститут отримав сертифікат на систему якості відповідно до вимог ISO 9001-2008.

Інститут являється потужним науково-технічним центром, який виконує великий обсяг науково-дослідних робіт, на основі яких створено унікальне трансформаторне устаткування вищих класів напруги до 1800 кВ.

Основними видами продукції інституту є:

- науково-дослідні роботи;
- конструкторська і технологічна документація;
- індивідуальне програмне забезпечення;
- адаптування пакетів програм до специфічних потреб користувачів;
- виконання послуг з програмування та супроводу, а також інших спеціалізованих послуг у сфері інформатизації;
- моделі, дослідні зразки та вироби електротехнічного призначення (силові трансформатори та автотрансформатори масляні, з негорючим і газовим заповненням, сухі - для перетворювальних пристроїв, залізниць, спеціального призначення), електричні реактори, перемикаючі пристрої для регулювання напруги трансформаторів, вимірювальні трансформатори, випробувальні установки;
- спеціальне технологічне обладнання для виробництва, а також для ремонту та монтажу трансформаторів, реакторів і апаратів високої напруги;
- науково-технічні послуги (випробування, сертифікація, метрологічна атестація, сервісне обслуговування та ін.).

Лабораторно-експериментальний комплекс інституту включає:

- стенди для електромагнітних, теплових, кліматичних, механічних та інших видів випробувань трансформаторів і високовольтної апаратури;
- окремі вузли конструкцій, електротехнічних матеріалів;

- цех експериментального виробництва;
- Великий високовольтний зал.

На сьогодні ВАТ «ВІТ» є колективним членом СІГРЕ і здійснює представництво України в технічних органах МЕК; співпрацює з провідними академічними і науково-дослідними інститутами енергетики та високовольтної техніки України, Росії та інших країн.

Організаційна структура управління підприємства

ВАТ «ВІТ» є головною організацією з питань науково-технічного забезпечення в галузі трансформаторобудування та високовольтної апаратури Державного комітету промислової політики при Міністерстві економіки України. Керівником Українського науково-дослідного, проектно-конструкторського та технологічного інституту трансформаторобудування є Паук Юрій Іванович.

Форма власності юридичного лиця: публічне акціонерне товариство (ПАТ). За кодом ЄДР контрагента Український науково-дослідний, проектно-конструкторський та технологічний інститут трансформаторобудування зареєстрована адреса: 69069, Запорізька обл., м. Запоріжжя, Дніпровський р-н, вул. Дніпровське шосе 11.

Метою діяльності ПАТ «Український науково-дослідний, проектно-конструкторський та технологічний інститут трансформаторобудування» є:

- ефективного управління майном, що належить Товариству,
- одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності,
- виконання функцій головної наукової організації в галузі трансформаторного обладнання та високовольтної апаратури та інша діяльність в інтересах суспільства і задоволення на цій основі економічних і соціальних потреб акціонерів та членів трудового колективу.

Перспективні напрями наукової та науково-технічної діяльності інституту, наукову оцінку тематики та результатів науково-дослідних робіт визначає науково-технічна рада інституту, яка здійснює діяльність відповідно

до Положення про науково-технічну раду, що затверджується за погодженням з Наглядовою радою Генеральним директором.

Товариство є економічно самостійним і повністю незалежним від виконавчих та розпорядчих органів державної влади в рішеннях, пов'язаних з його оперативною діяльністю, а також стосовно вимог та вказівок будь-яких юридичних та фізичних осіб, які не відповідають законодавству. Відносини Товариства з іншими суб'єктами підприємницької діяльності у всіх сферах здійснюються на договірних засадах, виходячи із принципів добровільності та партнерства.

У своїй діяльності ПАТ «ВІТ» керується Конституцією України, Цивільним та Господарським кодексами України, Законом України «Про акціонерні товариства», Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» та іншими законними та підзаконними актами України [42].

У складі Товариства діє самостійний підрозділ «ВІТ-СЕПРО», який виконує функції органу з сертифікації трансформаторного обладнання та високовольтної апаратури відповідно до вимог ДСТУ EN 45011-2001 та ДСТУ 3411-04. Підрозділ «ВІТ-СЕПРО» підпорядковується Генеральному директору Товариства.

Засновником Товариства є держава в особі Запорізької обласної ради народних депутатів, уповноваженої Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо делегування Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській обласним державним адміністраціям повноважень щодо управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності» від 21.02.94 №61/94.

Акціонерами Товариства є фізичні і юридичні особи (у тому числі й іноземні), які набули право власності на акції Товариства у процесі приватизації або придбання акцій.

Статутний капітал Товариства становить 355 740 (триста п'ятдесят п'ять тисяч сімсот сорок) гривень.

Статутний капітал Товариства поділений на 7 114 800 (сім мільйонів сто чотирнадцять тисяч вісімсот) простих іменних акцій номінальною вартістю 0,05грн. кожна.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства

Фінансовий стан - найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства, адже визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві. Аналіз фінансового стану підприємства є необхідною умовою для нормального функціонування та необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств [34].

Так, метою фінансового аналізу є інформаційне забезпечення прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або прогнозні дані про фінансовий стан підприємства.

Об'єктом фінансового аналізу є фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання. Суб'єктами фінансового аналізу є фінансові аналітики, які зацікавлені в діяльності підприємства.

Отже, фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства [34].

Ефективність використання оборотних коштів характеризує, передусім, їхня оборотність. Під оборотністю засобів розуміють тривалість проходження засобами окремих стадій виробництва й обігу. Час, упродовж якого оборотні кошти перебувають в обороті, тобто послідовно переходять з однієї стадії в іншу, складає період обороту оборотних коштів.

Оберненість оборотних коштів обчислюють тривалістю одного обороту в днях (оборотність оборотних коштів у днях) або кількістю

обертів за звітний період (коефіцієнт оборотності).

Тривалість одного обороту в днях - відношення суми середнього залишку оборотних коштів до суми одnodенної виручки за період, що аналізують.

Ефективність використання оборотних коштів оцінюють за допомогою системи показників, до яких належать:

- коефіцієнт оборотності обігових активів;
- тривалість оборотності обігових активів;
- коефіцієнт оборотності коштів у рахунках;
- тривалість обертання коштів у рахунках;
- коефіцієнт обертання запасів;
- тривалість обертання запасів;
- коефіцієнт обертання виробничих запасів;
- тривалість обертання виробничих запасів .

Показники відображають ефективність використання землі, будівель, обладнання порівняно з обсягом продажів за рік. Зменшення коефіцієнтів оборотності небажане, тому що воно свідчить про зниження ефективності використання підприємством своїх ресурсів.

У такому разі підприємство не забезпечує достатнього обсягу торговельного збуту за рахунок наявних інвестицій в основні засоби підприємства. Слід збільшити обсяг збуту та переглянути доцільність використання окремих основних активів (деякі повинні бути ліквідовані, можливо, деякі придбані).

Коефіцієнт оборотності обігових активів демонструє співвідношення виручки і середньої за період суми оборотних активів. Значення показника коливається, залежно від сфери діяльності компанії, але нормативним вважається зростання показника в динаміці, більш високе значення говорить про інтенсивне використання оборотних активів [35]

Розрахунок коефіцієнту оборотності обігових активів здійснюється за формулою:

$$\frac{\Phi 2 \text{ р.} 2000}{\Phi 1 \text{ р.} 1195(\text{гр.} 3/2 + \text{гр.} 4/2)}, \quad (2.1)$$

$$2017 \text{р. на поч.зв.п.} = 45\,620 / (28\,952/2 + 37\,132/2) = 1,38 \text{ тис.грн.}$$

$$2017 \text{р. на кін.зв.п.} = 40\,425 / (37\,132/2 + 28\,952/2) = 1,22 \text{ тис.грн.}$$

$$2018 \text{р. на поч.зв.п.} = 40\,425 / (37\,132/2 + 47\,677/2) = 0,95 \text{ тис.грн.}$$

$$2018 \text{р. на кін.зв.п.} = 49\,510 / (47\,677/2 + 37\,132/2) = 1,16 \text{ тис.грн.}$$

$$2019 \text{р. на поч.зв.п.} = 49\,510 / (47\,677/2 + 58\,644/2) = 0,93 \text{ тис.грн.}$$

$$2019 \text{р. на кін.зв.п.} = 39\,929 / (58\,644/2 + 47\,677/2) = 0,75 \text{ тис.грн.}$$

Тривалість оборотності обігових активів:

$$\frac{365}{\text{коэф. обор. обіг. активів}}, \quad (2.2)$$

$$2017 \text{р. на поч.зв.п.} = 365 / 1,38 = 264,49 \text{ дні}$$

$$2017 \text{р. на кін.зв.п.} = 365 / 1,22 = 299,18 \text{ дні}$$

$$2018 \text{р. на поч.зв.п.} = 365 / 0,95 = 384,21 \text{ дні}$$

$$2018 \text{р. на кін.зв.п.} = 365 / 1,16 = 314,65 \text{ дні}$$

$$2019 \text{р. на поч.зв.п.} = 365 / 0,93 = 392,47 \text{ дні}$$

$$2019 \text{р. на кін.зв.п.} = 365 / 0,75 = 486,66 \text{ дні}$$

Коефіцієнт обертання запасів свідчить про кількість оборотів, що здійснили запаси за рік. Розрахунок коефіцієнту обертання запасів здійснюється за наступною формулою:

$$\frac{\Phi 2 \text{ р.} 2050}{\Phi 1 \text{ р.} 1100(\text{гр.} 3/2 + \text{гр.} 4/2)}, \quad (2.3)$$

$$2017 \text{р. на поч.зв.п.} = -41\,302 / (35\,029/2 + 24\,406/2) = -1,389 \text{ тис.грн.}$$

$$2017 \text{р. на кін.зв.п.} = -38\,221 / (24\,406/2 + 35\,029/2) = -1,286 \text{ тис.грн.}$$

2018р. на поч.зв.п. = $-38\,221 / (35\,029/2 + 20\,097/2) = -1,386$ тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = $-50\,846 / (35\,029/2 + 20\,097/2) = -1,844$ тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = $-50\,846 / (20\,097/2 + 23\,816/2) = -3,936$ тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = $-39\,296 / (20\,097/2 + 23\,816/2) = -3,042$ тис.грн.

Тривалість обертання запасів:

$$\frac{365}{\text{коеф. обороту запасів}}, \quad (2.4)$$

2017р. на поч.зв.п. = $365 / -1,389 = -262,77$ дні

2017р. на кін.зв.п. = $365 / -1,286 = -283,82$ дні

2018р. на поч.зв.п. = $365 / -1,386 = -263,34$ дні

2018р. на кін.зв.п. = $365 / -1,844 = -197,93$ дні

2019р. на поч.зв.п. = $365 / -3,936 = -92,73$ дні

2019р. на кін.зв.п. = $365 / -3,042 = -119,98$ дні

Коефіцієнт обертання виробничих запасів відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан не лише структурних підрозділів, а підприємства в цілому [36].

Розрахунок коефіцієнту обертання виробничих запасів:

$$\frac{\Phi 2 \text{ р.}2000}{\Phi 1 \text{ р.}1101(\text{гр.}3+4)*0,5}, \quad (2.5)$$

2017р. на кін.зв.п. = $40\,425 / (4\,286 + 3\,695) * 0,5 = 10,13$ тис.грн.

2018р. на поч.зв.п. = $40\,425 / (4\,286 + 4\,754) * 0,5 = 8,94$ тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = $49\,510 / (4\,754 + 4\,286) * 0,5 = 10,95$ тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = $49\,510 / (4\,754 + 4\,711) * 0,5 = 10,46$ тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = $39\,929 / (4\,711 + 4\,754) * 0,5 = 8,43$ тис.грн.

Тривалість обертання виробничих запасів:

365
коэф. обор. виробн. з.,

(2.6)

2017р. на поч.зв.п. = $365 / 11,43 = 31,93$ дні

2017р. на кін.зв.п. = $365 / 10,13 = 36,03$ дні

2018р. на поч.зв.п. = $365 / 8,94 = 40,82$ дні

2018р. на кін.зв.п. = $365 / 10,95 = 33,33$ дні

2019р. на поч.зв.п. = $365 / 10,46 = 34,89$ дні

2019р. на кін.зв.п. = $365 / 8,43 = 43,29$ дні

Розрахунок показників використання оборотних коштів ПАТ «ВІТ» за останні три роки зведено до таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники використання оборотних коштів ПАТ «ВІТ»

Показник	Значення розрахунків за 2017-2019рр.					
	2017		2018		2019	
	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.
Коефіцієнт оборотності обігових активів, тис. грн.	1,38	1,22	0,95	1,16	0,93	0,75
Тривалість оборотності обігових активів, дні	264,49	299,18	84,21	314,65	392,47	486,66
Коефіцієнт обертання запасів, тис. грн.	-1,389	1,286	-1,386	-1,844	-3,936	-3,042
Тривалість обертання запасів, дні	-262,77	-283,82	-263,34	-197,93	92,73	-119,98
Коефіцієнт обертання виробничих запасів, тис. грн.	11,43	10,13	8,94	10,95	10,46	8,43
Тривалість обертання виробн. запасів, дні	31,93	36,03	40,82	33,33	34,89	43,29

Проаналізувавши використання оборотних коштів ПАТ «ВІТ» за останні три роки можна зробити висновок, що в цілому на підприємстві сприятливі умови для ефективного функціонування, але маємо від'ємні значення за наступними показниками: коефіцієнт обертання запасів, тривалість обертання запасів.

Платоспроможність і ліквідність характеризують фінансовий стан господарюючого суб'єкта, його наявні та потенційні можливості

ефективної діяльності. Це свідчить про можливість підприємства успішно виконувати свої грошові зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку.

Ліквідність та платоспроможність розраховуються за даними балансу і відображують фінансові можливості підприємства у певний період його діяльності.

Це характеризує кредитоспроможність підприємства, що є комплексним поняттям і означає його спроможність погашати заборгованість не тільки в даний момент, а й у майбутньому. Високий рівень кредитоспроможності свідчить про те, що підприємство вчасно і в повному обсязі розраховувалось за усіма отриманими позиками, має стійкий фінансовий стан, високий рівень платоспроможності і ліквідності, а також позитивний прогноз щодо погашення заборгованості у майбутньому. Залежно від часового інтервалу, протягом якого перевіряється спроможність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, для оцінки використовують ту чи іншу характеристику: на найбільш короткостроковому періоді - платоспроможність, більш тривалому – ліквідність.

Ліквідність – це спроможність підприємства погашати свої поточні зобов'язання вчасно в повному обсязі. Для підтримки ліквідності на належному рівні підприємство повинно мати достатній обсяг грошових коштів та інших ліквідних активів, які в разі потреби можна перетворити в готівку і використати для погашення зобов'язань. При високому рівні ліквідності обсяг ліквідних активів значно перевищує обсяг поточних зобов'язань.

Аналізуючи ліквідність, доцільно оцінити не тільки поточні суми ліквідних активів, а й майбутні зміни ліквідності. Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчитиме той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їхні реальні надходження.

Аналіз ліквідності доцільно доповнити аналізом платоспроможності, яка характеризує спроможність підприємства своєчасно й повністю

виконати свої платіжні зобов'язання, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характеру.

Платоспроможність підприємства свідчить про наявність грошових коштів упродовж достатнього періоду часу для виконання фінансових зобов'язань. Це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання. При дослідженні поточної платоспроможності порівнюються суми платіжних засобів підприємства зі строковими зобов'язаннями [35].

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) характеризує достатність оборотних активів для задоволення поточних зобов'язань. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. Наприклад, коефіцієнт поточної ліквідності, що дорівнює 2 (або 2:1), свідчить про можливість підприємства погасити поточні зобов'язання. Такий підхід пояснюється практикою, що склалася, згідно з якою при ліквідації активів їх продажна ціна на аукціоні становить приблизно половину їх ринкової вартості. Іншими словами, якщо вартість активів зменшиться вдвічі, виручки, що залишилася, буде достатньо для погашення поточної заборгованості в тому випадку, якщо до ліквідації коефіцієнт дорівнював 2:1. Таким чином, для нормального функціонування підприємства цей показник має бути більшим за одиницю, а його зростання - позитивна тенденція [36].

Згідно з розрахунками значення коефіцієнту покриття на ПАТ «ВІТ» відповідає нормативному. Розрахунок показника поточної ліквідності здійснюється за формулою:

$$\frac{\Phi_{1p.1195}}{\Phi_{1p.1165}} \quad (2.7)$$

$$2017р. \text{ на поч.зв.п.} = 28\,952 / 14\,823 = 1,95$$

$$2017р. \text{ на кін.зв.п.} = 37\,132 / 21\,299 = 1,74$$

$$2018\text{р. на поч.зв.п.} = 37\,132 / 21\,299 = 1,74$$

$$2018\text{р. на кін.зв.п.} = 47\,677 / 31\,414 = 1,51$$

$$2019\text{р. на поч.зв.п.} = 47\,677 / 31\,414 = 1,51$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = 58\,644 / 38\,120 = 1,53$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує можливість погашення підприємством поточних зобов'язань поточними активами за відрахуванням запасів. Норматив показника знаходиться в межах 0,5-1 і вище. Якщо, наприклад, коефіцієнт швидкої ліквідності дорівнює 0,5 (менше 1), то це означає, що на кожну гривню поточної заборгованості підприємство має лише 50 коп. ліквідних активів. Це є низьким показником за мірками більшості галузей[36].

Розрахунок показника швидкої ліквідності здійснюється за формулою:

$$\frac{\Phi_{1\text{р.}}1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155+1160+1165+1190}{\Phi_{1\text{р.}}1695}, \quad (2.8)$$

$$2017\text{р. на поч.зв.п.} = (0+1148+1272+0+0+0+58+0+1897+171)/14823 = 0,30$$

$$2017\text{р. на кін.зв.п.} = (0+1063+263+0+0+0+285+0+377+115)/21299 = 0,09$$

$$2018\text{р. на поч.зв.п.} = (0+1063+263+0+0+0+285+0+377+115)/21299 = 0,09$$

$$2018\text{р. на кін.зв.п.} = (0+807+1212+0+0+0+465+0+24726+370)/31414 = 0,87$$

$$2019\text{р. на поч.зв.п.} = (0+807+1212+0+0+0+465+0+24726+370)/31414 = 0,87$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = (0+1653+457+0+0+0+374+0+32200+144)/38120 = 0,91$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути погашена негайно. Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2. Більш низький показник вказує на те, що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром. Значення вище нормативного також може вказувати на проблеми в компанії і свідчити про неефективну стратегію управління фінансовими ресурсами [36].

Так, значення коефіцієнту абсолютної ліквідності на ПАТ «ВІТ» за аналізований період перевищує норму. Розрахунок показника абсолютної

ліквідності здійснюється за формулою:

$$\frac{\Phi 1p.1160+1165}{\Phi 1p.1695}, \quad (2.9)$$

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = (0+1897) / 14823 = 0,12$$

$$2017p. \text{ на кін.зв.п.} = (0+377) / 21299 = 0,01$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = (0+377) / 21299 = 0,01$$

$$2018p. \text{ на кін.зв.п.} = (0+24726) / 31414 = 0,78$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = (0+24726) / 31414 = 0,78$$

$$2019p. \text{ на кін.зв.п.} = (0+32200) / 38120 = 0,84$$

Аналіз фінансового стану ПАТ «ВІТ» за показниками ліквідності та платоспроможності зведено до таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ліквідності та платоспроможності ПАТ «ВІТ»

Показник	Значення розрахунків за 2013-2017 рр. у тис. грн.					
	2017		2018		2019	
	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,95	1,74	1,74	1,51	1,51	1,53
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,30	0,09	0,09	0,87	0,87	0,91
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,12	0,01	0,01	0,78	0,78	0,84

Для аналізу кінцевих результатів діяльності підприємства доцільно користуватися не лише абсолютними показниками прибутку чи збитку, адже за допомогою останніх неможливо порівнювати, наприклад, ефективність діяльності різних за розміром підприємств.

Тому розраховують співвідношення отриманого ефекту (доходу, прибутку) з наявними чи вже використаними ресурсами, тобто обчислюють показники ефективності, серед яких основними є відносні показники

прибутковості, що називаються показниками рентабельності.

Ці показники повніше за розмір прибутку та його абсолютних змін відображають результати діяльності підприємства, тобто вони є кориснішими під час фінансового аналізу підприємства.

У фінансовому аналізі використовують різні показники рентабельності, які є відносними та показують, скільки одиниць прибутку (балансового, чистого, операційного, оподаткованого тощо) підприємство генерує на одиницю реалізованої продукції, активів, власного капіталу тощо.

Залежно від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, вітчизняний фінансовий аналіз розрізняє три групи коефіцієнтів рентабельності:

- витратні (показники рентабельності продукції, рентабельності інвестиційних проектів, рентабельності окремих видів діяльності тощо);
- дохідні (показники валової рентабельності реалізації, чиста рентабельність реалізації, операційна рентабельність реалізації);
- ресурсні показники рентабельності активів підприємства, рентабельність необоротних активів та ін.

Показник рентабельності продажу є одним з найважливіших показників ефективної діяльності компанії, що показує, яку суму прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції (суму, що залишається у підприємства після покриття собівартості продукції).

Показник рентабельності продажів характеризує найважливіший аспект діяльності компанії - реалізацію основної продукції, а також оцінює частку собівартості в продажах [34].

Результати розрахунків свідчать про те, що на ПАТ «ВІТ» спостерігається тенденція спочатку зниження (що є негативним фактором), а потім зростання показника за 2019 рік, що є позитивним для ефективного функціонування підприємства.

Розрахунок показника рентабельності продажу:

$$\frac{\Phi 2p.2090}{\Phi 2p.2000}, \quad (2.10)$$

2017р. на поч.зв.п. = $4\,318 / 45\,620 * 100\% = 9,46\%$

2017р. на кін.зв.п. = $2\,204 / 40\,425 * 100\% = 5,45\%$

2018р. на поч.зв.п. = $2\,204 / 40\,425 * 100\% = 5,45\%$

2018р. на кін.зв.п. = $0 / 49\,510 * 100\% = 0\%$

2019р. на поч.зв.п. = $0 / 49\,510 * 100\% = 0\%$

2019р. на кін.зв.п. = $633 / 39\,929 * 100\% = 1,58\%$

Показник рентабельності власного капіталу вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів. Він розраховується як співвідношення чистого прибутку компанії за період і середньої вартості власного капіталу за цей же період.

Тенденція стабільного зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу означає підвищення здатності компанії генерувати прибуток власникам. Проте зниження власного капіталу (яке може бути викликаним, наприклад, викупом акцій) призводить до збільшення коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Високий рівень боргу також викликає збільшення показника, адже це означає, що компанія використовує кредитний капітал замість власного як джерело фінансування [36].

Проаналізувавши показник за 2017 – 2019 роки можна сказати, що відбувається коливання то у сторону зменшення, то у сторону збільшення, але за останні два роки спостерігається тенденція зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу, що означає підвищення здатності компанії генерувати прибуток власникам.

Розрахунок коефіцієнта рентабельності власного капіталу:

$$\frac{\Phi 2p.2000}{\Phi 1p.1495 (гр.3+4)*0,5}, \quad (2.11)$$

$$2017\text{р. на поч.зв.п.} = 45\,620 / ((57\,335 + 57\,463) * 0,5) * 100\% = 79,47\%$$

$$2017\text{р. на кін.зв.п.} = 40\,425 / ((57\,463 + 57\,335) * 0,5) * 100\% = 70,42\%$$

$$2018\text{р. на поч.зв.п.} = 40\,425 / ((57\,463 + 57\,051) * 0,5) * 100\% = 70,60\%$$

$$2018\text{р. на кін.зв.п.} = 49\,510 / ((57\,051 + 57\,463) * 0,5) * 100\% = 86,46\%$$

$$2019\text{р. на поч.зв.п.} = 49\,510 / ((57\,051 + 60\,265) * 0,5) * 100\% = 84,40\%$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = 39\,929 / ((60\,265 + 57\,051) * 0,5) * 100\% = 68,07\%$$

Показник періоду окупності власного капіталу відображає період, протягом якого їх капітал окупиться. Розраховується показник як співвідношення середньорічної суми власного капіталу до суми чистого прибутку за рік. Нормативне значення повністю залежить від уявлень власників про ефективність використання їх капіталу. Звичайно, від'ємне значення показника є неприйнятним і говорить про зниження добробуту власників [36].

При аналізі показника періоду окупності власного капіталу в динаміці спостерігається періодичне зниження, що свідчить про підвищення ефективності роботи компанії.

Розрахунок показника періоду окупності власного капіталу:

$$\frac{\Phi_{1\text{р.1495}}(\text{гр.3+4}) * 0,5}{\Phi_{2\text{р.2000}},} \quad (2.12)$$

$$2017\text{р. на поч.зв.п.} = (57\,335 + 57\,463) * 0,5 / 45\,620 = 1,25 \text{ роки}$$

$$2017\text{р. на кін.зв.п.} = (57\,463 + 57\,335) * 0,5 / 40\,425 = 1,41 \text{ роки}$$

$$2018\text{р. на поч.зв.п.} = (57\,463 + 57\,051) * 0,5 / 40\,425 = 1,41 \text{ роки}$$

$$2018\text{р. на кін.зв.п.} = (57\,051 + 57\,463) * 0,5 / 49\,510 = 1,15 \text{ роки}$$

$$2019\text{р. на поч.зв.п.} = (57\,051 + 60\,265) * 0,5 / 49\,510 = 1,18 \text{ роки}$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = (60\,265 + 57\,051) * 0,5 / 39\,929 = 1,46 \text{ роки}$$

Коефіцієнт рентабельності діяльності розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, а зменшення

- навпаки [36].

Розрахунок показника рентабельності діяльності:

$$\frac{\Phi_{2p.2090}}{\Phi_{2p.2000}}, \quad (2.13)$$

2017р. на поч.зв.п. = $4\,318 / 45\,620 * 100\% = 9,46\%$

2017р. на кін.зв.п. = $2\,204 / 40\,425 * 100\% = 5,45\%$

2018р. на поч.зв.п. = $2\,204 / 40\,425 * 100\% = 5,45\%$

2018р. на кін.зв.п. = $0 / 49\,510 * 100\% = 0\%$

2019р. на поч.зв.п. = $0 / 49\,510 * 100\% = 0\%$

2019р. на кін.зв.п. = $633 / 39\,929 * 100\% = 1,58\%$

Розрахунок показників рентабельності ПАТ «ВІТ» за 2017–2019 роки зведено до таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники рентабельності ПАТ «ВІТ»

Показник	Значення розрахунків за 2017-2019рр.					
	2017		2018		2019	
	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.
Рентабельність продажу, %	9,46	5,45	5,45	0	0	1,58
Рентабельність власного капіталу, %	9,47	70,42	70,60	86,46	84,40	68,07
Період окупності власного капіталу, роки	1,25	1,41	1,41	1,15	1,18	1,46
Коефіцієнт рентабельності діяльності, %	9,46	5,45	5,45	0	0	1,58

Таким чином, проаналізувавши показники рентабельності ПАТ «ВІТ» в динаміці, можна сказати, що на підприємстві сприятливі умови для конкурентної боротьби.

У процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності відбувається безупинний процес кругообігу капіталу, змінюються

структура активів і джерел їхнього фінансування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і, як наслідок, змінюється фінансовий стан підприємства, який може бути стійким, нестійким і кризовим.

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування.

Користувачами результатів аналізу фінансової стійкості можуть бути засновники підприємства, його керівництво, ділові партнери та банки. Саме оцінювання фінансової стійкості дозволяє зовнішнім користувачам визначити фінансові можливості підприємства в майбутньому.

Таким чином, основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів, що впливають на його фінансовий стан.

Аналіз фінансової стійкості підприємства можна розподілити на два етапи:

- оцінювання фінансової стійкості, тобто розрахунок відносних та абсолютних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та їх джерел фінансування;
- оцінювання запасу фінансової стійкості, що являє собою аналіз критичного обсягу реалізації, зони безпеки, операційного та фінансового левериджу.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування. Після аналізу абсолютних показників фінансової стійкості розраховують відносні коефіцієнти, завдяки чому можна побачити співвідношення коштів підприємства за різними джерелами, структуру капіталу.

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість,

нормальна фінансова стійкість, передкризове становище, кризовий фінансовий стан.

– абсолютна фінансова стійкість. Характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється вкрай рідко. Більше того, абсолютна фінансова стійкість навряд може розглядатись як ідеальна, оскільки означає, що керівництво підприємства не використовує зовнішні джерел фінансування для основної діяльності.

– нормальна фінансова стійкість. У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

– нестійке (передкризове) фінансове становище. Спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги внаслідок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Фінансова нестійкість вважається нормальною (допустимою), якщо величина залучених для фінансування запасів короткострокових кредитів та запозичених коштів не перевищує сумарної вартості сировини, матеріалів та готової продукції.

– кризовий фінансовий стан. Підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик [34].

Показник величини власних обігових коштів є показником фінансової стійкості та ліквідності компанії, що являє собою суму грошових коштів, які залишилися після виключення зобов'язань фірми зі своїх оборотних активів (сума власних оборотних активів, яка доступна для щоденної операційної діяльності компанії).

Якщо значення показника від'ємне, то у підприємства недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності, за рахунок постійних фінансових ресурсів. Зростання показника величини власних обігових коштів у динаміці являється позитивною тенденцією, що й спостерігається згідно з розрахунками.

Розрахунок показника величини власних обігових коштів (В.О.К.) здійснюється за формулою:

$$\Phi 1p.1495+p.1595-p.1095, \quad (2.14)$$

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,335 + 3\,348 - 46\,554 = 14\,129 \text{ тис.грн.}$$

$$2017p. \text{ на кін.зв.п.} = 57\,463 + 2\,795 - 44\,425 = 15\,833 \text{ тис.грн.}$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,463 + 2\,795 - 44\,425 = 15\,833 \text{ тис.грн.}$$

$$2018p. \text{ на кін.зв.п.} = 57\,051 + 965 - 41\,753 = 16\,263 \text{ тис.грн.}$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,051 + 965 - 41\,753 = 16\,263 \text{ тис.грн.}$$

$$2019p. \text{ на кін.зв.п.} = 60\,265 + 647 - 40\,388 = 20\,524 \text{ тис.грн.}$$

Показник маневреності власних обігових коштів говорить про те, яку частку власних оборотних коштів складають гроші та їх еквіваленти. Маневреність власних оборотних коштів показує співвідношення між коштами та власними оборотними коштами. Нормативним вважається значення 0,1 і вище. Високе значення показника говорить про те, що компанія здатна відповідати за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями, використовуючи власні обігові кошти. У випадку, якщо значення показника є нижчим нуля, стійкість компанії порушено.

Зростання цього показника в динаміці - позитивна тенденція. Відповідно до розрахунків спостерігаються коливання показника то у сторону збільшення, то у сторону зменшення, але за останні п'ять років значення показника маневреності власних обігових коштів жодного разу не було нижчим нуля [35].

Розрахунок показника маневреності власних обігових коштів:

Ф1 р.1165

В.О.К. ,

(2.15)

2017р. на поч.зв.п. = $1\ 897 / 14\ 129 = 0,13$ тис.грн.

2017р. на кін.зв.п. = $377 / 15\ 833 = 0,02$ тис.грн.

2018р. на поч.зв.п. = $377 / 15\ 833 = 0,02$ тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = $24\ 726 / 16\ 263 = 1,52$ тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = $24\ 726 / 16\ 263 = 1,52$ тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = $32\ 200 / 20\ 524 = 1,56$ тис.грн.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (показник забезпечення оборотних активів власними коштами) - відноситься до групи показників фінансової стійкості та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Коефіцієнт розраховується як співвідношення власних оборотних коштів до оборотних активів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії.

Нормативним значенням є 0,1 і вище. Високе значення говорить про фінансову стійкість компанії і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування компанії. І навпаки, значення нижче нормативного свідчить про значну фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. В умовах погіршення ринкової ситуації компанія не зможе продовжити свою діяльність. Негативне значення показника говорить про те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і в компанії немає довгострокових коштів для формування власного оборотного капіталу [36].

Розрахунок показника забезпечення оборотних активів власними коштами:

В.О.К.

Ф1р.1195,

(2.16)

2017р. на поч.зв.п. = 14 129 / 28 952 = 0,48 тис.грн.

2017р. на кін.зв.п. = 15 833 / 37 132 = 0,42 тис.грн.

2018р. на поч.зв.п. = 15 833 / 37 132 = 0,42 тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = 16 263 / 47 677 = 0,34 тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = 16 263 / 47 677 = 0,34 тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = 20 524 / 58 644 = 0,35 тис.грн.

Розрахунок частки виробничих запасів в поточних активах:

$$\frac{\Phi 1 \text{р.1101}(\text{гр.3}+\text{гр.4}) * 0,5}{\Phi 1 \text{р.1195}}, \quad (2.17)$$

2017р. на поч.зв.п. = (3695+4286)*0,5 / 28952 = 0,13 тис.грн.

2017р. на кін.зв.п. = (4286+3695) *0,5 / 37132 = 0,10 тис.грн.

2018р. на поч.зв.п. = (4286+4754) *0,5 / 37132 = 0,12 тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = (4754+4286) *0,5 / 47677 = 0,09 тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = (4754+4711) *0,5 / 47677 = 0,09 тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = (4711+4754) *0,5 / 58644 = 0,08 тис.грн.

Коефіцієнт автономії дорівнює співвідношенню власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Так, із розрахунків за 2019 рік коефіцієнт дорівнює 0,6 це означає, що компанія здатна профінансувати 60% активів за рахунок власного капіталу. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Більш низьке значення може говорит про високий рівень фінансових ризиків.

Негативне значення показника говорить про швидке банкрутство і дії по відновленню фінансової стійкості необхідно застосовувати негайно [36].

Проаналізувавши коефіцієнт автономії в динаміці, можна сказати, що у 2017-2018 рр. було незначне відхилення від норми, адже значення показника вище 0,6 говорить про те, що підприємство використовувало не весь свій потенціал. За 2019 рік показник автономії відповідає нормі.

Розрахунок коефіцієнту автономії здійснюється за формулою:

$$\frac{\Phi 1p.1495}{\Phi 1p.1900}, \quad (2.18)$$

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,335 / 75\,506 = 0,75$$

$$2017p. \text{ на кін.зв.п.} = 57\,463 / 81\,557 = 0,70$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,463 / 81\,557 = 0,70$$

$$2018p. \text{ на кін.зв.п.} = 57\,051 / 89\,430 = 0,63$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = 57\,051 / 89\,430 = 0,63$$

$$2019p. \text{ на кін.зв.п.} = 60\,265 / 99\,032 = 0,60$$

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів являє собою відношення позикового капіталу до власного та показує, скільки позикових коштів залучило підприємство на 1 грн. вкладених в активи власних коштів. Нормативним вважається значення, що ≤ 1 .

Зростання показника співвідношення власних та позикових коштів свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів, тобто про зниження його фінансової стійкості [36].

Згідно до розрахунків за 2017-2019 роки показник знаходиться в межах нормативного значення, існує тенденція зниження коефіцієнту, що являється позитивним явищем.

Розрахунок коефіцієнту співвідношення позикових і власних коштів:

$$\frac{\Phi 1p.1595}{\Phi 1p.1495}, \quad (2.19)$$

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = 3\,348 / 57\,335 = 0,05$$

$$2017p. \text{ на кін.зв.п.} = 2\,795 / 57\,463 = 0,04$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = 2\,795 / 57\,463 = 0,04$$

$$2018p. \text{ на кін.зв.п.} = 965 / 57\,051 = 0,02$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = 965 / 57\,051 = 0,02$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = 647 / 60\,265 = 0,01$$

Частка власних обігових коштів в покритті запасів - це вартість запасів, яка покривається власними оборотними коштами. Має велике значення для підприємств торгівлі. Нормативним значенням показника частки власних обігових коштів в покритті запасів вважається значення, що більше 0,5 [36].

За 2017-2019 роки значення частки власних обігових коштів в покритті запасів знаходиться в межах нормативного значення, спостерігається позитивна тенденція зростання показника.

Розрахунок частки власних обігових коштів в покритті запасів:

$$\frac{\text{В.О.К.}}{\text{Ф1р.1100}}, \quad (2.20)$$

$$2017\text{р. на поч.зв.п.} = 14\,129 / 24\,406 = 0,57 \text{ тис.грн.}$$

$$2017\text{р. на кін.зв.п.} = 15\,833 / 35\,029 = 0,45 \text{ тис.грн.}$$

$$2018\text{р. на поч.зв.п.} = 15\,833 / 35\,029 = 0,45 \text{ тис.грн.}$$

$$2018\text{р. на кін.зв.п.} = 16\,263 / 20\,097 = 0,80 \text{ тис.грн.}$$

$$2019\text{р. на поч.зв.п.} = 16\,263 / 20\,097 = 0,80 \text{ тис.грн.}$$

$$2019\text{р. на кін.зв.п.} = 20\,524 / 23\,816 = 0,86 \text{ тис.грн.}$$

Показник співвідношення нерозподіленого прибутку в сумі активів характеризує ступінь капіталізації прибутку. Відношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів має тенденцію до падіння, що свідчить про зменшення прибутковості підприємства протягом звітного періоду.

Розрахунок показника співвідношення нерозподіленого прибутку в сумі активів здійснюється за формулою:

$$\frac{\text{Ф1р.1420}}{\text{Ф1р.1300}}, \quad (2.21)$$

$$2017\text{р. на поч.зв.п.} = 2\,117 / 75\,506 = 0,028 \text{ тис.грн.}$$

$$2017\text{р. на кін.зв.п.} = 1\,885 / 81\,557 = 0,023 \text{ тис.грн.}$$

2018р. на поч.зв.п. = $1\ 885 / 81\ 557 = 0,023$ тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = $1\ 344 / 89\ 430 = 0,015$ тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = $1\ 344 / 89\ 430 = 0,015$ тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = $4\ 558 / 99\ 032 = 0,046$ тис.грн.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вказує на рівень левереджа компанії. Левердж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій.

У компанії, в якій сума позикового капіталу є значно вищою власного, рівень левереджа високий. У свою чергу, таке явище свідчить про високий рівень фінансових ризиків. Варто зауважити, що залучення позикового капіталу дозволяє забезпечити ріст компанії. Тому значна частина підприємств стабільно працює в умовах використання позикових коштів.

Розрахунок показника концентрації позикового капіталу проводиться шляхом ділення поточних і довгострокових зобов'язань компанії на суму активів. Цей індикатор демонструє, яка частина активів підприємства фінансується за рахунок зобов'язань.

Нормативним вважається значення в межах 0,4 - 0,6. Однак значення показника значно коливається, залежно від галузі. Якщо грошовий потік протягом фінансового року значно змінюється (наприклад, через сезонний фактор), то концентрація позикового капіталу є низькою. Якщо в компанії частка позикових коштів у сумі активів є вищою, ніж у конкурентів, то це може призвести до збільшення ціни залучення коштів.

Якщо значення показника є вищим, то рівень фінансових ризиків також є високим. Якщо ж значення показника є нижчим, то це може свідчити про неповне використання фінансового та виробничого потенціалу компанії. Значення показника вище одиниці говорить про те, що в компанії більше боргів, ніж активів. Останнє свідчить про те, що компанія може стати банкрутом [36].

Згідно з розрахунками коефіцієнт концентрації позикового капіталу на ПАТ «ВІТ» трохи нижче за нормативне значення.

Розрахунок коефіцієнту концентрації позикового капіталу:

$$\frac{\Phi_{1p.1595+1695}}{\Phi_{1p.1900}}, \quad (2.22)$$

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = (3\ 348 + 14\ 823) / 75\ 506 = 0,24$$

$$2017p. \text{ на кін.зв.п.} = (2\ 795 + 21\ 299) / 81\ 557 = 0,29$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = (2\ 795 + 21\ 299) / 81\ 557 = 0,29$$

$$2018p. \text{ на кін.зв.п.} = (965 + 31\ 414) / 89\ 430 = 0,36$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = (965 + 31\ 414) / 89\ 430 = 0,36$$

$$2019p. \text{ на кін.зв.п.} = (647 + 38\ 120) / 99\ 032 = 0,39$$

Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до показника фінансової автономії. Він розраховується як співвідношення пасивів до власного капіталу. Значення показника говорить про те, скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу. Нормативне значення показника знаходиться в межах 1,67-2,5. Бажаним є порівняння показника зі значеннями інших учасників ринку, на якому діє підприємство.

Згідно з результатами розрахунку показника фінансової залежності в динаміці видно, що значення трохи нижче норми, але спостерігається тенденція до збільшення показника. Для підвищення значення необхідно залучати додаткові позикові кошти кредитних організацій, банків, інших підприємств. Це дозволить активізувати виробничу і збутову діяльність, що призведе до збільшення фінансового результату роботи компанії або дозволить досягти інших цілей.

Розрахунок показника фінансової залежності:

$$\frac{\Phi_{1p.1900}}{\Phi_{1p.1495}}, \quad (2.23)$$

2017р. на поч.зв.п. = 75 506 / 57 335 = 1,31 тис.грн.

2017р. на кін.зв.п. = 81 557 / 57 463 = 1,41 тис.грн.

2018р. на поч.зв.п. = 81 557 / 57 463 = 1,41 тис.грн.

2018р. на кін.зв.п. = 89 430 / 57 051 = 1,56 тис.грн.

2019р. на поч.зв.п. = 89 430 / 57 051 = 1,56 тис.грн.

2019р. на кін.зв.п. = 99 032 / 60 265 = 1,64 тис.грн.

Основні показники фінансової стійкості розглянуто в динаміці на прикладі ПАТ «ВІТ» і зведено до таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості

Показник	Значення розрахунків за 2013-2017рр.					
	2017		2018		2019	
	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.	поч.п.	кін.п.
Показника величини власних обігових коштів (В.О.К.), тис.грн.	14 129	15 833	15 833	16 263	16 263	20 524
Показника маневреності власних обігових коштів, тис.грн.	0,13	0,02	0,02	1,52	1,52	1,56
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами, тис.грн.	0,48	0,42	0,42	0,34	0,34	0,35
Частка виробничих запасів в поточних активах, тис.грн.	0,13	0,10	0,12	0,09	0,09	0,08
Коефіцієнт автономії, %	0,75	0,70	0,70	0,63	0,63	0,60
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, %	0,05	0,04	0,04	0,02	0,02	0,01
Частка власних обігових коштів в покритті запасів, тис.грн.	0,57	0,45	0,45	0,80	0,80	0,86
Співвідношення нерозподіленого прибутку в сумі активів, тис.грн.	0,028	0,023	0,023	0,015	0,015	0,046
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, %	0,24	0,29	0,29	0,36	0,36	0,39
Коефіцієнт фінансової залежності, тис.грн.	1,31	1,41	1,41	1,56	1,56	1,64

Отже, із зведеної таблиці видно, що за відповідний період фінансова стійкість підприємства здебільшого знаходиться в межах норми, що свідчить про конкурентоспроможність ПАТ «ВІТ». Згідно до розрахунків можна зробити висновок, що підприємство має нормальний фінансовий

стан, тобто коли використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Важливо зауважити, що нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

Наслідком незадовільної роботи по управлінню фінансами, відсутності бюджетування на більшості вітчизняних підприємств є невиконання елементарних вимог щодо формування окремих позицій активів і пасивів, організації руху грошових коштів. Хоча з формального погляду звітність більшості вітчизняних підприємств складається відповідно до методичних і нормативних вимог, але її параметри залишаються незадовільними

З метою дотримання фінансової рівноваги на підприємстві, забезпечення стабільної платоспроможності та ліквідності під час прийняття рішень стосовно джерел покриття потреби в капіталі, складання фінансових бюджетів слід дотримуватися правил фінансування, до яких належать:

- золоте правило фінансування;
- золоте правило балансу;
- правило вертикальної структури капіталу.

Перші два правила характеризують горизонтальну структуру капіталу та майна підприємства. Останнє стосується лише пасиву балансу. Усі три правила базуються на розрахунку низки показників, що характеризують співвідношення певних статей балансу.

Одним із способів перевірки рівня забезпечення фінансової рівноваги є визначення відповідності окремих позицій балансу вимогам золотого правила фінансування. Зміст його полягає в необхідності узгодження строків, на які мобілізуються фінансові ресурси, зі строками, на які вони вкладаються в реальні чи фінансові інвестиції

Золоте правило фінансування називають також золотим банківським правилом, або правилом узгодженості (конгруентності, паралельності) строків. За цим правилом фінансовий капітал повинен бути мобілізований на строк, не менший від того, на який даний капітал заморожується в

необоротних та оборотних активах підприємства.

Дотримання вимог золотого правила фінансування забезпечує підприємству стабільну ліквідність і платоспроможність. При його використанні виникає проблема зіставлення окремих статей активу та пасиву балансу (об'єктів інвестування та джерел фінансування), оскільки з балансового звіту безпосередньо не видно, які саме активи профінансовано за рахунок тих чи інших пасивів. Саме тому управління процесом узгодження залучення та використання капіталу слід здійснювати на стадії планування потреби в ресурсах та джерел її покриття [37].

При використанні золотого правила фінансування слід керуватися двома умовами, які виражають його зміст:

$$\frac{\text{Довгострокові активи}}{\text{Довгострокові пасиви}} \leq 1, \quad (2.24)$$

$$\frac{\text{Короткострокові активи}}{\text{Короткострокові пасиви}} \geq 1, \quad (2.25)$$

Розрахунок виконання золотого правила фінансування на ПАТ «ВІТ» в динаміці відповідно до першої умови - $\Phi 1p.1095 / (\Phi 1p.1495 + \Phi 1p.1595)$:

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = 46\,554 / (57\,335 + 3\,348) = 0,76 \leq 1$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = 44\,425 / (57\,463 + 2\,795) = 0,73 \leq 1$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = 41\,753 / (37\,031 + 965) = 0,71 \leq 1$$

Розрахунок виконання золотого правила фінансування на ПАТ «ВІТ» в динаміці відповідно до другої умови - $\Phi 1p.1195 / \Phi 1p.1695$:

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = 28\,952 / 14\,823 = 1,95 \geq 1$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = 37\,132 / 21\,299 = 1,74 \geq 1$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = 47\,677 / 31\,414 = 1,51 \geq 1$$

Згідно з розрахунками можна зробити висновок, що на ПАТ «ВІТ» за аналізований період виконується золоте правило фінансування за двома умовами. Золоте правило балансу можна розглядати як більш

конкретизовану форму паралельності термінів.

З метою досягнення паралельності строків мобілізації і використання фінансових ресурсів воно вимагає дотримання певних співвідношень між окремими статтями пасивів та активів. Для цього при складанні бюджетів рекомендується керуватися двома умовами [37]:

Потребу в капіталі для фінансування необоротних активів слід покривати за рахунок власного капіталу і довгострокових позичок:

$$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові позички}}{\text{Необоротні активи}} \geq 1, \quad (2.26)$$

Довгострокові капіталовкладення повинні фінансуватися за рахунок коштів, мобілізованих на довгостроковий період, тобто довгострокові пасиви повинні використовуватися не тільки для фінансування необоротних активів, а й для довгострокових оборотних активів:

$$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові позички}}{\text{Необоротні активи} + \text{Довгострокові оборотні активи}} \geq 1, \quad (2.27)$$

Розрахунок виконання золотого правила балансу на ПАТ «ВІТ» в динаміці відповідно до першої умови - $(\Phi 1p.1495 + \Phi 1p.1595) / \Phi 1p.1095$:

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = (57\,335 + 3\,348) / 46\,554 = 1,3 \geq 1$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = (57\,463 + 2\,795) / 44\,425 = 1,35 \geq 1$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = (37\,031 + 965) / 41\,753 = 1,38 \geq 1$$

Розрахунок виконання золотого правила балансу на ПАТ «ВІТ» в динаміці відповідно до другої умови - $(\Phi 1p.1495 + \Phi 1p.1595) / (\Phi 1p.1095 + \Phi 1p.1190)$:

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = (57\,335 + 3\,348) / (46\,554 + 171) = 1,29 \geq 1$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = (57\,463 + 2\,795) / (44\,425 + 115) = 1,35 \geq 1$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = (37\,031 + 965) / (41\,753 + 370) = 1,37 \geq 1$$

Згідно з розрахунками можна зробити висновок, що на ПАТ «ВІТ» за аналізований період виконується золоте правило балансу за двома умовами.

Під час розробки фінансових планів для фінансових служб підприємств важливе значення мають два параметри, які характеризують капітал: вартість і структура. Структура капіталу підприємства - це співвідношення власних і позичкових джерел у структурі пасивів.

Вартість капіталу - це плата за користування залученими фінансовими ресурсами, в т.ч. сплата процентів, дивідендів, комісійних, негативних курсових різниць та інші затрати. Вважається, що чим гірша структура, тим вища середньозважена вартість капіталу.

Правило вертикальної структури капіталу пов'язане з аналізом складу та структури джерел формування капіталу. Правило вертикальної структури вимагає дотримання певного співвідношення між власним і позичковим капіталом підприємства.

Результати аналізу структури використовуються під час прийняття рішень щодо фінансування підприємства, зокрема при оцінці інвестиційної привабливості, кредитоспроможності та санаційної спроможності.

Для більшої об'єктивності в процесі аналізу структури капіталу слід визначати рівень відхилення фактичних значень показників структури капіталу конкретного підприємства не лише від середньогалузевих значень вітчизняних підприємств, а й у світовому розрізі [37].

Враховуючи перехід українських підприємств на міжнародні стандарти звітності, саме середньогалузеві значення показників структури капіталу в країнах з розвинутою ринковою економікою повинні служити орієнтиром для українських суб'єктів господарювання.

Коефіцієнт структури капіталу розраховується за формулою:

$$\frac{\text{Цільове фінансування} + \text{ДЗ} + \text{поточні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}} \leq 0,5 \quad (2.28)$$

Розрахунок виконання правила вертикальної структури капіталу $(\Phi_{1p.1525} + \Phi_{1p.1595} + \Phi_{1p.1695}) / \Phi_{1p.1495}$ ПАТ «ВІТ» в динаміці:

$$2017p. \text{ на поч.зв.п.} = (0 + 3\,348 + 14\,823) / 57\,335 = 0,3 \leq 0,5$$

$$2018p. \text{ на поч.зв.п.} = (0 + 2\,795 + 21\,299) / 57\,463 = 0,4 \leq 0,5$$

$$2019p. \text{ на поч.зв.п.} = (0 + 965 + 31\,414) / 57\,051 = 0,5 \leq 0,5$$

Згідно з розрахунками можна зробити висновок, що в цілому на ПАТ «ВІТ» виконується правило вертикальної структури капіталу.

Існує відхилення коефіцієнта від норми у 2019 році, що свідчить про можливу залежність підприємства, що аналізується від зовнішніх джерел фінансування.

2.3. Оцінка та аналіз ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства

В умовах швидко мінливого ринкового середовища України перед суб'єктами господарювання постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, пошуку резервів підвищення продуктивності діяльності, оптимізації структури майна. Відповідно посилюється значення фінансового потенціалу для забезпечення діяльності, позиціонування, формування й реалізації стратегічних та тактичних цілей економічних суб'єктів.

Фінансовий потенціал підприємства формується в процесі залучення фінансових ресурсів та розміщення їх в активах. Таким чином, формується відповідний майновий стан, а на основі встановлення співвідношень між окремими елементами активів і зобов'язань можна говорити про фінансово-майновий потенціал ПАТ «ВІТ».

Для оцінки майнового стану в розрізі дослідження фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» за даними фінансової звітності, що наведена в додатках, можна використати показники, наведені в табл. 2.7.

**Аналіз фінансового потенціалу сформованого майнового стану за
даними фінансової звітності ПАТ «ВІТ»**

Показник	Роки			2019 р. до 2017 р.
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	
Загальна вартість активів (майна), тис.грн.	165516,00	235725,00	474510,00	308994,00
Вартість необоротних активів, тис. грн	14181,00	34398,00	36781,00	22600,00
Вартість оборотних активів, тис. грн.	151321,00	188189,00	397547,00	246226,00
Вартість матеріальних оборотних активів (запасів), тис. грн.	104123,00	139092,00	263411,00	159288,00
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	36922,00	32626,00	94926,00	58004,00
Грошові кошти, тис. грн.	5534,00	16546,00	40604,00	35070,00
Зареєстрований капітал, тис. грн	4000,00	4000,00	4000,00	0,00
Власний капітал, тис. грн	46818,00	53403,00	117787,00	70969,00
Залучений капітал, тис. грн.	118698,00	182322,00	356723,00	238025,00
Довгострокові зобов'язання та забезпечення, тис. грн.	1393,00	12827,00	18044,00	16651,00
Короткострокові кредити банків, тис. грн.	2000,00	2000,00	0,00	-2000,00
Поточні зобов'язання, тис. грн.	117305,00	169495,00	338679,00	221374,00
Робочий (чистий оборотний) капітал, тис. грн.	34016,00	18694,00	58868,00	24852,00
Частка власних оборотних активів	0,22	0,17	0,25	0,02
Коефіцієнт постійності активів	0,09	0,15	0,08	-0,01
Коефіцієнт мобільності активів	0,91	0,80	0,84	-0,08

Аналіз показав, що загальна вартість майна (активів) ПАТ «ВІТ» збільшилась в 2019 році на 308994 тис.грн. порівняно з 2017 роком і становить 474510 тис.грн. Вартість необоротних активів в 2019 році зросла на 22600 тис.грн., а оборотних –на 246226 тис.грн.

Слід зазначити, що в структурі оборотних активів підприємства найбільшу питому вагу займають запаси. Водночас, у 2019 році вартість найліквіднішого виду активів – грошових коштів становила 40604 тис.грн., що на 35070 тис.грн. більше, ніж у 2017 році. Це засвідчує позитивні

зрушення у зміцненні платоспроможності підприємства.

Для більш наочної демонстрації динаміки змін показники згруповано по групам у діаграми на рис.2.1, рис.2.2, рис.2.3.

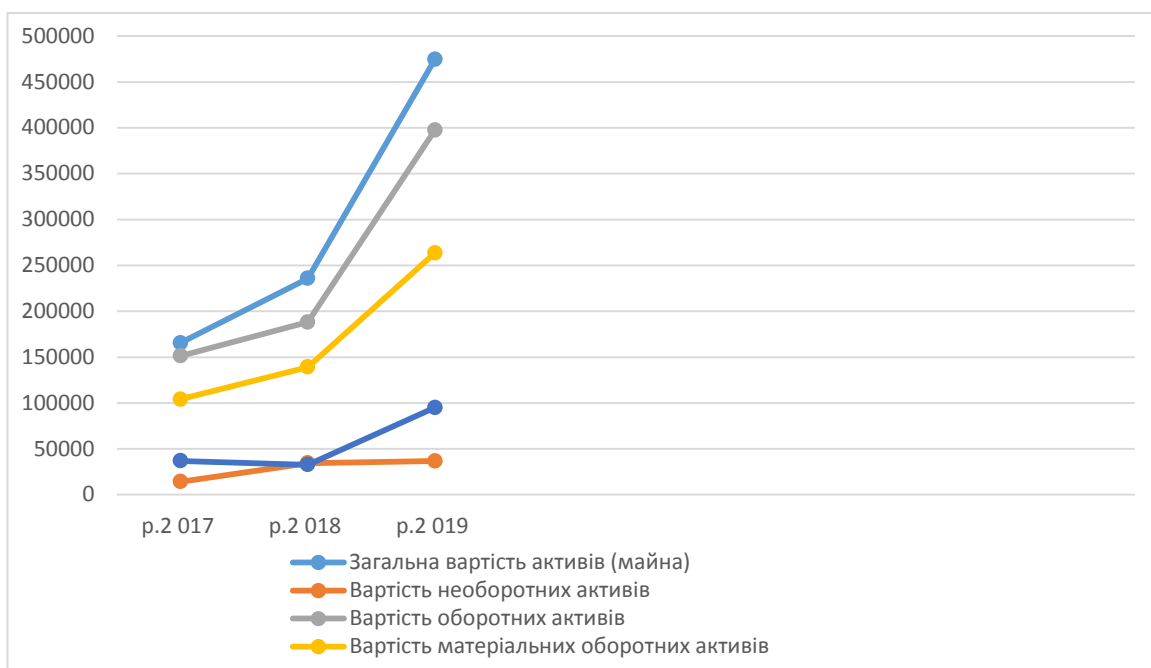

Рис.2.1 Динаміка змін показників по активам ПАТ «ВІТ» за 2017-2019

рр.

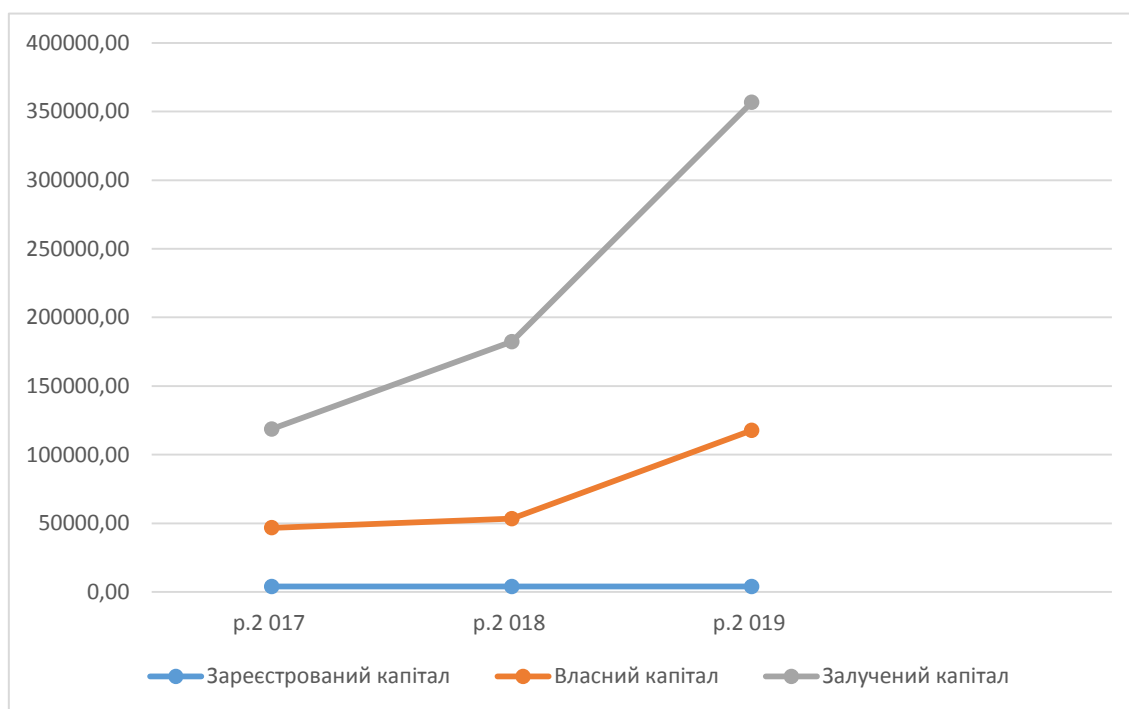

Рис.2.2 Динаміка змін показників по капіталу ПАТ «ВІТ» за 2017-2019

рр.

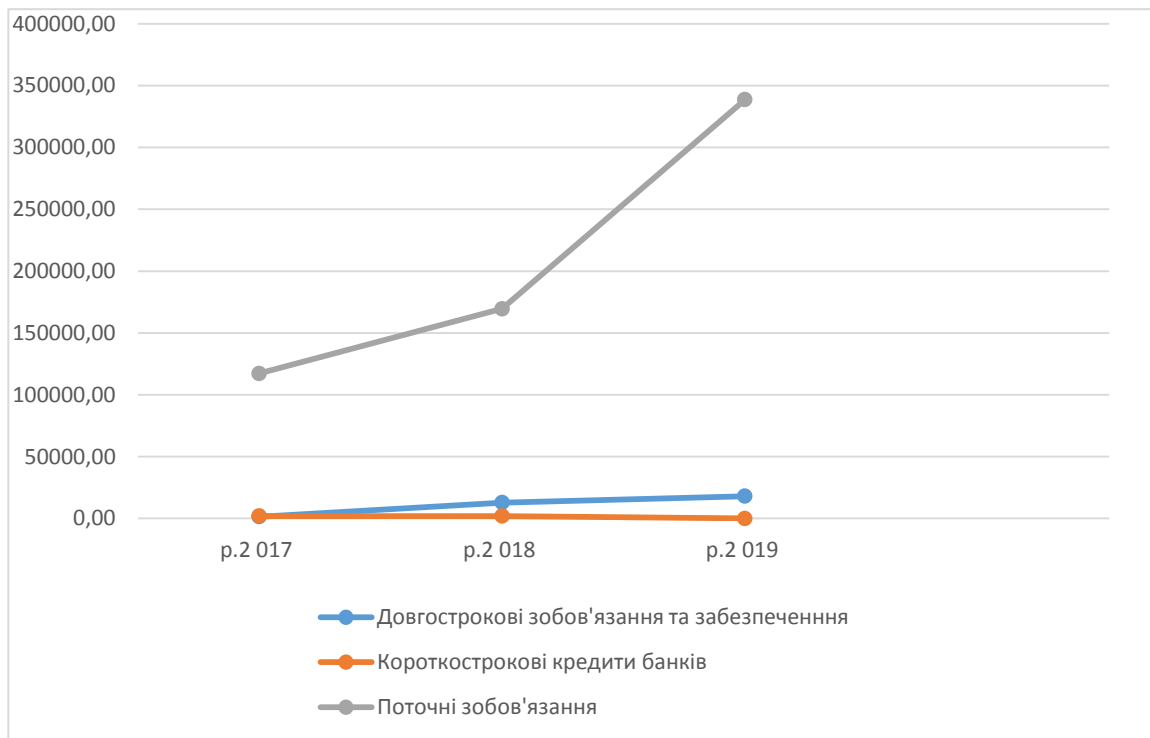

Рис.2.3 Динаміка змін показників по зобов'язанням ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 рр.

Отже по результатам розрахунків слід відзначити, що підприємство є платоспроможним. Коефіцієнт постійності активів, значення якого в усіх звітних періодах більше за критичне, також свідчить про надійність підприємства. Таким чином, можна стверджувати що ПАТ «ВІТ» нарощує фінансовий потенціал в частині загальних обсягів майна.

Головним індикатором оцінки сформованого фінансового потенціалу та ефективності його використання на підприємстві є показники його фінансової стійкості. Фінансову стійкість ПАТ «ВІТ» слід розглядати комплексно, з урахуванням різних аспектів фінансово-господарської діяльності цього суб'єкта господарювання. Одним з найголовніших показників оцінювання фінансового потенціалу підприємства є сформований рівень ліквідності його майна.

Ліквідність (платоспроможність) – це показник фінансової стабільності, який показує, як швидко підприємство може безперешкодно продати свої активи, одержати гроші і повернути борги у міру настання строку їх повернення. Вона полягає у можливості підприємства швидко

розраховуватись за допомогою наявного на балансі майна (активів) по своїх зобов'язаннях (пасивах). Від рівня ліквідності активів залежить платоспроможність підприємства. Ліквідність суб'єкта господарювання показує його можливість погашати свою заборгованість.

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності доцільно визначати з врахуванням здійсненої оцінки окремих активів за можливою сумою доходу. Коефіцієнти ліквідності визначаються відношенням величини ліквідного майна, тобто засобів, які можуть бути використані для оплати боргів до поточних зобов'язань. По суті, ліквідність суб'єкта господарювання – це ліквідність його активів.

Ліквідність визначається мірою покриття зобов'язань підприємства його активами, строк для перетворення яких в гроші відповідає строку погашення зобов'язань. В залежності від того, якими платіжними засобами (активами) підприємство має можливість здійснити оплату своїх зобов'язань, розраховують три рівні платоспроможності.

Аналіз головних показників ліквідності ПАТ «ВІТ» будемо вести виходячи з даних табл. 2.8, а також відобразимо у динаміці на рис.2.4:

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності фінансового потенціалу за даними фінансової звітності ПАТ «ВІТ»

Показник	Роки			2019 р. до 2017 р.
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	1,29	1,11	1,17	-0,12
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,09	0,87	0,91	0,82
Коефіцієнт незалежної (забезпеченої) ліквідності	0,88	0,82	0,77	-0,11
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,10	0,12	0,07
Чистий оборотний капітал	34016	18694	58868	24852
Частка оборотних активів в загальній сумі активів	0,91	0,80	0,84	-0,08
Частка виробничих запасів в оборотних активах	0,01	0,01	0,01	0,00

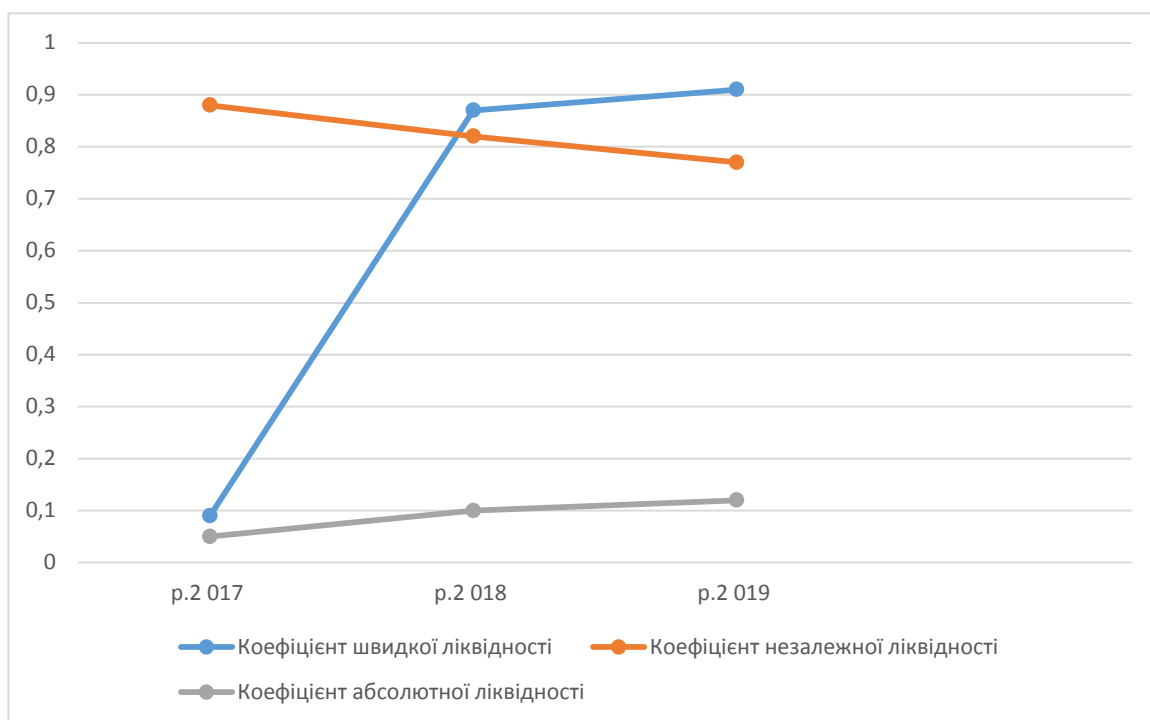

Рис.2.4 Динаміка показників ліквідності ПАТ «ВІТ» за 2017-2019 рр.

Як свідчить аналіз, підприємство ПАТ «ВІТ» має достатньо великий запас ліквідності. Водночас, не всі показники ліквідності знаходились в межах нормативу у 2017-2019 роках. Загальний коефіцієнт покриття є важливим показником платоспроможності. У 2019 році значення цього показника було в межах нормативу, а саме 1,7, що на 0,12 менше, ніж у 2017 році. Значення коефіцієнту швидкої ліквідності, при нормативному значенні більше 0,5, у 2019 році становило 0,91, що більше ніж у 2017 році на 0,82.

Слід відзначити, що підприємство у 2017-2019 роках не було забезпечене найбільш ліквідними засобами – грошовими коштами, показник абсолютної ліквідності мав значення нижче за критичне.

Найбільш показовим методичним інструментом, який дозволяє проаналізувати фінансовий потенціал та ефективність його використання слід вважати оцінювання фінансової стабільності та стійкості ПАТ «ВІТ».

Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик сформованого фінансового потенціалу підприємства. Головним індикатором вимірювання фінансової стабільності є показники фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість, або стійкість фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» передбачає те, що ресурси, вкладені у його підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а одержаний прибуток забезпечувати самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування майна (активів).

Фінансова стійкість ПАТ «ВІТ» визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Вона безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючого суб'єкта.

Насамперед, діагностику фінансової стійкості підприємства ПАТ «ВІТ» будемо проводити з використанням коефіцієнтного підходу виходячи з даних табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз коефіцієнтів стійкості фінансового потенціалу за даними фінансової звітності ПАТ «ВІТ»

Показник	Роки			2019 р. до 2017 р.
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	
1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу)	0,7	0,63	0,6	-0,1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,29	0,36	0,39	0,1
Коефіцієнт фінансової залежності	1,41	1,56	1,64	0,23
Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості	0,71	0,72	0,71	0,01
Коефіцієнт фінансової стійкості (забезпечення загальної заборгованості власним капіталом)	1,39	1,29	1,33	-0,06
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику)	2,54	3,41	3,03	0,49
Коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом	0,33	0,13	0,22	-0,10
Коефіцієнт маневреності оборотних активів	0,22	0,10	0,15	-0,08
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,73	0,35	0,50	-0,23

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
Коефіцієнт маневреності позикового капіталу	0,29	0,10	0,17	-0,12
Коефіцієнт залучених джерел в необоротних активах	0,10	0,37	0,49	0,39
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,03	0,19	0,13	0,10
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,01	0,07	0,00	-0,01
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,99	0,93	0,95	-0,04

Як показав аналіз, проведений в таблиці 2.9., підприємство ПАТ «ВІТ» має задовільний стан по ряду показників його фінансової стійкості. Зокрема, коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу) в 2019 році становить 0,6 при нормативному значенні не нижче 0,5, при чому відбулося зменшення значення цього показника на 0,01 пункт відносно 2017 року.

Також позитивним є значення показника коефіцієнта фінансової залежності. При нормативному значенні не більше 2,0 в 2017 році значення цього показника становило 1,41, а в 2019 році відбулося його зростання на 0,23 пункти, що склало 1,64.

Коефіцієнт фінансової стабільності в базовому році становив 1,39, а в 2019 році – 1,33, при нормативному значенні більше за 1. Розрахунки показують, що коефіцієнт фінансової стабільності зменшився за аналізований період на 0,06. Це означає, що підприємство поступово втрачає фінансову міцність, проте показник знаходиться в межах норми.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про ступінь мобільності (гнучкості) використання власних коштів підприємства. В 2019 році значення цього показника було на рівні критичного (0,5), що свідчить про недостатність гнучкості в використанні власних коштів.

Отже, можна констатувати, що фінансовий потенціал ПАТ «ВІТ» використовується в цілому ефективно, проте є деякі упущення і системі управління фінансовим потенціалом підприємства.

В процесі оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом доцільно скористатись агрегатним підходом щодо визначення типу фінансової стійкості підприємства ПАТ «ВІТ». Для цього визначимо три агрегати поточної фінансової стійкості підприємства:

- надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів;
- надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів;
- надлишок (+) або нестача (–) загальної величини основних джерел формування запасів.

Таким чином, наявність власних оборотних коштів (ВОК) будемо визначати як різницю між власним капіталом (ВК) та необоротними активами підприємства ПАТ «ВІТ» (НА).

В свою чергу, наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД) будемо визначати збільшенням попереднього індикатора на суму довгострокових зобов'язань ПАТ «ВІТ» (ДЗ). І нарешті, наявність загальних коштів (ЗК) визначатимемо збільшенням попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків (КК).

З використанням цих показників (індикаторів) визначимо трикомпонентний тип стійкості фінансового потенціалу підприємства ПАТ «ВІТ» за формулою:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, \text{якщо } \Phi > 0 \\ 0, \text{якщо } \Phi < 0 \end{cases} \quad (2.29)$$

Результати розрахунків стійкості фінансового потенціалу за агрегатним трикомпонентним підходом на прикладі підприємства ПАТ «ВІТ» представлено в табл. 2.10, після розрахунків кількісні значення розрахованих індикаторів стійкості фінансового потенціалу буде необхідно трансформувати у бальну систему оцінки.

Результати розрахунків індикаторів стійкості фінансового потенціалу за агрегатним трикомпонентним підходом на прикладі підприємства ПАТ «ВІТ», тис.грн.

Показник	Роки		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Власний капітал підприємства (ВК)	46818	53403	117787
Необоротні активи підприємства (НА)	14181	34398	36781
Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	1393	12827	18044
Короткострокові кредити банків (КК)	2000	2000	0
Наявність власних оборотних коштів (ВОК)	32637	19005	81006
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД)	34030	31832	99050
Наявність загальних коштів підприємства (ЗК)	36030	33832	99050

Трансформуємо кількісні значення розрахованих індикаторів стійкості фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» у бальну систему оцінки:

– наявність власних оборотних коштів (ВОК):

2017р. = 32637 = 1;

2018р. = 34030 = 1;

2019р. = 36030 = 1.

– наявність власних та довгострокових позикових коштів (ВД):

2017р. = 19005 = 1;

2018р. = 31832 = 1;

2019р. = 33832 = 1.

– наявність загальних коштів підприємства (ЗК):

2017р. = 81006 = 1;

2018р. = 99050 = 1;

2019р. = 99050 = 1.

З урахуванням результатів аналізу можна визначити тип стійкості фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» у 2017-2019 роках (табл. 2.11).

**Визначення типу стійкості фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» у
2017-2019 роках**

Тип стійкості фінансового потенціалу			
Абсолютна фінансова стійкість (1, 1, 1)	Нормальна фінансова стійкість (0, 1, 1)	Нестійкий фінансовий стан (0, 0, 1)	Кризовий фінансовий стан (0, 0, 0)
$ВOK-3 \geq 0$	$ВOK-3 < 0$	$ВOK-3 < 0$	$ВOK-3 < 0$
$ВOK+ДЗ-3 \geq 0$	$ВOK+ДЗ-3 \geq 0$	$ВOK+ДЗ-3 < 0$	$ВOK+ДЗ-3 < 0$
$ВOK+ДЗ+КК-3 \geq 0$	$ВOK+ДЗ+КК-3 \geq 0$	$ВOK+ДЗ+КК-3 \geq 0$	$ВOK+ДЗ+КК-3 < 0$
2017 р. – (1, 1, 1)			
2018 р. – (1, 1, 1)	-	-	-
2019 р. – (1, 1, 1)			

Отже, за даними таблиці 2.11. можна зробити висновок, що у 2017-2019 роках ПАТ «ВІТ» відносилось до підприємств з абсолютною фінансовою стійкістю. Отримані значення розрахункових показників вказували на те, що фінансова стійкість підприємства не була порушена, оскільки основним джерелом фінансування його поточної діяльності виступали кредошти власного капіталу, тобто у підприємства практично не було залежності від зовнішніх короткострокових джерел фінансування.

Далі розрахуємо показники стійкості фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» з використанням інтегрального підходу. Для цього необхідно визначити ключові показники-індикатори, які включаються у загальну формулу розрахунку інтегрального показника.

Результати розрахунків занесемо у табл. 2.12, після проведення кількісної оцінки необхідно буде вивести узагальнюючий показник зміни стійкості фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ», що дасть можливість оцінити зміну рівня фінансової стійкості підприємства.

Результати розрахунків індикаторів стійкості фінансового потенціалу за інтегральним підходом на прикладі підприємства ПАТ «ВІТ», тис.грн.

Показник	Роки		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами ($Z_{в.о.к}$)	0,31	0,14	0,31
Коефіцієнт маневреності власних коштів ($K_{ман}$)	0,02	1,52	1,56
Індекс постійного активу ($K_{п.а}$)	0,28	0,62	0,31
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів ($K_{д.п}$)	0,03	0,24	0,15
Коефіцієнт реальної вартості майна ($K_{р.в}$)	0,08	0,14	0,08
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів ($K_{з.с}$)	0,04	0,02	0,01

Узагальнюючий показник зміни стійкості фінансового потенціалу (Φ_c) ПАТ «ВІТ» матиме такі значення:

- 2018 рік:

$$\Phi_c = \frac{1 + 2 \cdot 0,24 + 0,14 + 1 \div 3,41 + 0,14 + 0,62}{1 + 2 \cdot 0,03 + 0,31 + 1 \div 2,54 + 0,08 + 0,28} - 1 = \frac{2,93}{2,12} - 1 = 0,38$$

- 2019 рік:

$$\Phi_c = \frac{1 + 2 \cdot 0,15 + 0,31 + 1 \div 3,03 + 0,08 + 0,31}{1 + 2 \cdot 0,24 + 0,14 + 1 \div 3,41 + 0,14 + 0,62} - 1 = \frac{2,33}{2,93} - 1 = 0,20$$

Так, як інтегрований показник стійкості фінансового потенціалу за 2018 та 2019 роки має значення близьке до нуля, то можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства ПАТ «ВІТ» у ці роки є недостатньою.

Підприємництво завжди здійснюється в певних економічних умовах і тому може бути успішним лише у випадку, коли власники підприємства здатні адекватно оцінити ці умови, виявити напрямки можливих змін, пристосувати свій бізнес до цих умов, максимально використавши закладені у них можливості. Отже, щоб приймати ефективні рішення і мати можливість впливати на середовище, в якому доводиться діяти підприємству, йому необхідно здійснювати пошуки найкращих взаємозв'язків між набором

фінансових ресурсів і кількістю економічних благ, що виготовляються за допомогою цих ресурсів. Оцінка ділової активності – це та основа, на якій ґрунтуються раціональні й розумні рішення про обсяги та об’єкти витрачання майна (активів).

Враховуючи сказане, надзвичайно важливим вимірником фінансової стабільності та використання фінансового потенціалу є аналіз та оцінка ділової активності підприємства, що характеризується абсолютними і відносними результативними показниками використання ресурсів та обсягами господарської діяльності ПАТ «ВІТ» (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Аналіз фінансового потенціалу за показниками ділової активності
за даними фінансової звітності ПАТ «ВІТ»**

Показники.	Роки			2019 р. до 2017 р	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	+, –	%
1	2	3	4	5	6
Додана вартість, тис. грн.	70599	158821	264097	193498	274,08
Коефіцієнт оборотності активів	2,13	3,31	2,54	0,41	19,44
Тривалість обороту активів, дні	171,30	110,35	143,42	-27,87	-16,27
Коефіцієнт оборотності запасів	5,83	5,46	4,49	-1,34	-22,96
Тривалість обороту запасів, дні	62,62	66,89	81,28	18,66	29,80
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	9,51	19,08	14,17	4,66	48,98
Термін погашення дебіторської заборгованості, дні	38,37	19,13	25,76	-12,62	-32,88
Тривалість операційного циклу, дні	104,33	92,09	118,58	14,25	13,66
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	7,51	13,24	10,56	3,05	40,59
Тривалість обороту власного капіталу, дні	48,60	27,56	34,57	-14,03	-28,87
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,20	7,55	9,16	4,96	118,04
Термін погашення кредиторської заборгованості, дні	86,91	48,36	39,86	-47,05	-54,14
Тривалість фінансового циклу, дні	17,42	43,73	78,72	61,30	351,82
Матеріаломісткість господарської діяльності	0,35	0,34	0,39	0,04	11,67

Продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6
Трудомісткість господарської діяльності	0,20	0,21	0,20	0,00	2,30
Фондомісткість господарської діяльності	0,28	0,28	0,24	-0,04	-14,59

Дані таблиці 2.13 показують, що в 2019 році підприємство ПАТ «ВІТ» покращило своє фінансове становище. Додана вартість підприємства має тенденцію до зростання, оскільки у 2019 році відбулося її збільшення на 193498 тис.грн., або у 2,74 рази.

Про зростання ділової активності ПАТ «ВІТ» свідчать дані розрахунку коефіцієнтів оборотності активів підприємства.

Коефіцієнт оборотності запасів має негативну динаміку, і у 2019 році становить 4,49 обороти, що на 1,34 пункти менше базового року. Загальні активи підприємства характеризуються досить високими термінами оборотності, оскільки у 2019 році відбулося їх пришвидшення на 27,87 дня.

Тривалість операційного циклу підприємства становить 118,58 дня, що на 13,66 % більше, ніж у 2017 році. Така негативна тенденція свідчить про уповільнення кругообігу фінансових ресурсів підприємства.

Узагальнюючими показниками використання ресурсів підприємства є фондомісткість, матеріаломісткість, трудомісткість господарської діяльності. Аналіз свідчить, що в 2019 році дещо збільшилась матеріаломісткість (на 0,04 грн. в порівнянні з 2017 роком) та скоротилась фондомісткість (на 0,04 грн в порівнянні з 2017 роком).

В цілому, за результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що фінансова стійкість та ділова активність ПАТ «ВІТ» є нестабільними. Підприємство має загрозований стан за окремими показниками розвитку фінансового потенціалу.

Важливою складовою аналізу фінансового потенціалу на підприємстві є аналіз формування такого стану та співвідношення активів і зобов'язань, при якому забезпечується стійкий фінансовий стан та унеможлиблюється

настання кризових явищ чи банкрутства.

Залежно від цілей і методів здійснення діагностика банкрутства підприємства підрозділяється на дві основні підсистеми: експрес-діагностика банкрутства і фундаментальна діагностика банкрутства. Існує два підходи до прогнозування банкрутства в системі фундаментального фінансового аналізу: прогнозування за допомогою фінансових коефіцієнтів та прогнозування за допомогою порівняльного аналізу характеристик підприємств.

Також для визначення ймовірності банкрутства підприємства ПАТ «ВІТ» можна використовувати й інші відомі зарубіжні моделі. Розглянемо модель Романа Ліса для оцінки рівня фінансової стійкості [55, с.90]:

$$Z = 0,063X1 + 0,092X2 + 0,057X3 + 0,001X4 \quad (2.30)$$

де $X1$ – оборотний капітал/сума активів;

$X2$ – операційний прибуток/сума активів;

$X3$ – нерозподілений прибуток/сума активів; $X4$ – власний капітал/позиковий капітал.

Граничне значення для цієї моделі дорівнює 0,037.

Розрахунок складових моделі Ліса для ПАТ «ВІТ» представлено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Р. Ліса для ПАТ «ВІТ» у 2017-2019 рр

Показник	Сутнісна характеристика показника	Розрахунок.		
		2017 р.	2018 р.	2019 р.
x1	<u>Оборотний капітал</u> сума активів	0,91	0,87	0,89
x2	<u>Операційний прибуток</u> сума активів	0,12	0,20	0,27
x3	<u>Нерозподілений прибуток</u> сума активів	0,30	0,25	0,35
x4	<u>Власний капітал</u> позиковий капітал	0,39	0,29	0,3

На основі представлених розрахункових значень основних показників моделі Р. Ліса, можна визначити значення Z-фактора ПАТ «ВІТ» за 3 роки:

$$Z_{2017}=0,063\times 0,91+0,092\times 0,12+0,057\times 0,30+0,001\times 0,39 = 0,086;$$

$$Z_{2018}=0,063\times 0,87+0,092\times 0,20+0,057\times 0,25+0,001\times 0,29 = 0,088;$$

$$Z_{2019}=0,063\times 0,89+0,092\times 0,27+0,057\times 0,35+0,001\times 0,33 = 0,101.$$

Таким чином, за результатами проведених розрахунків за моделлю Р. Ліса видно, що за період 2017-2019 рр. фінансове становище ПАТ «ВІТ» зростає. При цьому, значення показників є достатньо високими, що підтверджує результати попередніх розрахунків про ефективність діючої політики управління фінансовим потенціалом ПАТ «ВІТ».

Вітчизняний економіст О. Терещенко розробив універсальну дискримінантну функцію, яка є найбільш оптимальною для діагностики фінансового потенціалу українських підприємств, оскільки на його думку, оптимальна дискримінантна функція повинна враховувати всі складові фінансового потенціалу: ліквідність, прибутковість, оборотність, структуру майна, капіталу тощо. Вона має такий вигляд [12, с.92]:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6 \quad (2.31)$$

де X_1 – Cash Flow / зобов'язання;

X_2 – валюта балансу/ зобов'язання;

X_3 – чистий прибуток/ баланс;

X_4 – чистий прибуток/ виручка;

X_5 – виробничі запаси/ виручка;

X_6 – виручка/основний капітал.

Отримані результати після обрахунків можна інтерпретувати так:

– $Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство;

– $1 < Z < 2$ – фінансова рівновага порушена, але за умови переходу підприємства на антикризове управління банкрутство йому не загрожує;

– $0 < Z < 1$ – підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

– $Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

Розрахуємо значення показника Терещенка для ПАТ «ВІТ» за його фінансовою звітністю у 2017-2019 рр. (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Розрахунок складових дискримінантної моделі Терещенка для ПАТ «ВІТ» у 2017-2019 рр.

Показник	Сутнісна характеристика показника	Розрахунок		
		2017 р.	2018 р.	2019 р.
x1	<u>Cash Flow</u> зобов'язання	0,11	0,20	0,20
x2	<u>Валюта балансу</u> зобов'язання	1,20	1,06	0,92
x3	<u>Чистий прибуток</u> баланс	0,09	0,19	0,21
x4	<u>Чистий прибуток</u> виручка	0,04	0,05	0,08
x5	<u>Виробничі запаси</u> виручка	0,04	0,03	0,03
x6	<u>Виручка</u> основний капітал	24,11	27,32	25,39

На основі представлених розрахункових значень основних показників моделі Терещенка, можна визначити значення Z-фактора ПАТ «ВІТ» за 3 роки:

$$Z_{2017} = 1,5 \times 0,11 + 0,08 \times 1,20 + 10 \times 0,09 + 5 \times 0,04 + 0,3 \times 0,04 + 0,1 \times 24,11 = 3,79;$$

$$Z_{2018} = 1,5 \times 0,20 + 0,08 \times 1,06 + 10 \times 0,19 + 5 \times 0,05 + 0,3 \times 0,03 + 0,1 \times 27,32 = 5,26;$$

$$Z_{2019} = 1,5 \times 0,20 + 0,08 \times 0,92 + 10 \times 0,21 + 5 \times 0,08 + 0,3 \times 0,03 + 0,1 \times 25,39 = 5,42.$$

За результатами представлених розрахунків за моделлю Терещенка можна зробити висновок про те, що підприємству ПАТ «ВІТ» банкрутство не загрожує, а фінансовий потенціал щодо подальшого розвитку є значним.

Економічною та плановою роботою щодо розвитку фінансового потенціалу у ПАТ «ВІТ» займається фінансово-економічний відділ (рис. 2.5).

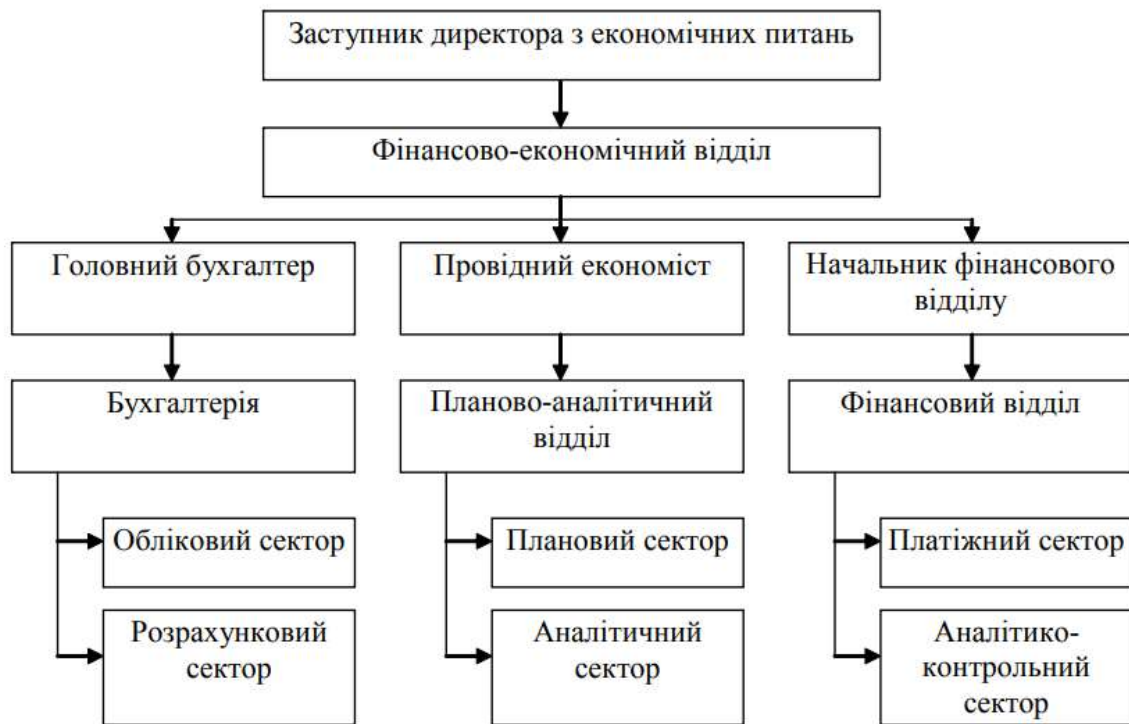

Рис. 2.5. Організаційна структура управління фінансовим потенціалом ПАТ «ВІТ»

Керує фінансово-економічною службою підприємства заступник директора з економічних питань. До його функції належить розробка стратегічних цілей підприємства, масштабних проектів, контроль за провідними фінансово-економічними показниками (в т.ч., фінансового потенціалу). Функції організаційних ланок управління у формуванні та розвитку фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» представлено в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Функції організаційних ланок управління у формуванні та розвитку фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ»

Організаційна ланка	Функції
1	2
Бухгалтерія	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені терміни фінансової звітності; - організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; - бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням витрат від нестачі, крадіжками й псуванням активів підприємства.

Продовження таблиці 2.16

1	2
Планово-аналітичний відділ	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення впливу основних економічних показників на забезпечення беззбитковості підприємства; - обґрунтування доцільності обсягів діяльності; - обґрунтування найраціональнішої для підприємства форми організації робіт; - обґрунтування ефективності інвестиційних проектів з реконструкції підприємства; - пошук резервів підвищення економічної ефективності послуг; - обґрунтування ціноутворення продукції; - систематичний аналіз господарської діяльності та фінансово-майнового стану підприємства з визначенням показників рентабельності послуг й оборотності капіталу; - планування розподілу прибутку за фондами накопичення та споживання, розробка перспективного, поточного та оперативного планів діяльності підприємства.
Фінансовий відділ	<ul style="list-style-type: none"> - фінансове забезпечення поточної виробничого господарської діяльності; пошук резервів підвищення рентабельності та платоспроможності підприємства; - виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання, бюджетом, банками; - мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу; - контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів; - прогнозування та планування фінансового потенціалу; - оперативна, поточна фінансово-економічна робота щодо оптимізації рівня прибутковості та рентабельності господарської діяльності.

Можна стверджувати, що встановлена на підприємстві ПАТ «ВІТ» організаційна структура фінансово-економічної системи є достатньо раціональною, оскільки структурні ланки фінансово-економічного відділу повною мірою охоплюють усі функції, пов'язані з управлінням фінансовим потенціалом підприємства.

Щоб зробити висновок про рівень ефективності господарювання ПАТ

«ВІТ», отриманий прибуток необхідно порівняти з понесеними витратами або активами, які забезпечують підприємницьку діяльність (табл. 2.17).

Таблиця 2.17

**Аналіз ефективності господарської діяльності за даними
фінансової звітності ПАТ «ВІТ»**

Показник	Роки			2019 р. до 2017 р.
	2017р.	2018 р.	2019 р.	
Валова рентабельність виробничих витрат	32,29	19,11	17,14	-15,15
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	3,10	5,23	5,83	2,74
Коефіцієнт окупності чистого доходу	4,10	6,24	6,82	2,72
Рентабельність операційної діяльності	5,93	5,84	10,10	4,17
Рентабельність господарської діяльності	5,25	6,76	9,68	4,43
Чиста рентабельність виручки від реалізації продукції	4,22	5,44	7,72	3,49
Рентабельність активів	9,00	18,00	19,64	10,64
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	0,76	0,84	0,86	0,10
Коефіцієнт покриття витрат операційної діяльності	0,94	0,94	0,91	-0,03
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	101,60	109,32	47,92	-53,67
Коефіцієнт окупності витрат на збут	36,39	38,54	25,09	-11,29
Коефіцієнт окупності активів	2,13	3,31	2,54	0,41
Рентабельність власного капіталу	0,32	0,72	0,81	0,50
Коефіцієнт покриття власного капіталу	0,13	0,08	0,09	-0,04
Рентабельність реалізації продукції	26,07	14,41	9,38	-16,69

За результатами проведеного дослідження встановлено, що ПАТ «ВІТ» у 2019 році здійснювало свою фінансово-господарську діяльність ефективно.

Важливими показниками, які співвідносять витрати і доходи підприємства, є коефіцієнти окупності і покриття витрат. Коефіцієнт покриття показує скільки витрат здійснює підприємство, щоб отримати одну гривню від продажу. Відношення чистого доходу до витрат характеризується коефіцієнтом окупності витрат підприємства. Коефіцієнт окупності

виробничих витрат в 2019 році збільшився на 2,74 пункти порівняно з 2017 роком.

Зробивши аналіз за даними фінансової звітності основних показників рентабельності господарської діяльності можна дійти висновків, про загальну ефективність як рентабельності виробничої діяльності, так і рентабельності використання власних активів ПАТ «ВІТ».

2.4. Оцінювання ефективності системи управління фінансовим потенціалом на ПАТ «ВІТ» засобами таксономічного аналізу

Для оцінювання ефективності управління фінансовим потенціалом ПАТ «ВІТ» засобами таксономічного аналізу необхідно використовувати такі показники: коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт фінансової залежності (напруженості); коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами; коефіцієнт самофінансування; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; рентабельність активів; рентабельність власного капіталу; коефіцієнт ефективності використання активів. Вихідні дані для розрахунку таксономічного показника фінансового потенціалу підприємства наведені в табл. 2.18, та представляють собою матрицю спостережень.

Таблиця 2.18

Вхідні дані для проведення таксономічного аналізу ефективності управління фінансовим потенціалом ПАТ «ВІТ»

№	Показник / Роки	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,23	0,25	0,36
2	Коефіцієнт фінансової залежності (напруженості)	0,77	0,75	0,64

Продовження таблиці 2.18

1	2	3	4	5
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,13	0,13	0,15
4	Коефіцієнт самофінансування	0,71	0,68	0,72
5	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,19	1,29	1,48
6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,37	0,51	0,53
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1	0,12	0,03
8	Рентабельність активів	0,05	0,05	0,03
9	Рентабельність власного капіталу	0,18	0,21	0,09
10	Коефіцієнт ефективності використання активів	0,26	0,22	0,25

Далі необхідно нормувати матрицю, шляхом розрахунку середнього значення по стовпцю та заданого від середнього. Отримані значення наведемо в табл. 2.19. після чого складаємо нормовану матрицю (табл.2.20).

Таблиця 2.19

Показники для нормування матриці

	Показники фінансового потенціалу									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середнє значення	0,28	0,72	0,15	0,73	1,32	0,63	0,06	0,03	0,13	0,23
Середнє квадратичне значення	0,044	0,044	0,018	0,04	0,09	0,35	0,04	0,01	0,05	0,02

Далі необхідно зробити розподіл на стимулятори (збільшення яких покращує конкурентоспроможність) і дестимулятори (збільшення яких веде до погіршення конкурентоспроможності). За значення вектора-еталону приймаємо нормовані значення високого рівня фінансового потенціалу підприємства, оскільки головною метою є як підвищення ефективності розвитку підприємства в цілому, так і поліпшення ефективності управління фінансовим потенціалом.

Таблиця 2.20

Нормована матриця показників фінансового потенціалу

	Показники фінансового потенціалу									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2017 р.	-1,13	1,129	- 1,054	- 0,492	- 1,338	- 0,726	0,904	1,069	0,925	1,311
2018 р.	-0,68	0,678	- 1,054	- 1,313	- 0,276	- 0,329	1,356	1,069	1,480	-0,562
2019 р.	1,81	- 1,807	0	- 0,219	1,742	- 0,272	- 0,679	- 0,267	- 0,740	0,843
Вектор-еталон	0,5	0,3	0,1	1	2,0	0,8	0,2	0,1	0,15	1,6

Розраховані показники відстані між елементами нормованої матриці та вектором еталоном, проміжні показники рівня розвитку та загальний рівень розвитку ПАТ «ВІТ» за фінансовим потенціалом представимо в табличному вигляді (табл.2.21).

Середнє значення відстані до еталону становить 4,282, а середньоквадратичне відхилення вектору-еталону дорівнює 0,534. Максимальна відстань між елементами матриці та вектором-еталоном становить 5,351.

Таблиця 2.21

Рівень розвитку ПАТ «ВІТ»

Роки	Відстань між елементами нормованої матриці та вектором еталоном	Проміжний рівень розвитку	Рівень розвитку
2017 р.	4,743	0,886	0,114
2018 р.	4,836	0,904	0,096
2019 р.	3,337	0,624	0,376

Відобразимо графічно динаміку змін інтегрального показника таксономічного аналізу (рис.2.6)

Отже, показник фінансового потенціалу ПАТ «ВІТ» має нестабільний характер та характеризується значним коливанням. У 2019 році можна спостерігати стрімке зростання фінансового потенціалу, його рівень склав 0,376.

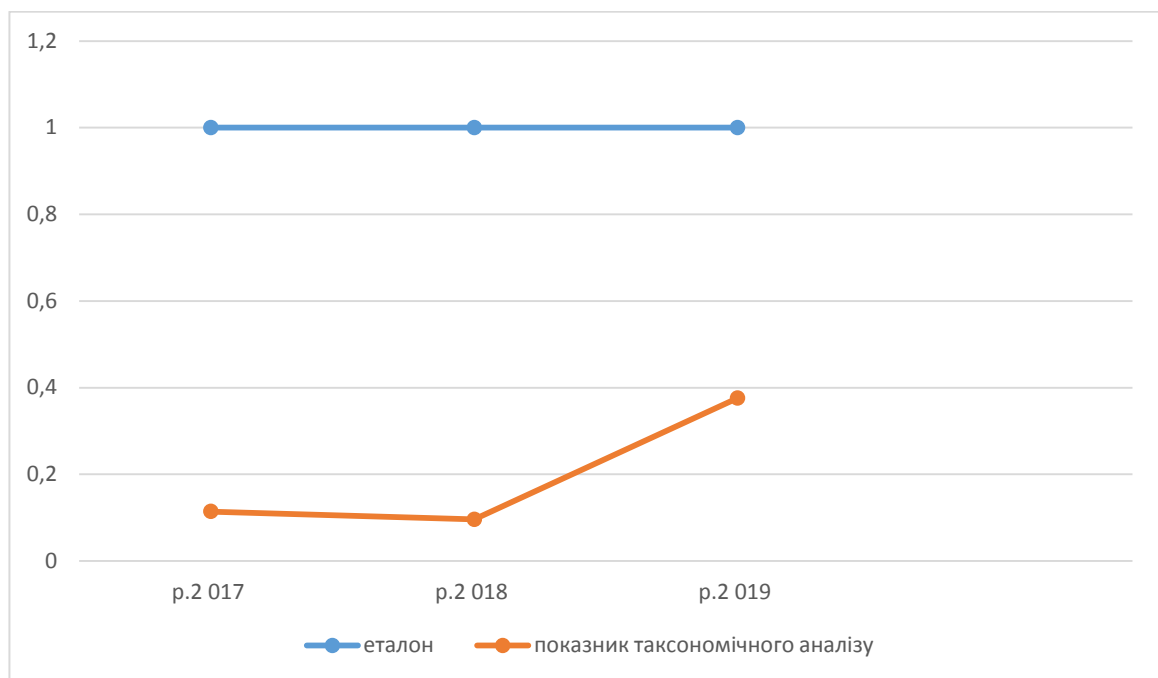

Рис.2.6. Динаміка зміни інтегрального показника таксономічного аналізу

Отже, за результатами проведеного аналізу управління фінансовим потенціалом підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що ПАТ «ВІТ» випускає вироби по прогресивних технологіях, на сучасному устаткуванні фірм Finn - Power (Фінляндія), BR TECHNOLOGIES і DILO (Німеччина), з необхідним контролем якості

2. Аналіз показав, що ПАТ «ВІТ» діє прибутково, про що свідчать дані показників чистої виручки від реалізації продукції та чистого прибутку. Чистий прибуток підприємства є значним, і як позитивне слід відмітити його зростання в 2017-2019 роках.

3. За результатами проведеного дослідження встановлено, що ПАТ «ВІТ» у 2019 році здійснювало свою фінансово-господарську діяльність ефективно. Показники рентабельності основної діяльності, операційної, господарської діяльності мають позитивне значення, що свідчить про значну ефективність господарської діяльності ПАТ «ВІТ».

4. Визначено, що у 2017-2019 роках ПАТ «ВІТ» відносилось до підприємств з абсолютною фінансовою стійкістю. Отримані значення розрахункових показників вказували на те, що фінансова стійкість

підприємства не була порушена, оскільки основним джерелом фінансування його поточної діяльності виступали кредошти власного капіталу, тобто у підприємства практично не було залежності від зовнішніх короткострокових джерел фінансування.

5. Обґрунтовано, що встановлена на підприємстві ПАТ «ВІТ» організаційна структура фінансово-економічної системи є достатньо раціональною, оскільки структурні ланки фінансово-економічного відділу повною мірою охоплюють усі функції, пов'язані з управлінням фінансовим потенціалом підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ВІТ»

3.1. Шляхи покращення управління фінансовим потенціалом підприємства

Сучасний розвиток економіки України в певній мірі можна охарактеризувати як період потрясінь. Зміни, пов'язані з ризиками, збитками та умовами прогресуючої фінансової кризи стали нормою сьогодення. Якщо підприємства не будуть прямувати до змін, які охоплюють весь сучасний світ, вони зазнають краху й збанкрутують. Ефективна діяльність підприємства залежить від багатьох чинників, при цьому одним з найважливіших є його фінансовий потенціал. У сучасних умовах господарювання для підприємств важливим є врахування таких елементів управління фінансовим потенціалом, як платоспроможність, фінансова стійкість та ділова активність, що визначається, зокрема, ефективністю оборотних коштів, прибутковістю підприємства, таких, як потенціал формування та повнота використання фінансових ресурсів, збалансування грошових потоків і рівень фінансового ризику [38, с.270].

Ефективність використання ресурсів і підвищення рівня економічної стійкості підприємства в сучасних економічних умовах значною мірою залежить від наявності, використання й вдосконалення фінансового потенціалу підприємства. Однією з особливостей нестійкого функціонування сучасних підприємств є кількісна, якісна та структурна недосконалість фінансового потенціалу господарюючих суб'єктів, що зумовлена значними втратами ресурсів у здійсненні реформ і складним фінансовим становищем підприємств. Використання й вдосконалення фінансового потенціалу до необхідного рівня повинно надавати можливість підприємству для ефективного застосування своїх ресурсів, а значить сприяти поглинанню

зовнішніх й внутрішніх дестабілізуючих факторів, що є свідченням стійкості функціонування [39, с.16].

Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства представлено на рис. 3.1.

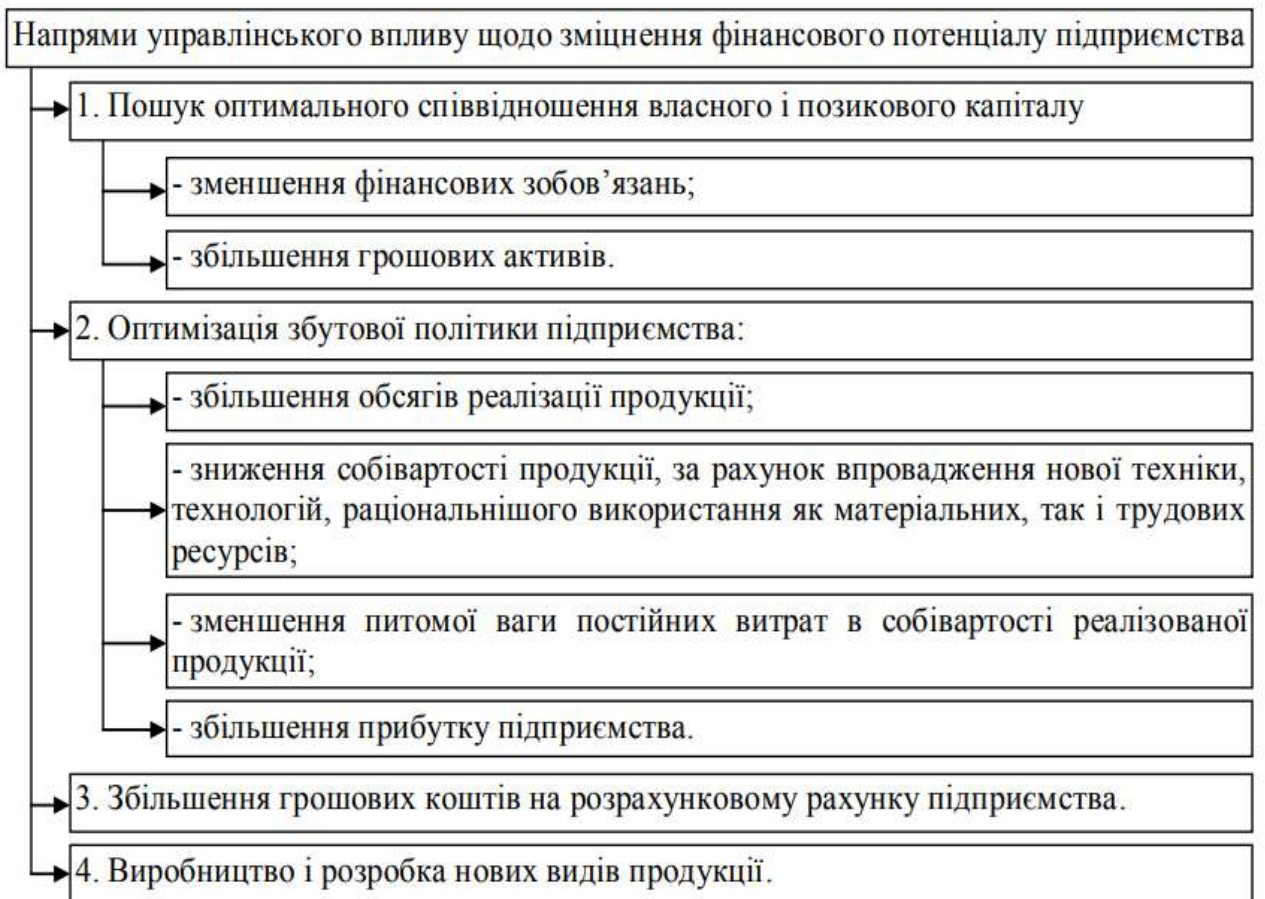

Рис. 3.1. Напрями управлінського впливу щодо зміцнення фінансового потенціалу підприємства [40, с.50]

Першочерговим етапом у покращанні фінансового потенціалу українських підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативних заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого, на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання.

Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок [40, с.51]:

- зменшення суми постійних витрат (зокрема витрат на утримання управлінського персоналу);
- зменшення рівня умовно-змінних витрат;
- продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями;
- відтермінування виплат дивідендів та відсотків. Збільшити суму грошових активів можна за рахунок [40, с.51]:
- рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, форфейтингу, примусового стягнення);
- прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту);
- оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей (шляхом встановлення нормативів товарних запасів методом техніко-економічних розрахунків);
- скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства у фінансовій кризі.

В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Підприємству необхідно активізувати політику в галузі маркетингу з метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок високої якості та ціни, нижчої від середньогалузевої є конкурентноспроможною. Важливими для вирішення є питання реклами, упаковки, випуску високоякісної сувенірної продукції, фірмова торгівля, стимулювання збуту різними шляхами. Правильний підхід до просування продукції виробників товарів дозволить збільшити реалізацію продукції, що створить реальні передумови для виходу підприємства з фінансово-економічної кризи.

Конкурентоспроможність на ринку збуту можна досягти шляхом зниження собівартості продукції, за рахунок впровадження нової техніки, технологій, раціональнішого використання як матеріальних, так і трудових

ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості продукції, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства [41, с.45].

Ще одним напрямом нарощування фінансового потенціалу підприємства є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Наступним напрямом покращання фінансового потенціалу підприємства може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «ходових» товарів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства. Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери.

Оскільки наявний фінансовий потенціал - це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, то його треба систематично і всебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці - за низку періодів, дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективності використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

До основних чинників, які можуть спричинити фінансову кризу на підприємствах, належать: зовнішні, або екзогенні (які не залежать від діяльності підприємства) та внутрішні, або ендогенні (що залежать від

підприємства) [4, с.124].

Головні екзогенні та ендогенні чинники фінансової кризи на підприємстві представлено на рис. 3.2.

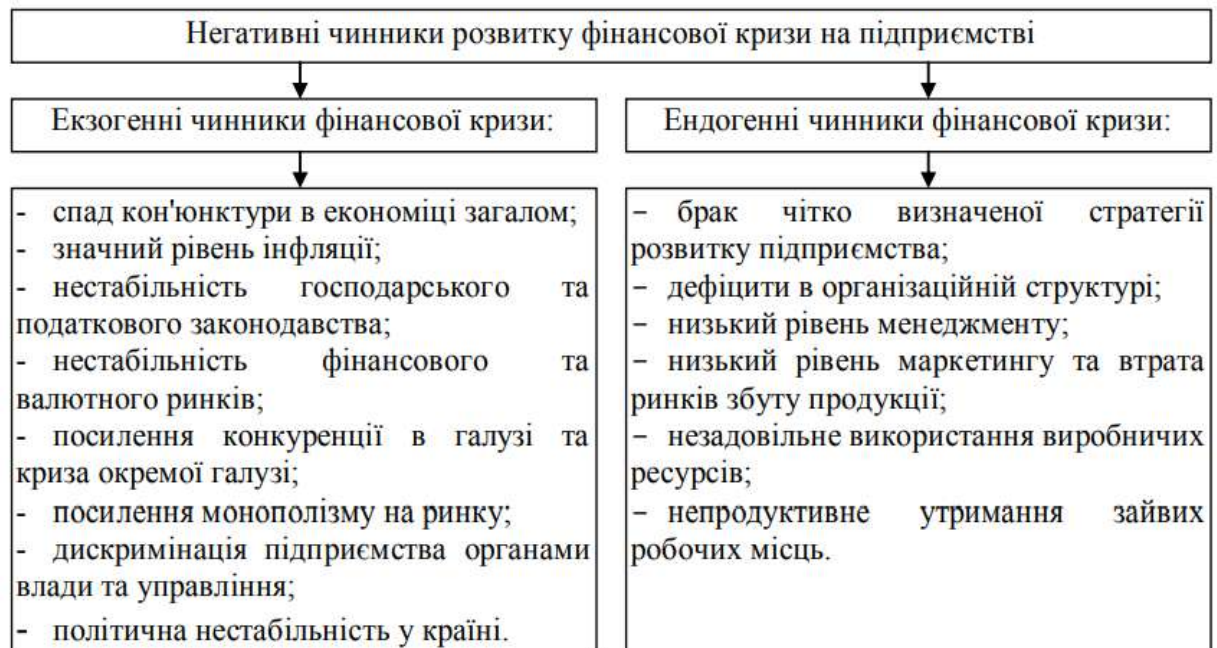

Рис.3.2. Негативні чинники розвитку фінансової кризи на підприємстві [4, с.124]

Враховуючи проблеми управління фінансовим потенціалом підприємства в умовах фінансової кризи, а також необхідність стабілізації фінансової стійкості підприємств в умовах фінансової нестабільності, варто вжити таких заходів:

- усунення зовнішніх факторів банкрутства;
- удосконалення поточного календаря фінансового документа, у якому докладно відображається грошовий обіг підприємства;
- регулювання рівня незавершеного виробництва;
- переведення низькооборотних активів до високооборотних;
- вживання локальних заходів з поліпшення фінансового стану;
- забезпечення фінансового становища підприємства в середньостроковій перспективі, яке виявляється в стабільному надходженні виручки від реалізації в достатньому рівні ліквідності активів, підвищенні рентабельності продукції, установлення призупинення штрафних санкцій за

прострочену кредиторську заборгованість, забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття нових поточних зобов'язань;

- поступове погашення старих боргів, скорочення витрат до мінімально допустимого рівня, проведення енерго- і ресурсоощадних заходів;
- створення стабільної фінансової бази;
- забезпечення стійкого фінансового становища підприємств у довгостроковій перспективі, створення оптимальної структури балансу та фінансових результатів, фінансової системи підприємства до несприятливого зовнішнього впливу [4, с.125].

На рівні управління фінансовим потенціалом необхідно глибоко визначити всі можливості, які є у кожного підприємця для досягнення та підтримання стійкого й ефективного розвитку економіки. І, що важливо, від вирішення цих проблем підприємствами залежить фінансова стійкість на всіх інших рівнях управління виробництвом. Збалансованість досягається шляхом забезпечення оптимальних кількісних співвідношень між елементами загальної фінансовоекономічної системи, які дозволяють їй гармонійно розвиватися.

Система заходів для підтримки фінансового потенціалу підприємства на найбільш оптимальному рівні повинна передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Саме за таких умов можна забезпечити систему фінансового моніторингу кожної із складових фінансового потенціалу підприємств, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку. Так, якщо моніторингом виявлено недостатній рівень фінансової стійкості підприємства, то можна реалізувати такі дії [42]:

- оптимізація руху фінансових ресурсів підприємства і врегулювання фінансових відносин, які виникають під час розрахункових відносин між господарюючими суб'єктами з метою ефективного їхнього розподілу;
- розробка стійкої фінансової стратегії підприємства;
- розробка проектів перспективних і поточних фінансових планів, прогнозних балансів та бюджетних коштів;
- розрахунок прогнозних значень реалізації продукції (планів продажів) і планів капіталовкладень, собівартості продукції тощо;
- визначення джерел фінансування господарської діяльності, а також бюджетне фінансування, довго- та короткострокове кредитування тощо;
- координація фінансових підрозділів підприємства.

Саме за рахунок стійкої фінансової складової підприємство спроможне вкладати кошти у розробку нових товарів (послуг), освоювати нові ринки збуту шляхом демпінгу, забезпечувати або сприяти забезпеченню маркетингової стійкості підприємства, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну стійкість, і, маючи висококваліфікований персонал, забезпечувати кадрову стійкість підприємства, ефективний процес управління.

Можна зробити висновок, що досягнення фінансової стійкості підприємства можливе лише за умови використання елементів сучасного фінансового менеджменту, своєчасної реакції на зміни зовнішнього середовища та стратегічного бачення майбутнього стану підприємства.

Удосконалення фінансової роботи на підприємстві доцільно

здійснювати за такими напрямками: системний і постійний фінансовий аналіз їх діяльності; організацію обігових активів відповідно до існуючих вимог з метою оптимізації фінансового стану; впровадження управлінського обліку і на цій підставі оптимізацію витрат підприємства; оптимізацію розподілу виручки і вибір найефективнішої дивідендної політики; більш широке впровадження комерційного кредиту з метою оптимізації джерел грошових коштів; удосконалення моніторингу та контролінгу економічних показників з метою розвитку виробництва тощо.

3.2. Вдосконалення економічних показників розвитку в системі управління фінансовим потенціалом підприємства

Наразі, виходячи з того, що не існує жодної комплексної системи оцінки ефективності управління фінансовим потенціалом, а лише загальні оцінки методів з урахуванням індивідуальних підходів до кожного підприємства в залежності від його виду господарської діяльності. задля універсалізації підходів з оцінки управління фінансовим потенціалом необхідно комплексно оцінювати основні показники життєдіяльності підприємства та ймовірність його банкрутства за допомогою різних моделей, що дає можливість незалежно, окремо один від одного оцінити стан підприємства.

Такі оцінки дають зрозуміти чи є нагальною потребою застосування ряду заходів з удосконалення управління фінансовим потенціалом. Використовуючи метод кривої фінансового потенціалу, можливо визначити основні показники підприємства, а саме:

- коефіцієнт фінансової незалежності;
- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт термінової ліквідності;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- рентабельність всіх активів;
- рентабельність власного капіталу;
- ефективність використання активів в процесі виробництва продукції.

Перевагою цього методу в тому, що кожен із коефіцієнтів має свої нормовані показники, завдяки чому стає можливо визначити де саме є відхилення від норми, так більш ретельно проаналізувати та знайти проблему на підприємстві.

У разі, коли деякі з коефіцієнтів знаходяться нижче середнього показника необхідно проведення аналіз з використанням експертної оцінки, як один із альтернативних варіантів оцінки стану підприємства можливе використання моделей різних науковців. Наприклад:

- модель Альтмана;
- модель Лиса;
- модель Таффлера.

Вибір такого підходу зумовлений тим, що кожна з цих моделей оцінює підприємство за різними показниками і відповідно оцінка є незалежною. У випадку, коли аналіз підприємства свідчить про збільшення шансу банкрутства підприємства необхідно проводити ряд заходів щодо покращення та удосконалення управлінням фінансовим потенціалом. Оскільки в такому разі виникає загроза банкрутства підприємства, то це свідчить про те, що підприємство не може в повному обсязі виконувати свої поточні зобов'язання.

Один із способів подолання цієї проблеми є реструктуризація заборгованості підприємства, а одним із шляхів - подовження терміну для погашення заборгованості та розстрочка. Варто зазначити, що цей напрям є найпоширенішим та альтернативним [43, с.36].

Після реструктуризації заборгованостей підприємства у разі коли компанія ризикувала опинитися банкрутом, одним з головних завдань

підприємства стає збільшення оборотності та збільшенню оборотних активів підприємства, як за рахунок зменшення кількості необоротних активів підприємства.

За різними оцінками експертів такі заходи можуть підвищити оборотність, кількість оборотних активів, ліквідність та доходи компанії в середньому до 27% [44, с.154].

Таким чином, вдосконалена система управління фінансовим потенціалом на підприємстві має декілька етапів:

- аналіз управління фінансовим потенціалом та його стану рис.3.3
- система впровадження заходів з метою покращення управління фінансовим потенціалом рис.3.4.

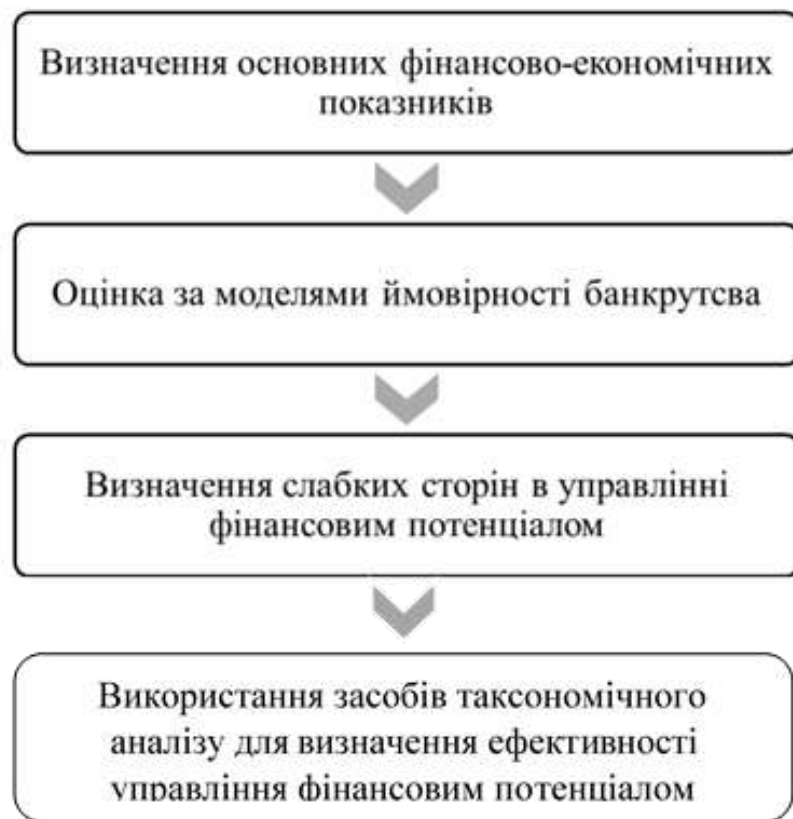

Рис.3.3. Система аналізу управління фінансовим потенціалом

Як видно із рис.3.3 основними заходами для покращення управління фінансовим потенціалом є моніторинг та контролінг ключових фінансових показників підприємства.

Моніторинг поточних фінансових показників підприємства проводиться для того, щоб була можливість максимально ефективно провести діагностику стану підприємства. Саме для цього вибір фінансових показників, які будуть використані для контролю фінансового стану підприємства мають повинні ґрунтуватись на тому, що ці показники мають бути максимально інформативними.

Але в той самий час кількість таких показників не повинна бути занадто великою тому для ефективного управління фінансовим потенціалом підприємства необхідно обрати ключові фінансові показники, які б могли контролювати різні ситуації.

Рис.3.4. Система заходів для покращення управління фінансовим потенціалом

Для більшої результативності найкращим рішенням могла стати загальна автоматизована система, яка могла контролювати всі показники та зміну певних фінансових коефіцієнтів на певному проміжку часу, але навіть у такому випадку доволі складно прийняти одне адекватне рішення, тому з метою полегшення управління фінансовим потенціалом запропоновано використання саме цих ключових показників, які зображені на рис.3.4.

При дійсному стані речей ці показники для максимальної результативності повинні демонструвати поточний стан на підприємстві та його динаміку. На основі цих показників повинен будуватись певний прогноз щодо стану підприємства і в майбутньому він має бути оцінений, як «справджений» або «не справджений» і вже виходячи з цього проводити аналіз.

Зрозуміло, що розраховувати рентабельність активів щомісяця і робити оцінку на основі цього не є доречним, оскільки цей показник формується протягом року і саме тому оцінювати його та розраховувати його краще один раз на рік. А такі показники, як ліквідність можливо розраховувати щомісяця. Найперше та найголовніше для кращого управління фінансовим потенціалом необхідно чітко вибрати ті показники для моніторингу, які найкраще можуть описати стан речей на підприємстві та описують оперативні характеристики бізнесу.

Також на вибрані показники моніторингу керівництво підприємства має мати можливість впливати на основі рішень, які будуть прийняті. Загалом моніторинг стану фінансових показників підприємства створює умови за яких можливо б було заздалегідь розпізнати кризу на підприємстві. До системи заходів щодо покращення управління фінансовим потенціалом увійшла низка фінансово важливих показників підприємства. Першим з них є моніторинг доходів підприємства, тенденція того як змінюється виручка на підприємстві є показником достатку підприємства.

Виручка частіше всього демонструє порівняння між плановими обсягами продажів та фактичними, іноді, коли виручка залежить від

сезонності вона може порівнюватись з даними за минулий період. Індикатором зменшення прибутку підприємства та втрати ліквідності – це негативний тренд доходів. У разі коли фактичний дохід менший з плановий, то це означає, що підприємство не може виконувати свої зобов'язання, що може стати причиною втрати платоспроможності.

До основних причин зниження доходів підприємства, можна віднести:

- неефективність підходів щодо продажів;
- низька якість товарів;
- не відповідність між вартістю товару і товаром;
- неефективна маркетингова стратегія;
- жорстка конкуренція [45, с.112].

Якщо на підприємстві спостерігається зменшення доходів, то керівництво компанії має негайно прореагувати на це, не очікуючи кінця року коли підбиваються підсумки.

Використання нової маркетингової стратегії сприяло би поліпшенню стану підприємства і при цьому варто не забувати, що в сучасних умовах ринкова середа є досить динамічною і тому завжди необхідно тримати руку на пульсі подій, тому, як те, що було вчора актуальним, може бути сьогодні неефективним.

В будь-якому випадку, як би це не було очевидно, необхідно збільшувати обсяги продажів. Зробити це можливо за рахунок реорганізації системи продаж, системи лояльності для клієнтів, використовувати більше рекламних засобів та інше.

Другим показником для моніторингу є валовий дохід підприємства, цей показник був обраний саме тому, що він досить гарно описує динаміку бізнесу, а саме собівартість реалізованих товарів або послуг.

Для того щоб краще розуміти де саме можуть виникнути проблеми, варто оцінювати не лише загальний стан підприємства, а й всі продукти створені компанією.

Це дасть можливість зрозуміти, яка послуг або товар приносить найбільше для підприємства. Якщо цей показник зменшується то це може означати, що причиною цього може бути збільшення витрат або зменшення виробництва. Підвищення цін на електроенергію, погана політика закупок – є основними причинами зростаючих витрат.

Для зниження собівартості продукції необхідно проаналізувати кожен вид продукції та визначити, що саме могло стати причиною підвищення вартості реалізації і знайти шляхи для їх зменшення.

Для того, щоб знайти ці проблеми вчасно, керівництво має постійно проводити моніторинг цього показника та будувати прогнози і вже потім оцінювати їх справдження. Без заздалегідь проведеного контролю показника неможливо своєчасно провести зміни, які б негативно не вплинули на підприємство.

Третім показником моніторингу є середній період погашення зобов'язань, для цього показника достатньо проводити оцінку один раз на квартал. Цей показник є інформативним, так як показує наскільки швидко дебіторська заборгованість може стати готівкою. Якщо цей показник достатньо високий, то це вказує на те, що на підприємстві існують проблеми с дебіторами [46, с.95].

До причин, чому цей показник є високим – погане управління дебіторською заборгованістю, погані або повільні продажі, які призводять до високого кредитного ризику.

Першим кроком на шляху покращення дебіторської заборгованості може стати перегляд та зміна політики продаж, використовувати знижки як фактор, що може допомогти швидко зменшити дебіторську заборгованість. Крім цього, можливо провести такі заходи:

- провести аналіз отримання платежів;
- контроль отримання платежів;
- списати частку боргів, як збиток періоду.

Ліквідність - це останній базовий показник який доповнює попередній

показник. Зменшення ліквідності підприємства - попередній симптом банкрутства. Зменшення ліквідності банки можуть розцінювати як зменшення надійності клієнта і в такому випадку банки можуть кредитувати більше.

До звичайних засобів по поліпшенню ліквідності підприємства можна віднести:

- продаж зайвих запасів, обладнання та активів;
- зміна строків та умов кредитів;
- зміна кредиторської заборгованості за рахунок політики [47].

Виходячи із всього вище перераховано потрібно робити висновки, що в процесі управління оборотними засобів керівництво підприємства повинно приймати компромісні рішення між ефективним управління запасами та дебіторської заборгованості, а з іншої сторони - ліквідність підприємства.

Якщо підвищувати показники оборотності активів то неминуче показники ліквідності погіршуються, тому менеджменту підприємства необхідно знайти певний компроміс для того, щоб підприємство запрацювало краще. У такому випадку є декілька підходів управління бізнесом:

- агресивний, який допускає високу ступінь ризику;
- консервативний, за якого ризик максимально мінімізується.

В першому випадку керівництво підприємства буде намагатись підвищувати оборотність активів майже незважаючи на ліквідність. В іншому випадку навпаки, менеджмент направлений на збільшення ліквідність.

Ці два підходи мають свої певні недоліки, наприклад при консервативному менеджменті основна загроза становить банківські кредити, а при агресивному – поступки перед постачальниками та клієнтами.

Таким чином, запропоновані пропозиції щодо систематизованого аналізу економічних показників підприємства та послідовні підходи для покращення управління фінансовим потенціалом є досить вдалимими, адже охоплюють різні показники і дають змогу детально проаналізувати стан підприємства з подальшою можливістю впровадження нових рішень

стратегічних на підприємстві. Ці дії можуть стати результатом впровадження системи контролю фінансових показників підприємства з метою підвищення ефективності управління фінансовими потенціалом підприємства.

3.3. Механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності підприємства

Системоутворюючим фактором у стратегії управління фінансовим потенціалом підприємства є ефективне використання інструментів фінансового ринку, головною функцією яких є забезпечення руху грошових потоків від одних господарюючих суб'єктів до інших. Зокрема, фінансовий менеджмент повинен при плануванні фінансових потоків використовувати весь доступний інструментарій, в тому числі орієнтацію на внутрішні і зовнішні позикові джерела фінансування. Основною метою управління фінансовим потенціалом є оптимізація фінансових потоків з метою максимального збільшення позитивного фінансового результату. Для цього підприємство повинно розробляти і ефективно застосовувати відповідні стратегії фінансування. У найбільш загальному вигляді під стратегією з управління фінансовим потенціалом підприємства слід розуміти комплекс заходів з управління фінансовими ресурсами господарюючого суб'єкта з метою отримання економічної вигоди і забезпечення безперервного виробничого процесу.

При виборі показників оцінки фінансового потенціалу важливо враховувати наступне:

- фінансовий потенціал являє собою агреговане уявлення системи кількісних і якісних показників, що характеризують фінансовий потенціал економічної системи як на поточний момент часу, так і на перспективу.

Відповідно, перелік показників повинен бути розроблений із застосуванням системного, комплексного і стратегічного підходів;

– основною складністю є відсутність достатньої інформаційної бази, тому число показників має бути обмежена, містити мінімум суб'єктивної інформації, пов'язане з особливостями фінансової діяльності для проведення порівнянної оцінки фінансового потенціалу.

Основними структурними складовими оцінювання фінансового потенціалу підприємства є [48, с.111]:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Основною метою оцінювання фінансового потенціалу підприємства являється отримання невеликого числа ключових параметрів, які дають об'єктивну і точну картину фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, змін в структурі активів і пасивів, в розрахунках з дебіторами і кредиторами. Діагностика фінансового потенціалу включає в себе оцінку діяльності підприємства в минулому, на сьогодні та в майбутньому. Його мета – визначити стан фінансових ресурсів підприємства, своєчасно виявити і усунути недоліки в діяльності; знайти резерви покращення фінансового стану підприємства. Оцінювання фінансового потенціалу підприємства здійснюють різні економічні суб'єкти, зацікавлені в отриманні найбільш повної інформації про його діяльність. Результати аналізу дозволяють зацікавленим особам і підприємствам приймати управлінські рішення на підставі оцінки поточного

фінансового потенціалу, діяльності підприємства за минулі періоди і прогнозних даних [49, с.123].

Сучасний менеджмент поділяє цілі підприємства на дві групи: оперативні (короткострокові) і стратегічні (довгострокові). Тому оцінювання фінансового потенціалу дозволяє здійснювати постійний контроль за досягненням як стратегічних, так і оперативних цілей діяльності підприємства. Отже, ця система містить у собі два головних аспекти: стратегічний і оперативний. Відповідно поділу аналізу і оцінювання на оперативний та стратегічний рівні виділяють і методи діагностики: оперативні та стратегічні. Далі розглянемо їх більш детально.

До методів оперативної діагностики належать [50, с.23]:

– оцінка якості системи фінансового управління підприємством. Якість системи фінансового управління проявляється в тому, що всі елементи системи задіяні, функціонують і використовуються відповідно до їхнього призначення найбільш ефективно. Для оцінки якості системи фінансового управління розроблена синтезована система показників, яка відбиває особливості цілей, завдань, функцій управління, специфіку управлінської праці. При цьому враховуються різні підходи до виміру ефекту управління, що характеризують аспекти якості фінансового управління підприємством.

– експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства займається оцінкою різних сторін діяльності підприємства з метою виявлення «вузьких місць», можливостей і небезпек для прийняття оптимальних оперативних і стратегічних рішень.

– аналіз беззбитковості – встановлення того, що відбудеться з фінансовим результатом, якщо обсяги виробництва зміняться. Основою для проведення аналізу беззбитковості є розрахунок точки беззбитковості.

Аналіз точки беззбитковості є дієвим інструментом для вирішення таких завдань як калькуляція ціни, планування прибутку підприємства та асортименту продукції. Цей метод зводиться до визначення мінімального обсягу реалізації продукції, за якого підприємство може, з одного боку,

забезпечити беззбиткову операційну діяльність у плановому періоді, з іншого – створити умови для самофінансування підприємства.

– аналіз чутливості – спрямований на дослідження змін, які відбуваються з операційним прибутком підприємства під впливом змін певних параметрів його діяльності. Такими чинниками насамперед є ціна реалізації продукції, обсяг продажу та витрати підприємства.

Взаємозв'язок між витратами, обсягом діяльності та прибутком формує основну модель фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Таким чином, оперативний аналіз і його методи є важливими складовими концепції управління фінансовим потенціалом підприємства. Ці методи придатні насамперед для вирішення проблем, що виникають на підприємстві.

До методів стратегічної діагностики підприємства в системі оцінювання фінансового потенціалу належать [7, с.94]:

– методи діагностики ефективності фінансової стратегії – допомагає оцінити ефективність фінансової стратегії підприємства, зрозуміти стратегічну позицію підприємства в кожному з напрямів його діяльності, оцінити сильні й слабкі сигнали, що надходять із внутрішнього й зовнішнього середовищ. Інформація, отримана в ході такої діагностики, надає неоціненну підтримку керівникові в процесі формування фінансової стратегії підприємства.

– методи діагностики стратегічних позицій підприємства – діагностика фінансово-господарського положення в рамках стратегічного контролінгу містить у собі насамперед аналіз стратегічні позиції підприємства на ринку. Для цього застосовують спеціальні методи: SWOT-аналіз, матриця БКГ, матриця Мак-Кінсі, конкурентний аналіз.

– діагностика за слабкими сигналами. Сутність даного методу діагностики полягає в тому, щоб вчасно визначити слабкі сигнали – ранні і неточні ознаки настання кризових ситуацій – і своєчасно відреагувати на них. Необхідність діагностики по слабких сигналах виникає в ситуації, коли рівень нестабільності середовища підприємства надзвичайно високий.

Без оцінки реальних можливостей підприємства практично неможливо досягти підвищення конкурентоспроможності бізнесу, подолати кризові ситуації в економічному розвитку. Моніторинг і кількісна оцінка потенціалу розвитку підприємства допомагають виявити пріоритетні проблеми та шляхи вирішення.

Планування розвитку потенціалу підприємства передбачає охоплення цілої низки таких етапів, як:

- оцінка структури, динаміки та ефективності використання фінансових ресурсів і можливостей підприємства, його частки або зайнятого положення на ринку;
- визначення рівня конкурентоспроможності основних видів продукції, самого підприємства і його сукупного капіталу;
- аналіз наявних фінансових резервів і втрат економічних ресурсів на підприємстві;
- вибір основної стратегії і тактики розвитку потенціалу підприємства;
- планування розвитку потенціалу підприємства з урахуванням обраних перспективних цілей і наявних обмежень ресурсів;
- здійснення запланованих заходів, пов'язаних із забезпеченням економічного зростання та розвитком потенціалу підприємства.

Фінансовий потенціал підприємства має динамічну форму, змінюється з плином часу залежно від умов, тому управління фінансовим потенціалом підприємства не має чітко поставлених тимчасових рамок.

Механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності підприємства подано на рис.3.5.

Необхідно відзначити, що зазначені елементи стратегії управління фінансовим потенціалом зрештою визначають конкурентоспроможність будь-якого підприємства, що має своєю метою вилучення позитивного економічного ефекту.

При виборі послідовності постановки системи управління фінансами доцільно враховувати наступні, об'єктивно присутні рівні розвитку фінансового менеджменту підприємств і, як наслідок, обирати пріоритети докладання зусиль і можливі цільові показники в області фінансів :

- управління платоспроможністю, в тому числі - введення системи бюджетування, розробка кредитної політики, управління запасами.
- управління прибутковістю, у тому числі - підвищення ефективності діяльності, рентабельність операцій, управління витратами.
- управління активами та економічним потенціалом, в тому числі - рентабельність активів і фінансова стійкість, фінансовий аналіз і довгострокове планування.

Загальновизнано, що кінцевою фінансовою метою підприємства є підвищення його ринкової вартості в інтересах її акціонерів. Вартість та інвестиційну привабливість визначає фінансовий стан організації, яке, в свою чергу, багато в чому є наслідком обраної ринкової стратегії, ефективності використання матеріальних і трудових ресурсів, наявних виробничих потужностей, а також їх нарощуванні.

Внутрішні завдання фінансового управління полягають у забезпеченні операційної та інвестиційної діяльності підприємства фінансовими ресурсами, а також у прогнозуванні її майбутніх потреб і майбутнього фінансового стану.

У світовій практиці вироблені дієві техніки управління фінансами підприємства як у довгостроковій, так і короткостроковій перспективі: довгострокове планування та аналіз фінансового стану на основі достовірної фінансової звітності та методів прогнозування господарської діяльності; короткострокове бюджетне управління прибутковістю діяльності, грошовими коштами та економічним потенціалом.

У процесі використання даного інструментарію необхідно враховувати макроекономічну обстановку і типові особливості вітчизняних підприємств (за існуючої непрозорості та неформалізованості вітчизняного менеджменту є певні труднощі в постановці таких інструментів як бюджетне управління):

- відмінності російських стандартів бухгалтерської звітності від міжнародних;
- різниця в інтервалах планування, обумовлене нестабільністю зовнішнього середовища - якщо для західних компаній основним плановим документом є річний бюджет, то в вітчизняних компаніях для річного циклу більш ефективні методи прогнозування (які на заході використовуються вже для вирішення стратегічних завдань).

Для зниження впливу перерахованих факторів впровадження зазначених інструментів управління фінансами має супроводжуватися певним набором організаційнотехнічних заходів і бути закріплено в детально відпрацьованій системі внутрішньофірмових регламентів.

Фінансовий потенціал є складною, динамічною системою, елементи якої взаємозв'язані та взаємообумовлені. Кожен з елементів залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів джерел фінансування, ефективності системи управління.

Процес управління фінансовим потенціалом підприємства є інтегрованим набором управлінських функцій, основними із яких є планування, організація, практичне керівництво та контроль за досягненням результатів з подальшим коригуванням у разі необхідності. Управління фінансовим потенціалом підприємства нерозривно пов'язане з затвердженими стратегічними цілями господарюючого суб'єкта, доступом на ринки капіталу і якістю діючої системи менеджменту.

Отже, фінансовий потенціал виступає у ролі важеля, що формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати діяльності підприємства. Крім того, поняття «фінансовий потенціал» можна ототожнювати із такими параметрами як потенційні фінансові показники (прибутковість, ліквідність, платоспроможність), потенційні інвестиційні можливості.

Рис. 3.5 Механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності підприємства [авторська розробка]

Без оцінки реальних можливостей підприємства практично неможливо досягти підвищення конкурентоспроможності бізнесу, подолати кризові ситуації в економічному розвитку. Моніторинг і кількісна оцінка потенціалу розвитку підприємства допомагають виявити пріоритетні проблеми та шляхи вирішення.

В 3 розділі було розроблено механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності ПАТ «ВІТ», що зрештою визначає конкурентоспроможність підприємства, і в свою чергу має своєю метою вилучення позитивного економічного ефекту.

Так як моніторинг та контролінг стану фінансових показників підприємства створює умови за яких можливо б було заздалегідь розпізнати кризу на підприємстві, а в сучасних умовах ринкова середа є досить динамічною і тому завжди необхідно тримати руку на пульсі подій, дістали подальшого розвитку система аналізу управління фінансовим потенціалом та система заходів для покращення управління фінансовим потенціалом на ПАТ ВІТ».

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Оскільки тема магістерської роботи – «Управління фінансовим потенціалом підприємства з метою підвищення ефективності його діяльності», передбачає виконання посадових обов'язків та проведення досліджень та розрахунків в сфері обліку і аудиту (маркетингу, фінансів, менеджменту) у приміщенні офісу обладнаному персональними комп'ютерами (далі ПК) з візуальними дисплейними терміналами (далі ВДТ), тому нижче розглянемо заходи по забезпеченню безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці і пожежної безпеки для офісного приміщення назва підприємства.

4.1. Аналіз потенційних небезпек

Аналізуючи умови праці на ПАТ «ВІТ» у адміністративному приміщенні (відділ бухгалтерії) з точки зору виявлення потенційних небезпечних і шкідливих виробничих чинників, що створюються технічними засобами, технологічними процесами, невірною організацією праці у виробничих приміщеннях доцільно виділити ряд потенційних небезпек:

- ураження електричним струмом, у наслідок несправності електроболаднання, яке використовується під час робочого дня, невиконання
- правил техніки безпеки при користуванні електричним обладнанням, що може призвести до електротравм різного ступеню і навіть до летального наслідку;
- механічне травмування в наслідок не раціонального

розташування робочих місць;

– нервово-психічні навантаження, через специфічність роботи працівників економіко-гуманітарної сфери, яка передбачає постійний контакт з клієнтами, колегами по роботі, керівництвом, контрагентами при вирішенні робочих питань. Подібний характер роботи може викликати емоційний дискомфорт, внутрішнє роздратування та емоційну нестабільність під час короткотривалих негативних ситуацій, що може призвести до захворювань нервової системи, зниження наснаги до праці та стресових станів;

– кістково-м'язові порушення, у зв'язку з тривалим статичним напруженням м'язів спини, шиї, рук і ніг, що призводить до ушкодження опорно-рухового апарату;

– негативний вплив електромагнітних, в тому числі й рентгенівських випромінювань при використанні моніторів персональних комп'ютерів з електронно-променевою трубкою, що призводить до погіршень зору, зниження імунітету;

– недостатнє або надмірне освітлення робочих місць (через несправність або хибний вибір освітлювальних приладів), в зв'язку з неправильним розташуванням робочих місць по відношенню до джерел природного та штучного освітлення, що призводить до погіршення зору або ефекту засліплення;

– підвищений рівень шуму, який призводить до погіршення слуху, що створюється перетворювачем напруги електронно-обчислювальної машини (ЕОМ), її технічною периферією, а також людьми, що працюють у приміщенні;

– незадовільні параметри мікроклімату робочого місця, у зв'язку із відсутністю приладів, що забезпечують необхідний повітряобмін та системи опалення, які можуть викликати загальні захворювання;

– загоряння через несправність електрообладнання (обігрівачів з відкритимтемом), недотримання або порушення правил протипожежної

безпеки, відсутність систем пожежної сигналізації і пожежогасіння, що призводить до пожежі;

– неправильні дії персоналу в умовах надзвичайних ситуацій, які призводять до паніки та загибелі людей;

– виникнення у працівників такого стану, як монотонність трудового процесу, що виявляється в незацікавленості й байдужості до роботи та призводить до зниження продуктивності праці;

– захворювання мікроорганізмами (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, грибки, найпростіші) в наслідок наявності антисанітарії на робочому місці, які можуть викликати загальні захворювання.

4.2. Заходи по забезпеченню безпеки

Як свідчить аналіз надзвичайних ситуацій за останні роки, значна кількість різноманітних надзвичайних ситуацій виникає на об'єктовому рівні. До нього належать масштабні та невеликі (малі) підприємства, установи, організації, заклади у сфері виробництва, логістики, торгівлі, освіти та науки, медицини, розважальної індустрії тощо. Тому дуже важливо вчасно виявити ризики та зробити причинно-наслідковий аналіз потенційної небезпеки.

Доцільно описати основні джерела та причини виникнення потенційної небезпеки, окреслити негативні наслідки впливу конкретної небезпеки на організм працівника, обрати заходи для зниження або виключення негативного впливу даної небезпеки на людину.

Ураження електричним струмом. У приміщенні на ПАТ «ВІТ» застосовується широке різноманіття електроприладів: персональні комп'ютери, принтери, ксерокси, факси, освітлювальні прилади, кондиціонери, побутові електроприлади тощо. Небезпека ураження електричним струмом при використанні цих приладів з'являється при

недотриманні заходів обережності, а також при відмові або несправності цього обладнання. Наслідки ураження електричним струмом залежать від багатьох факторів: опору організму, величини, тривалості дії, роду і частоти струму, шляхів його проходження через життєво важливі органи, умов зовнішнього середовища.

Для запобігання ураження електричним струмом встановлено електроустаткування, яке відповідає вимогам: «Правила устрою електроустановок» (ПУЕ) і ГОСТ 12.1.030-81 (2001) «ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление», величина опору захисного заземлення електрообладнання приміщення - 4 Ом; НПАОП 40.1-1.32-01 «Правила устройства электроустановок. Электрооборудование специальных установок», приміщення, в якому розташовано ЕОМ, різноманітне устаткування, відноситься до класу пожеженобезпечної зони П-Па, тому передбачений мінімальний ступінь захисту ізоляції обладнання IP44; ГОСТ 12.1.009-76 (1999) «ССБТ. Электробезопасность. Термины и определения» обладнання приміщення має подвійну ізоляцію, яка складається з робочої та додаткової ізоляції; ГОСТ 12.2.007.0-75* (2001) «ССБТ. Изделия электротехнические. Общие требования безопасности» ЕОМ, периферійні пристрої ЕОМ та устаткування для обслуговування, ремонту та налагодження ЕОМ згідно способу захисту людини від ураження електричним струмом, належать до I класу, оскільки мають подвійну ізоляцію, елемент для заземлення та провід для приєднання до джерела живлення, що має заземлюючу жилу і вилку з заземлюючим контактом. Експлуатація електроустановок і електроустаткування проводиться відповідно до НПАОП 40.1-1.01-97 «Правила безпечної експлуатації електроустановок» та НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів».

Механічне травмування, в наслідок не раціонального розташування робочих місць. Ймовірність механічного травмування може виникнути внаслідок не раціонального розташування робочих місць, захаращення

робочих місць або у зв'язку з недбалістю та неуважністю обслуговуючого персоналу.

Для виключення травматизму згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» розроблено більш зручне та раціональне розташування робочих місць, а саме збільшена відстань між ними, яка відповідає нормованим значенням (площа на одне робоче місце має становити не менше ніж $6,0 \text{ м}^2$, а об'єм не менше ніж $20,0 \text{ м}^3$) [51].

У зв'язку із стресовими ситуаціями та нервово-емоційним навантаженням у працівників може виникнути ймовірність захворювань загально-невротичного характеру.

З метою зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатора, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втоми, згідно ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» для робітників із застосування ЕОМ, передбачені регламентовані перерви, а також обладнані побутові приміщення для відпочинку під час роботи, кімната психологічного розвантаження. Для оптимізації відносин у колективі психологами проводяться тренінги на теми: «Адаптація у новому колективі», «Поведінка в суспільстві».

Кістково-м'язові порушення. Для запобігання цих порушень у зв'язку з тривалим статичним напруженням м'язів спини, шиї, рук і ніг необхідно виконувати фізичні вправи 2-3 рази протягом робочого часу.

Науково-технічний прогрес часто супроводжується надмірним розчленуванням технологічного процесу на прості операції або елементи. Поопераційний поділ праці набув особливого поширення в потоково-конвеєрному, масовому, крупносерійному виробництві, де на робочому місці постійно чи тривалий час виконується одна або обмежена кількість операцій.

Для уникнення або запобігання появи виникнення у працівника сфери фінансів стану монотонності потрібно запровадити ряд заходів:

- забезпечити співробітникам комфортні умови під час трудового процесу(згідно до «Державних санітарних правил і норм роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПіН 3.3.2.007-98, що затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.12.1998№7);

- робочий стіл або робоча поверхня повинні бути достатнього розміру та мати поверхню з низькою відбивною здатністю, допускати гнучкість під час розміщення екрана, клавіатури, документів і відповідного устаткування, а робоче крісло має бути стійким і дозволяти працівнику з екранними пристроями легко рухатися та займати зручне положення; сидіння має регулюватися по висоті, спинка сидіння - як по висоті, так і по нахилу;

- креативне облаштування працівниками поверхні робочого місця (світлини, сувеніри, рослини, що у комплексі надихають та спонукають до ефективного виконання поставлених задач);

- розробити заходи альтернативної заміни виду діяльності (почергове виконання різного роду операцій) з одного на інший;

- ввести в роботу фізкультурні паузи та хвилинки (відповідно до «Державних санітарних правил і норм роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» ДСанПіН 3.3.2.007-98).

Фізкультурні паузи необхідно проводити 2-3 рази за зміну, у випадку розвитку сильної втоми (особливо у випадку значного напруження очей), більш актуальним є фізкультурні хвилинки (2-5 хвилин), оскільки робота є сидячою та потребує значної концентрації. працівникам варто проводити невеликі вправи з метою зняття втоми окремих органів (в даному випадку, очей).

4.3. Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці

Для того, щоб уникнути потенційних небезпек під час трудового процесу на робочому місці необхідно дотримуватися заходів по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці. Внаслідок роботи за ПК, на фізіологію людини негативно впливають електромагнітні випромінювання. Щоб зменшити наслідки впливу на людину та знизити негативні показники у робочій зоні до допустимих значень, згідно з ГОСТ 12.2.007.0-75 «Изделия электротехнические. Общие требования безопасности», вироби, які створюють електромагнітні поля повинні мати захисні елементи (екрани, поглиначі та ін.). Вимоги до захисних елементів повинні бути вказані в стандартах та технічних умовах на конкретні види виробів. Згідно з НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» та ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин», на робочих місцях обладнаних ПК встановлені рідкокристалічні монітори, які не є джерелами рентгенівського та електромагнітного випромінювань.

Основними причинами недостатньої або надмірної освітленості робочих місць є несправність або хибний вибір освітлювальних приладів, неправильне розташування робочих місць по відношенню до джерел освітлення.

Незадовільна освітленість на робочому місці може бути причиною зниження продуктивності та якості праці, отримання травм. Недостатнє або надмірне освітлення викликає зоровий дискомфорт, що виражається у відчутті незручності або напруженості. Тривале перебування в умовах зорового дискомфорту призводить до розсіювання уваги, зменшення зосередженості, зоровій і загальній втомі.

У офісному приміщенні, згідно ДБН В.2.5-28-2006 «Інженерне

обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення» передбачене природне та штучне освітлення. Природне освітлення здійснено через світлові прорізи, які забезпечують коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче 1,5%. Для захисту від прямих сонячних променів, які створюють прямі та відбиті відблиски на поверхні екранів і клавіатури, передбачено сонцезахисні пристрої, на вікнах встановлені жалюзі або штори.

Розрахунок штучного освітлення. Дано:

- довжина приміщення (A) = 8м,
- ширина приміщення (B) = 4м,
- висота приміщення (H) = 3,5 м ,
- висота робочої поверхні (h_p = 0,8м),
- числове значення коефіцієнта світильника ($L/h=1,4$),
- колір стелі ($\rho_{cm} = 70\%$),
- колір стін ($\rho_c = 50\%$),
- колір підлоги ($\rho_n = 30\%$),
- коефіцієнт запасу при проектуванні штучного освітлення ($\kappa_3 = 1,4$),
- коефіцієнт мінімальної освітленості ($z=1,1$).

Розрахунок кількості рядів світильників у приміщенні N_p :

$$N_p = \frac{B}{(H - h_p) \cdot [L/h]} \quad (4.1)$$

де B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м;

$[L/h]$ – числове значення коефіцієнта світильника.

$$N_p = (3,5 - 0,8) * 1,4 = 2 \text{ шт.}$$

Максимально припустима відстань між рядами світильників (L_{max}) визначається за формулою:

$$L_{max} = \frac{B}{N_p} \quad (4.2)$$

де B – ширина приміщення, м;

N_p – кількість рядів світильників у приміщенні, шт.

$$L_{max} = 4 / 2 = 2 \text{ м.}$$

Визначення індексу «і», що характеризує співвідношення розмірів освітлювального приміщення і висоти розміщення світильників:

$$i = \frac{A \cdot B}{(H - h_p) \cdot (A + B)} \quad (4.3)$$

де A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м.

$$i = 8 \cdot 4 / (3,5 - 0,8) \cdot (8 + 4) = 0,98$$

Визначення сумарного світлового потоку освітлювальної установки у приміщенні Φ_{Σ} (лм):

$$\Phi_{\Sigma} = \frac{E_H \cdot A \cdot B \cdot k_3 \cdot z}{\eta} \quad (4.4)$$

де E_H – рівень нормованого загального освітлення, лк;

A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

k_3 – коефіцієнт запасу;

Z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості (відношення середньої освітленості до мінімальної освітленості), як правило дорівнює (для люмінесцентних ламп $Z=1,1$);

\square – коефіцієнт використання світлового потоку.

$$\Phi_{\Sigma} = (300 * 8 * 4 * 1,4 * 1,1) / 0,43 = 34\,381 \text{ лм.}$$

Визначення умовної загальної кількості світильників у приміщенні N_{cv} :

$$N_{cv} = \frac{A \cdot B}{L_{max}^2} \quad (4.5)$$

де A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

L_{max} – максимально припустима відстань між рядами світильників, м.

$$N_{cv} = \frac{8 * 4}{4} = 8 \text{ шт.}$$

Розрахунок світлового потоку умовного джерела світла Φ_l :

$$\Phi_l = \frac{\Phi_{\Sigma}}{N_{cv}} \quad (4.6)$$

де Φ_{Σ} – сумарний світловий потік освітлювальної установки, лм;

N_l^* – загальна кількість ламп у світильнику, яка розраховується за формулою:

$$N_l^* = N_{cv} * n, \quad (4.7)$$

де n – кількість ламп у світильнику.

$$N_l^* = 8 * 4 = 32 \text{ шт.}$$

$$\Phi_l = 34381 / 32 = 1050 \text{ лм}$$

Для визначення оптимальної кількості світильників у приміщенні (N_{cv}) використовують формулу:

$$N_{cv} = N_l^* \cdot m, \quad (4.9)$$

де N_{cv}^* – умовна загальна кількість світильників у приміщенні, шт.;

m – співвідношення між розрахунковим світловим потоком лампи та фактичним світловим потоком вибраної стандартної лампи.

$$N_{cv} = 8 * 0,97 = 8 \text{ шт.}$$

Визначення фактичної кількості ламп у приміщенні N_l :

$$N_l = N_{cv} \cdot n, \quad (4.10)$$

де N_{cv} – фактична кількість світильників у приміщенні, шт.;

n – кількість ламп у світильнику, шт.

$$N_l = 8 * 4 = 32 \text{ шт.}$$

Визначення загальної розрахункової освітленості E_p у приміщенні, що створюється при застосуванні стандартних ламп:

$$E_p = \frac{\Phi_l \cdot N_l \cdot \eta}{A \cdot B \cdot k_z \cdot z}, \quad (4.11)$$

де Φ_l - фактичний світловий потік вибраної стандартної лампи, лм;

N_l - фактична кількість ламп у приміщенні, шт;

η – коефіцієнт використання світлового потоку;

A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

k_z – коефіцієнт запасу;

z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості.

$$E_p = (1050 * 32 * 0,43)/(8 * 4 * 1,4 * 1,1) = 293,18 \text{ лк.}$$

Для забезпечення загальної освітленості у приміщенні ПАТ «ВІТ» площею 32 м² необхідно 293,18 лк., яка буде досягатися за допомогою восьми світильників у чотири ряди.

Рівні звукового тиску в октавних смугах частот, рівні звуку та еквівалентні рівні звуку на робочих місцях приміщення відповідають

вимогам ДСанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» та ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку». Зниження рівня шуму в приміщенні здійснено за допомогою:

- використання більш сучасного обладнання;
- розташування принтерів та різноманітного устаткування колективного користування на значній відстані від більшості робочих місць працівників;
- переведення жорсткого диска в режим сну, якщо комп'ютер не працює протягом визначеного часу;
- використання блоків живлення ПК з вентиляторами на гумових підвісках.

Неправильне проектування або несправність систем опалення та вентиляції в приміщенні офісу може призвести до негативних впливів на здоров'я працівників у вигляді простудних захворювань, перегрівань, проблем із дихальними шляхами тощо.

Метеорологічні умови в приміщенні офісу – температура повітря, відносна вологість повітря й швидкість його переміщення відповідають встановленим санітарно-гігієнічним вимогам ДСН 3.3.6.042-99 «Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень» і ГОСТ 12.1.005-88 (1991) «ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны».

Роботи в офісному приміщенні, належать до категорії Іб - легка робота, тому передбачені наступні оптимальні значення параметрів мікроклімату: у холодний період року температура сягає 21 - 23°C, відносна вологість 40-60%, швидкість переміщення повітря 0,1 м/с;

- у теплий період року температура 22-24°C, відносна вологість 40-60%, швидкість переміщення повітря 0,2 м/с [52].

Забезпечення таких параметрів мікроклімату досягається оснащенням

приміщень пристроями кондиціонування, вентиляції та дезодорації повітря, системами опалювання.

Оптимальні рівні позитивних (n+) і негативних (n-) іонів у повітрі приміщення з ВДТ відповідають вимогам ГН 2152-80 «Санітарно-гігієнічні норми допустимих рівнів іонізації повітря виробничих та громадських приміщень» і становить: n+=1500-30000 (шт. на 1см³); n-=3000-5000 (шт. на 1 см³). Підтримка оптимального рівня легких позитивних і негативних аероіонів у повітрі на робочих місцях забезпечується за допомогою біполярних коронних аероіонізаторів.

Уникнення захворювань мікроорганізмами

Мікроклімат виробничих приміщень, оснащених робочими місцями працівників з екранними пристроями має підтримуватись на постійному рівні та відповідати вимогам «Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень» ДСН 3.3.6.042-99, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 42.

Для того, щоб попередити або уникнути захворювання мікроорганізмами роботодавець має забезпечити за свій рахунок проведення медичних оглядів працівників відповідно до вимог «Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113. За результатами медичних оглядів роботодавець за потреби повинен забезпечити виконання відповідних оздоровчих заходів.

Також, роботодавець зобов'язаний за необхідності проводити лабораторні дослідження умов праці з метою виявлення шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу (виявлення ризиків, пов'язаних із погіршенням зору, порушенням фізичного стану, стресом) та вживати заходи щодо усунення ризиків відповідно до ст.13 Закону України «Про охорону праці» [53].

4.4. Заходи з пожежної безпеки

Закон України «Про пожежну безпеку» є законодавчим документом, що регламентує вимоги щодо пожежної безпеки та визначає загальні правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України, регулює відносини державних органів, юридичних і фізичних осіб у цій галузі незалежно від виду їх діяльності та форм власності. Для ліквідації початкової стадії пожежі силами персоналу об'єктів застосовуються первинні засоби пожежогасіння. До них відносяться: вогнегасники, пожежний інвентар (покривала з негорючого теплоізоляційного полотна, ящики з піском, пожежні відра, совкові лопати, ломи, сокири тощо), системи автоматичного пожежогасіння. Первинні засоби пожежогасіння, в залежності від категорії приміщень, можуть розташовуватись як окремо, так і в складі пожежних щитів. Класи пожеж визначено в ДСТУ EN 2:2014 «Класифікація пожеж» (EN 2:1992, EN 2:1992/A1:2004, IDT) [54].

Офісному приміщенню, де знаходяться дерев'яні меблі, електронна апаратура, паперові носії інформації відповідає клас пожежі «А» (за ДСТУ EN 2:2014 «Класифікація пожеж» (EN 2:1992, EN 2:1992/A1:2004, IDT)) – пожежі, що супроводжуються горінням твердих матеріалів, зазвичай органічного походження, під час горіння яких, як правило, утворюються тліючі вуглини; пожежі пов'язані з горінням електроустановок – клас «Е» [54].

Категорія приміщення відповідно до вимог ДСТУ Б В.1.1-36:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою» – визначається як категорія «Д».

При захисті від пожежі приміщення з наявністю ПЕОМ, телефонних станцій тощо слід використовувати вуглекислотні вогнегасники або водопінні аерозольні вогнегасники.

Визначення типу та розрахунок кількості первинних засобів пожежегасіння (за ДСТУ 3675-98 «Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань», ДСТУ 3734 (ГОСТ 30612-99) «Пожежна техніка. Вогнегасники пересувні. Загальні технічні вимоги», ДСТУБВ.1.1–36:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою») приміщень, у яких розміщено оргтехніку, слід оснащувати переносними газовими вогнегасниками, з розрахунку один вогнегасник ВВК-1,4 чи ВВК-2, але не менше, ніж один вогнегасник зазначених типів на приміщення. Також, адміністративні приміщення повинні бути обладнані автоматичними пожежними сповіщувачами, що реагують на підвищення температури, дим, полум'я.

4.5. Повноваження місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту

Стаття 19. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.

1. До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій у сфері цивільного захисту належить:

- 1) забезпечення цивільного захисту на відповідній території;
- 2) забезпечення виконання завдань створеними ними територіальними підсистемами та їх ланками;
- 3) забезпечення реалізації вимог техногенної безпеки на потенційно небезпечних об'єктах та інших суб'єктах господарювання, які можуть створити реальну загрозу виникнення аварії, що належать до сфери їх управління;

4) розроблення та забезпечення реалізації регіональних, місцевих програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;

5) керівництво створеними ними аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами цивільного захисту, місцевою та добровільною пожежною охороною, забезпечення їх діяльності та здійснення контролю за готовністю до дій за призначенням;

6) створення за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та підтримання у постійній готовності територіальної системи централізованого оповіщення, здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;

7) забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;

8) організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій;

9) організація та керівництво проведенням відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

10) організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення, створення служб медицини катастроф, необхідних для надання екстреної медичної допомоги та життєзабезпечення населення;

11) контроль за станом навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією, за місцями захоронення біологічних матеріалів, заражених активними формами бактерій;

12) розроблення та здійснення на відповідній території заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування суб'єктів

господарювання, що належать до сфери їх управління, в особливий період;

13) підготовка пропозицій щодо віднесення міст до груп цивільного захисту та подання їх центральному органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

14) віднесення відповідно до основних показників суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, до категорії цивільного захисту та затвердження їх переліку у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України;

15) створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

16) завчасне накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження суб'єктів господарювання радіаційної небезпеки I і II категорій, та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;

17) взаємодія з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, щодо виконання завдань цивільного захисту;

18) організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій;

19) забезпечення соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, зокрема виплати матеріальної допомоги;

20) створення на регіональному та місцевому рівнях комісій з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, а в разі виникнення надзвичайних ситуацій - спеціальних комісій з їх ліквідації (за потреби), забезпечення їх функціонування;

21) забезпечення навчання з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки посадових осіб місцевих державних адміністрацій, суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, керівників та їх

заступників, здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;

22) організація виконання вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту;

23) визначення потреби фонду захисних споруд цивільного захисту;

24) планування та організація роботи з дообладнання або спорудження в особливий період підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення;

25) прийняття рішень про подальше використання захисних споруд цивільного захисту державної та комунальної власності;

26) організація обліку фонду захисних споруд цивільного захисту;

27) здійснення контролю за утриманням та станом готовності захисних споруд цивільного захисту;

28) організація проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільного захисту, виключення їх за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, з фонду таких споруд;

29) розроблення та здійснення комплексу заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління;

30) здійснення інших повноважень у сфері цивільного захисту, передбачених цим Кодексом та іншими законодавчими актами.

2. До повноважень органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту належить:

1) забезпечення цивільного захисту на відповідній території;

2) забезпечення виконання завдань створеними ними ланками територіальних підсистем;

3) забезпечення реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки на суб'єктах господарювання, що належать до сфери їх управління, які можуть

створити реальну загрозу виникнення аварії;

4) розроблення та забезпечення реалізації програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;

5) керівництво створеними ними аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами цивільного захисту, місцевою та добровільною пожежною охороною, забезпечення їх діяльності та здійснення контролю за готовністю до дій за призначенням;

6) створення за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та підтримання у постійній готовності місцевої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;

7) забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;

8) організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території міст, селищ та сіл, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій;

9) організація та керівництво проведенням відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

10) організація та здійснення евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення та життєзабезпечення населення;

11) контроль за станом навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією;

12) розроблення та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання в особливий період, що належать до сфери їх управління;

13) підготовка пропозицій щодо віднесення міст до груп цивільного захисту та подання їх Раді міністрів Автономної Республіки Крим, відповідним обласним державним адміністраціям;

14) віднесення суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, до категорій цивільного захисту відповідно до основних показників та затвердження їх переліку;

15) створення і використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

16) завчасне накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження суб'єктів господарювання радіаційної небезпеки I і II категорій, та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;

17) взаємодія з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, щодо виконання завдань цивільного захисту;

18) організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій;

19) забезпечення складення довідок про визнання особи постраждалою внаслідок надзвичайної ситуації, списків (реєстрів) постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, відповідно до яких надається матеріальна допомога, списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;

20) забезпечення соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, зокрема виплати матеріальної допомоги;

21) створення у містах комісій з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, а в разі виникнення надзвичайних ситуацій - спеціальних комісій з їх ліквідації (за потреби), забезпечення їх функціонування;

22) забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб

органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;

23) організація виконання вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту;

24) визначення потреби фонду захисних споруд цивільного захисту;

25) планування та організація роботи з дообладнання або спорудження в особливий період підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення;

26) прийняття рішень про подальше використання захисних споруд цивільного захисту державної та комунальної власності у разі банкрутства (ліквідації) суб'єкта господарювання, на балансі якого вона перебуває, та безхазяйних захисних споруд;

27) організація обліку фонду захисних споруд цивільного захисту;

28) здійснення контролю за утриманням та станом готовності захисних споруд цивільного захисту;

29) організація проведення технічної інвентаризації захисних споруд цивільного захисту, виключення їх за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, з фонду захисних споруд цивільного захисту;

30) реалізація заходів, спрямованих на поліпшення пожежної безпеки суб'єктів господарювання комунальної форми власності;

31) здійснення інших повноважень у сфері цивільного захисту, передбачених цим Кодексом та іншими законодавчими актами.

3. Організація заходів цивільного захисту в територіальних підсистемах здійснюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Підсумовуючи матеріал розділу, доцільно зауважити, що правильний підхід до організації охорони праці на підприємстві, грамотне використання різних нематеріальних способів стимулювання працівників

дають останнім необхідне почуття надійності, стабільності й зацікавленості керівництва у своїх співробітниках. Таким чином, завдяки налагодженій охороні праці також знижується плінність кадрів, що в свою чергу позитивно впливає на діяльності підприємства.

У ході написання розділу з охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях було проаналізовано потенційні небезпеки на підприємстві, на основі яких розглянуто заходи по забезпеченню безпеки, заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці, виконано розрахунок штучного освітлення приміщень на ПАТ «ВІТ», запропоновано заходи з пожежної безпеки, досліджено питання по забезпеченню безпеки у надзвичайних ситуаціях, а саме єдина державна система цивільного захисту як ланка по забезпеченню реалізації державної політики у сфері цивільного захисту у мирний час та в особливий період.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження було сформовано висновки щодо теоретичних основ управління фінансовим потенціалом підприємства, а саме:

– фінансовий потенціал підприємства – це сукупність наявних і потенційних можливостей підприємства щодо мобілізації та нарощення їхнього обсягу і трансформації їх в інші фактори виробництва у відповідності до потреби з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства.

– основою формування фінансового потенціалу підприємства є фінансові ресурси, які з'являються на етапі створення підприємства. В той же час фінансові ресурси не слід ототожнювати із грошовими коштами, адже вони є безпосередньо джерелами формування інших активів підприємства. У свою чергу, фінансові ресурси поділяються на власні, залучені та позичені і проявляються у вигляді капіталу підприємства.

– логіка формування економічного механізму управління фінансовим потенціалом підприємства передбачає певну послідовність реалізації необхідних організаційно-економічних заходів.

– забезпеченість підприємства активами (фінансовими ресурсами) в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників формування фінансового потенціалу.

За допомогою докладної характеристики основних завдань, принципів та методів управління фінансовим потенціалом підприємства виявлено, що ефективне управління фінансовим потенціалом сприяє забезпеченню фінансової адаптивності підприємств, що дозволяє здійснювати постійний моніторинг за ліквідністю, фінансовою стійкістю та рівновагою, що створює фінансові передумови для стабільного функціонування та запланованого економічного розвитку підприємства.

Здійснено аналіз фінансового стану підприємства на прикладі ПАТ «ВІТ» за 2017–2019 роки, що включає аналіз використання оборотних коштів, аналіз фінансової стійкості підприємства, аналіз виконання правил фінансування підприємства, розрахунок показників оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства, розрахунок показників прибутковості та рентабельності.

На основі проведеної діагностики динамічних тенденцій та особливостей формування фінансових результатів підприємства встановлено, що значення коефіцієнту автономії знаходиться в межах норми, і за розрахунками на 2019 рік становить 0,66 – це означає, що підприємство здатне профінансувати 66% активів за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття), що характеризує достатність оборотних активів для задоволення поточних зобов'язань за аналізований період відповідає нормативному значенню і на кінець 2019 року становить 1,87, що свідчить про можливість ПАТ «ВІТ» погасити поточні зобов'язання.

Розрахунок показника рентабельності продажу, який характеризує найважливіший аспект діяльності підприємства - реалізацію основної продукції, а також оцінює частку собівартості в продажах, за 2017–2019 роки поступово збільшується, і на кінець 2019 року становить 11,86 %, що являється позитивною тенденцією і свідчить про зростання ефективності виробничо- господарської діяльності підприємства.

Було розроблено механізм впливу інструментів управління фінансовим потенціалом на результативність діяльності ПАТ «ВІТ», що зрештою визначає конкурентоспроможність підприємства, і в свою чергу має своєю метою вилучення позитивного економічного ефекту.

Дістали подальшого розвитку система аналізу управління фінансовим потенціалом та система заходів для покращення управління фінансовим потенціалом на ПАТ ВІТ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хринюк О. С. Сутність фінансового потенціалу підприємства / О. С. Хринюк, В. А. Бова. // Актуальні проблеми економіки та управління – 2017. – №11.– С. 1–9.
2. Левченко Н.М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики / Н.М. Левченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – №2. – С. 114–117.
3. Коноплянник Т.М. Управление устойчивостью хозяйственных систем / Т.М. Коноплянник. – СПб.: ИРЭ РАН, 2013. – 269 с
4. Кузенко Т.Б. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна // Актуальні проблеми економіки – 2015. – №4. – С. 123–132.
5. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. – Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2013. – 144 с
6. Економіка підприємства: Навчальний посібник / За ред. А.В.Шегди. – К.: Знання–Пресс, 2011. – 431с.
7. Русіна Ю.О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають / Ю.О. Русіна, Ю.В. Полозук // Міжнародний науковий журнал. Секція: Економічні науки – 2015. – № 2. – С. 91-94.
8. Комарецька П. В. Фінансовий потенціал : його складові, фактори впливу та умови розвитку / П. В. Комарецька // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна «Еволюція наукових знань і сучасні проблеми економічної теорії». – 2015. – № 663. – С.144-148.
9. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. - 2016. - № 5. - С. 21–23.

10. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2014. – 224 с
11. Загора Т.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник / Т.О. Загора. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 400с
12. Костирко А. Г. Нарощування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств / А. Г. Костирко // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України : матеріали ХХVІІІ Міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 2-3 серпня 2013 р. – Львів: ЛЕФ, 2013. – С. 75-77.
13. Петренко С. Н. Контролінг : учеб. пособ. / С. Н. Петренко. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2011. – 328 с
14. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало. – Суми : Університетська книга, 2013. – 267 с
15. Яловий Г.К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства / Г.К. Яловий, Н.П. Бакеренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016, вип. 18.5 – С. 115-124.
16. Докієнко Л.М. Удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю підприємств промисловості як необхідна передумова підвищення їх конкурентоздатності / Л.М. Докієнко // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 4 (28). – С. 76-90.
17. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2012. – 152 с.
18. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: Навчальний посібник / М.І. Камлик. – К.: Атіка, 2013. – 432 с.
19. Манн Р. Контролінг для починаючих. Система управління прибутком / Р. Манн, Е. Майер ; пер. с нем. Ю. Жукова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во «Финансы и статистика», 2011. – 301 с.

20. Манів З.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник / З.О.Манів, І.М.Луцький. – К.:Знання, 2015.- 580с
21. Вишневська О.М. Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: соціально-економічні та екологічні аспекти : монографія / О. М. Вишневська. – Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2014. – 487 с.
22. Гетьман О.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.О. Гетьман, В.М.Шаповал. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. - 307с.
23. Дідченко О. І. Підходи до оцінки фінансового потенціалу як важливої складової інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / О. І. Дідченко, Є. М. Плаксіна. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/monography/24_Dydchenko.htm
24. Варналій З.С. Проблеми забезпечення фінансової стійкості суб'єктів малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] / З. С. Варналій. – Режим доступу : www.ya.org.ua/brochure/2009/001/000.htm
25. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансовогосподарської діяльності підприємств / О. І.Гадзевич. – К. : Кондор, 2014. – 180 с.
26. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень / С.С. Гринкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015, вип. 18.5 – С. 110-114.
27. Крайник О. П. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / О. П. Крайник, З. В. Клепикова ; Мін-во освіти України, Держ. ун-т “Львівська політехніка”. – К. : Дакор, 2013. – 260 с.
28. Фомин, П.А. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий / П.А. Фомин, М.К. Старовойтов [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/manufact//manufact_potential.shtml.

29. Тридід О. М. Економіко-математичні моделі оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: монографія / О. М. Тридід, О. Г. Тижненко, Л. О. Тижненко. – К. Каравела: УБС НБУ, 2015. – 213 с.
30. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства: монографія / А.О. Азарова, О.В. Рузакова. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 172 с.
31. Голубєва Т.С. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства / Т.С. Голубєва, І.В. Колос // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 5. – С. 66-71.
32. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы : учебн. пособие / Б. Коласс ; пер. с франц. под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 2011. – 596 с
33. Костирко А. Г. Напрями, підходи, особливості формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: теоретичні та практичні аспекти / А. Г. Костирко. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 67 с.
34. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. Я. Базілінська. – К.: центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
35. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств [Текст]: навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич. – К.: Знання, 2012. – 341 с.
36. Словник економіко-фінансових показників, коефіцієнтів, індикаторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv>
37. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст]: навчальний посібник / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003.
38. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства / О.В. Белінська // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. - № 4. Т.3. – С. 267-271.

39. Горбонос Ф.В. Економіка підприємств: Підручник / Ф.В. Горбонос, Г.В. Черевю. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 463 с.
40. Егоров П.В. Модель оценки структурной динамики финансового потенциала промышленного предприятия / П.В. Егоров, Ю.В. Сердюк // Вісник Донецького університету економіки та права: зб. наук. пр.; редкол.: В.К. 131 Мамутов [та інш.]; гол. ред. Я.Г. Берсуцький. – Донецьк: ДонУЕП, 2014. – С. 42 – 52
41. Костевич О.Д. Фінансовий потенціал як фактор сталого розвитку / О.Д. Костевич // Вісник Чернігівського технологічного університету. Серія «Економічні науки». – Чернігів: ЧДТУ, 2016. – № 43. – С. 54–59.
42. Мельник О. Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства : сутність та індикатори оцінювання [Електронний ресурс] / О. Г. Мельник. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/304/1/08.pdf>.
43. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник / О.К.Добикіна. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 208 с.
44. Баканов М. И., Мельник М. В., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа: учебник / под ред. М. И. Баканова. М.: Финансы и статистика, 2005. 536 с.
45. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
46. Управління підприємством в умовах розвитку ринку : наукове видання / В. М. Гриньова, М. М. Новікова, О. М. Красноносова, О. Ю. Проскура, М. М. Сакун. – Харків : Вид. ХДЕУ, 2003. – 168 с.
47. Деркач О.В. Проблеми аналізу фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / О.В. Деркач, О.П. Кавтиш // Ефективна економіка. – 2013. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2013>

48. Черниш С. С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах. Інноваційна економіка. 2012. №5 (31). С.142-146.

49. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. / П. Я. Попович. – [3-тє вид., перероб. і доп. Затверджено МОН] / – К.: ИНФРА, 2010. – 630 с.

50. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал» / А.С. Назаренко. – К.: Економіка. Фінанси., 2009. – №8. – С. 22–29.

51. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПІН 3.3.2.007-98.

52. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042- 99, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99>

53. Закон України «Про охорону праці», [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

54. Державні стандарти України з питань пожежної безпеки, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://build.org.ua/docs/pojbezpeka6_4-derzhavni-standarti-ukrayini-z-pitan-pozhezhnoyi-bezpeki.html

55. Положення «Про єдину державну систему цивільного захисту», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п>

Додаток А

Таблиця А.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «ВІТ»
станом на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис.грн.	На кінець звітнього періоду, тис.грн.
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1945	1874
первісна вартість	1001	3223	3223
накопичена амортизація	1002	1278	1349
Незавершені капітальні інвестиції	1005	767	119
Основні засоби:	1010	43700	42335
первісна вартість	1011	93024	94361
знос	1012	49324	52026
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі ін.під-в	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	142	97
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	46554	44425
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	24406	35029
Виробничі запаси	1101	3695	4286
Незавершене виробництво	1102	20701	30743
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	10	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1148	1063
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1272	263
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	58	285
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1897	377
Готівка	1166	2	1
Рахунки в банках	1167	1895	376

Продовження таблиці А1

1	2	3	4
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	171	115
Усього за розділом II	1195	28952	37132
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	75506	81557
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	356	356
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	40649	40649
Додатковий капітал	1410	14124	14484
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	89	89
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2117	1885
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	57335	57463
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	3348	2795
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на п. зв. п.)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на поч. зв. п.)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на поч. зв. п.)	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на випадок джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	3348	2795
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	133
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	426	378
за розрахунками з бюджетом	1620	408	396
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	79
за розрахунками зі страхування	1625	395	588

Продовження таблиці А1

1	2	3	4
за розрахунками з оплати праці	1630	682	1238
за одержаними авансами	1635	12701	16351
за розрахунками з учасниками	1640	38	38
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	173	2177
Усього за розділом III	1695	14823	21299
IV. Зобов'язання, пов'язані з необорот. активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	75506	81557

Таблиця А.2

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «ВІТ»
станом на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду, тис.грн.	На кінець звітного періоду, тис.грн.
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1874	1709
первісна вартість	1001	3223	3223
накопичена амортизація	1002	1349	1514
Незавершені капітальні інвестиції	1005	119	146
Основні засоби:	1010	42335	39854
первісна вартість	1011	94361	94740
знос	1012	52026	54886
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фін. інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	97	44
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	44425	41753
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	35029	20097
Виробничі запаси	1101	4286	4754

Продовження додатку А

Продовж. табл. А.2

1	2	3	4
Незавершене виробництво	1102	30743	15343
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	10	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію(послуги)	1125	1063	807
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	263	1212
з бюджетом	1135	0	0
т.ч. з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	285	465
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	377	24726
Готівка	1166	1	1
Рахунки в банках	1167	376	24725
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	115	370
Усього за розділом II	1195	37132	47677
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	81557	89430
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	356	356
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	40649	40649
Додатковий капітал	1410	14484	14613
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	89	89
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1885	1344
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	57463	57051
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2795	965
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у т.ч.:	1530	0	0

Продовження додатку А

Продовж. табл. А.2

1	2	3	4
резерв довгострокових зобов'язань; (на поч. зв. п.)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на поч. зв. п.)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на поч. зв. п.)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на поч. зв. п.)	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на випадок джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2795	965
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	133	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	378	137
за розрахунками з бюджетом	1620	396	571
у тому числі з податку на прибуток	1621	79	2
за розрахунками зі страхування	1625	588	396
за розрахунками з оплати праці	1630	1238	795
за одержаними авансами	1635	16351	26580
за розрахунками з учасниками	1640	38	38
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2177	2907
Усього за розділом III	1695	21299	31414
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, гр. вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	81557	89430

Таблиця А.3

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «ВІТ»
станом на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду, тис.грн.	На кінець звітного періоду, тис.грн.
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1709	2386
первісна вартість	1001	3223	4171
накопичена амортизація	1002	1514	1785
Незавершені капітальні інвестиції	1005	146	192
Основні засоби:	1010	39854	37810
первісна вартість	1011	94740	95577
знос	1012	54886	57767
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0

Продовження додатку А

Продовж. табл. А.3

1	2	3	4
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі ін.під-в	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	44	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	41753	40388
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	20097	23816
Виробничі запаси	1101	4754	4711
Незавершене виробництво	1102	15343	19105
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію(послуги)	1125	807	1653
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1212	457
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	465	374
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	24726	32200
Готівка	1166	1	2
Рахунки в банках	1167	24725	32198
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у т. ч. в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	370	144
Усього за розділом ІІ	1195	47677	58644
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	89430	99032
Пасив			
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	356	356
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	40649	40649
Додатковий капітал	1410	14613	14613
Емісійний дохід	1411	0	0

Продовження додатку А

Продовж. табл. А.3

1	2	3	4
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	89	89
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1344	4558
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	57051	60265
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	965	647
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на п.зв.п.)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на поч. зв. п.)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на поч. зв. п.)	1533	0	0
Інші страхові резерви; (на поч. зв. п.)	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на випадок джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	965	647
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	127	337
за розрахунками з бюджетом	1620	571	639
т.ч. з податку на прибуток	1621	2	276
за розрахунками зі страхування	1625	396	193
за розрахунками з оплати праці	1630	795	800
за одержаними авансами	1635	26580	34100
за розрахунками з учасниками	1640	38	38
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Ін. поточні зобов'язання	1690	2907	84
Усього за розділом III	1695	31414	38120
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	89430	99032

Додаток Б

Таблиця Б.1

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «ВІТ» за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції(робіт,послуг)	2000	40425	45620
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (послуг, робіт)	2050	(38221)	(41302)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	2204	4318
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страх. резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в ін. страх. резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	5194	4548
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(2395)	(5270)
Витрати на збут	2150	(763)	(107)
Інші операційні витрати	2180	(4803)	(3693)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біолог. активів і сільськ. госп. продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операц. д-ті:прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної д-ті: збиток	2195	(563)	(204)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	1087	1503
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(193)	(0)
Витрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(103)	(350)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	228	949
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(98)	(587)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	130	362
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

1	2	3	4
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	130	362
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	15195	10369
Витрати на оплату праці	2505	20872	26515
Відрахування на соціальні заходи	2510	8297	9507
Амортизація	2515	2904	2372
Інші операційні витрати	2520	6994	7278
Разом	2550	54262	56041
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	7114800	7114800
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	7114800	7114800
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,01827	0,05088
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,01827	0,05088
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Таблиця Б.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «ВІТ» за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	49510	40425
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	2050	(50846)	(38221)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	0	2204
Валовий: збиток	2095	(1336)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страх. резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0

Продовж. табл. Б.2

1	2	3	4
Зміна частки перестраховиків в ін. страх. резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	5666	5194
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від вик-я коштів, вивільнених від оподаткув.	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(1855)	(2395)
Витрати на збут	2150	(405)	(763)
Інші операційні витрати	2180	(4111)	(4803)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операц. д-ті: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операц. д-ті: збиток	2195	(2041)	(563)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	6	1087
Дохід від благ. допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(406)	(193)
Витрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(169)	(103)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	228
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(2610)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1180	(98)
Прибуток/збиток від припин. д-ті після оподаткув.	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	130
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(1430)	(0)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка ін.сукупного доходу асоц. та спільних під-в	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'яз. з ін. сукуп. доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	(1430)	130
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	5665	15195
Витрати на оплату праці	2505	15610	20872
Відрахування на соціальні заходи	2510	5297	8297
Амортизація	2515	3004	2904
Інші операційні витрати	2520	10828	6994
Разом	2550	40404	54262
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	7114800	7114800
Скоригована середньорічна к-ть простих акцій	2605	7114800	7114800
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,2009)	0,01827
Скоригований ЧП (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,2009)	0,01827
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «ВІТ»
за 2019 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	39929	49510
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)	2050	(39296)	(50846)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	633	0
Валовий: збиток	2095	(0)	(1336)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страх. резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в ін. страх. резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	12734	5666
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(2710)	(1855)
Витрати на збут	2150	(369)	(405)
Інші операційні витрати	2180	(10340)	(4111)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операц. д-ті: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операц. д-ті: збиток	2195	(52)	(2041)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	5370	6
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(77)	(406)
Витрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1321)	(169)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3920	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(2610)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(706)	(1180)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3214	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(1430)

Продовження таблиці Б.3

1	2	3	4
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	3214	(1430)
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	8364	5665
Витрати на оплату праці	2505	22471	15610
Відрахування на соціальні заходи	2510	5179	5297
Амортизація	2515	3227	3004
Інші операційні витрати	2520	11272	10828
Разом	2550	50513	40404
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	7114800	7114800
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	7114800	7114800
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,45173	(0,20099)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,45173	(0,20099)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток В

Таблиця В.1

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ПАТ «ВІТ» за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	12770	21414
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у т.ч. податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	13	7
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	39295	34287
Надходження від повернення авансів	3020	731	266
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	15	3
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	495	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	962	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фін. установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	3265	1335
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100	(2380)	(3095)
Праці	3105	(16494)	(21792)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(9136)	(11453)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(7630)	(6462)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(894)	(516)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(2813)	(1043)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(3923)	(4903)
Витрачання на оплату авансів	3135	(20421)	(13727)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(496)	(15)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(13)	(7)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(4097)	(1188)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(3121)	(427)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0

Продовж. табл. В.1

1	2	3	4
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій необоротних активів	3255	(0)	(0)
Виплати за деривативами	3260	(459)	(1148)
Витрачання на надання позик	3270	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3275	(0)	(0)
Інші платежі	3280	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(459)	(1148)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	3478	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	1390	0
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(55)	(0)
Витрачання на сплату заборгованості з фін. оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	2033	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(1547)	(1575)
Залишок коштів на початок року	3405	1897	3187
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	27	285
Залишок коштів на кінець року	3415	377	1897

Таблиця В.2

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ПАТ «ВІТ»
за 2018 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	15003	12770
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у т.ч. податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	13	13
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	49404	39295
Надходження від повернення авансів	3020	866	731
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	51	15

Продовження додатку В

Продовж. табл. В.2

1	2	3	4
Надходження від боржників неустойки (штрафів)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	696	495
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	962
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фін. установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	289	3265
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100	(2461)	(2380)
Праці	3105	(13156)	(16494)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(7319)	(9136)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(5538)	(7630)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(877)	(894)
Витрачання на оплату зобов'язань з ПДВ	3117	(890)	(2813)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(3771)	(3923)
Витрачання на оплату авансів	3135	(9820)	(20421)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(358)	(496)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(13)	(13)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(2794)	(4097)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	24863	(3121)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215		0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та інших господарських одиниць	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(335)	(459)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(335)	(459)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	10136	3478
Надходж. від продажу частки в дочірньому під-ві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	10637	1390
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(95)	(55)
Витрачання на сплату заборгованості з фін. оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)

Продовження додатку В

Продовж. табл. В.2

1	2	3	4
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(596)	(2033)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(23932)	(1547)
Залишок коштів на початок року	3405	377	1897
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	417	27
Залишок коштів на кінець року	3415	24726	377

Таблиця В.3

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ПАТ «ВІТ»
за 2019 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:	3000	9204	15003
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у т.ч. податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	334	13
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	43732	49404
Надходження від повернення авансів	3020	163	866
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	3621	51
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	309	696
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	691	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фін. установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	2825	289
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100	(3374)	(2461)
Праці	3105	(17147)	(13156)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(6896)	(7319)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(7550)	(5538)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(967)	(877)
Витрачання на оплату зобов'язань з ПДВ	3117	(1786)	(890)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4797)	(3771)
Витрачання на оплату авансів	3135	(11922)	(9820)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(580)	(358)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(13)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)

Продовження додатку В

Продовж. табл. В.3

1	2	3	4
Інші витрачання	3190	(5919)	(2794)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	7491	24863
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: Фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: Відсотків	3215	0	0
Дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: Фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(1570)	(335)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(1570)	(335)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	950	10136
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	3538	10637
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(587)	(95)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(3175)	(596)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	2746	23932
Залишок коштів на початок року	3405	24726	377
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	4728	417
Залишок коштів на кінець року	3415	32200	24726

Додаток Д

Таблиця Д.1

Звіт про власний капітал ПАТ «ВІТ» за 2017 рік

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	356	40649	14124	89	2117	0	0	57335
Коригування:	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Зміна облікової політики									
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на поч. р.	4095	356	40649	14124	89	2117	0	0	57335
Чистий прибуток (збиток) за зв.п.	4100	0	0	0	0	130	0	0	130
Інший сукупний дохід за зв. п.	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необор. активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка)фін. інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних під-в	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Виплати власникам (дивіденди)									
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спец. (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників:	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески до капіталу									
Погашення заборг. з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу:	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Викуп акцій (часток)									
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	360	0	(362)	0	0	(2)
Придбання (продаж) неконтрол. частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	360	0	(232)	0	0	128
Залишок на кінець року	4300	356	40649	14484	89	1885	0	0	57463

Продовження додатку Д

Таблиця Д.2

Звіт про власний капітал ПАТ «ВІТ» за 2018 рік

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	356	40649	14484	89	1885	0	0	57463
Коригування:	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Зміна облікової політики									
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	356	40649	14484	89	1885	0	0	57463
Чистий прибуток (збиток) за зв.п.	4100	0	0	0	0	(1430)	0	0	(1430)
Інший сукупний дохід за зв. п.	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фін.інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних під-в	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Виплати власникам (дивіденди)									
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрах. до резервн. капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чист. приб., належна до бюджету відпов. до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спец. (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників:	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески до капіталу									
Погашення заборг. з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу:	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Викуп акцій (часток)									
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	129	0	889	0	0	1018
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	129	0	(541)	0	0	(412)
Залишок на кінець року	4300	356	40649	14613	89	1344	0	0	57051

Продовження додатку Д

Таблиця Д.3

Звіт про власний капітал ПАТ «ВІТ» за 2019 рік

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	356	40649	14613	89	1344	0	0	57051
Коригування: Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	356	40649	14613	89	1344	0	0	57051
Чистий прибуток (збиток) за зв.п.	4100	0	0	0	0	3214	0	0	3214
Інший сукупний дохід за зв. п.	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фін.інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних під-в	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резерв. капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чист.приб., належна до бюджету відпов. до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спец. (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборг. з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	3214	0	0	3214
Залишок на кінець року	4300	356	40649	14613	89	4558	0	0	60265

